

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BATI DİLLERİ VE EDEBİYATLARI
(RUS DİLİ VE EDEBİYATI)
ANABİLİM DALI

TÜRKİYE'DE RUSÇA EĞİTİMİNİN YERİ VE ÖNEMİ

Doktora Tezi

Hasan KARACAN

Ankara, 2012

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BATI DİLLERİ VE EDEBİYATLARI
(RUS DİLİ VE EDEBİYATI)
ANABİLİM DALI

TÜRKİYE'DE RUSÇA EĞİTİMİNİN YERİ VE ÖNEMİ

Hasan KARACAN

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Ayşe DIETRICH

Ankara, 2012

TEZ ONAY SAYFASI

**T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BATI DİLLERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI
RUS DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI**

TÜRKİYE'DE RUSÇA EĞİTİMİNİN YERİ VE ÖNEMİ**Doktora Tezi**

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ayşe DIETRICH

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı

İmzası

Prof. Dr. Ayşe Pamir Dietrich (Danışman)

.....

Prof. Dr. Aydın Süer

.....

Prof. Dr. Ayla Kaşoğlu

.....

Prof. Dr. Tüten Özkaya

.....

Yrd. Doç. Dr. Gamze Öksüz

.....

Tez Sınavı Tarihi : ...../...../2012

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim.

(...../...../2012)

Tezi Hazırlayan Öğrencinin

Adı ve Soyadı

Hasan KARACAN

İmzası

.....

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar.....	viii
KISALTMALAR.....	xi
ÖNSÖZ.....	xii
GİRİŞ.....	1
I.BÖLÜM: GENEL OLARAK DİL.....	13
1.1.Dilin Tanımı ve Görevi.....	13
1.2.Dil ve Eğitim İlişkisi.....	17
1.3.Farklı Dilin Önemi ve Öğretimi.....	20
1.4. Türkiye’de Farklı Dil Eğitiminin Tarihsel Gelişimi.....	25
1.4.1. Türkiye’de Devlet Okullarında Farklı Dilin Tarihsel Gelişimi.....	26
1.4.2. Türkiye’de Özel ve Dış Ülkelere ait Okullarda Farklı Dilin Tarihsel Gelişimi.....	40
II. BÖLÜM: GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE TÜRKİYE’DE RUSÇA ÖĞRENİMİNİN TARİHİ TEMELLERİ VE EĞİTİM İLİŞKİLERİ.....	45
2.1. Cumhuriyet Öncesi ve Sonrası Türkiye’de Açılan Rus Okulları.....	57
2.1.1. Cumhuriyet öncesi Türkiye’de Açılan Rus Okulları.....	58
2.1.2. Rus Okullarının Öğretim Elemanları, Ders Programları ve Eğitim Dili.63	
2.1.3. Mali Kaynaklar.....	64
2.1.4. Cumhuriyet sonrası Türkiye’de Açılan Rus Okulları.....	64

III. BÖLÜM: YÜKSEK ÖĞRETİMDE RUSÇANIN DURUMU.....	66
3.1. Devlet Üniversitelerinde Rusçanın Durumu.....	68
3.2. Vakıf Üniversitelerinde Rusçanın Durumu.....	74
3.3. Lisans Öğrencileri Alan Üniversitelerin Güncel Durumu.....	78
IV. BÖLÜM: TEMEL EĞİTİMDE RUSÇANIN DURUMU.....	89
4.1. Kamu Sektöründe Rusçanın Durumu.....	89
4.2. Özel Sektörde Rusçanın Durumu.....	100
4.3. Bulgular ve Yorumlar.....	104
Amaçlar.....	104
Önem.....	104
Varsayımlar.....	104
Sınırlılıklar.....	105
Yöntem.....	105
Araştırma Modeli.....	105
Evren ve Örneklem.....	105
Verilerin Toplanması.....	106
Verilerin Çözümlemesi ve Yorumu.....	106
4.3.1. Kişisel Durum Bilgileri.....	107
4.3.2. Maddelerin Değerlendirilmesi.....	109
TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER.....	123
EKLER.....	126
EK-1: Talim ve Terbiye Kurumunun Hazırlamış Olduğu Rusça Programı.....	126
EK-2: Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma İzni Belgesi.....	176
EK-3: Tez Anketi.....	177
EK-4: Anket Uygulaması Yapılan Okullar Listesi.....	178

EK 5: Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Bilgi Talebine Cevap.....	179
EK 6: Kara Kuvvetleri Komutanlığı Eğitim ve Doktrin Komutanlığı Bilgi Edinme Belgesi	180
EK 7: Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Araştırma İzni.....	181
ÖZET.....	182
ABSTRACT.....	184
KAYNAKÇA.....	186

TABLÖLAR

Tablo 1 : 1924 yılında liselerde okutulan farklı dil dersleri haftalık ders dağılımı

Tablo 2: Öğretilen Farklı Diller

Tablo 3: 1937–1938 Yılında Ortaöğretimde Farklı Dil Dersi Dağılımı

Tablo 4: Türkiye’deki devlet üniversitelerinde açılan Rus Dili ve Edebiyatı Bölümleri

Tablo 5: Türkiye’deki devlet üniversitelerinde açılan Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalları

Tablo 6: Türkiye’deki devlet üniversitelerinde açılan Rus Kültürü ve Edebiyatı Bölümü

Tablo 7: Türkiye’deki devlet üniversitelerinde açılan Rus Kültürü ve Edebiyatı Anabilim Dalları

Tablo 8: Türkiye’deki devlet üniversitelerinde açılan Rus Dilbilimi Anabilim Dalları

Tablo 9: Türkiye’deki devlet üniversitelerinde açılan Yüksek Lisans ve Doktora Programları

Tablo 10: Türkiye’deki devlet üniversitelerinde açılan Yüksek Lisans Programları

Tablo 11: Türkiye’deki devlet üniversitelerinde açılan Tezsiz Yüksek Lisans Programları

Tablo 12: Türkiye’deki Vakıf Üniversitelerinde Açılan Rusça Mütercim Tercümanlık Bölümleri

Tablo 13: Türkiye’deki Vakıf Üniversitelerinde Açılan Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalları

Tablo 14: Türkiye’deki Vakıf Üniversitelerinde Açılan Rusça (Uygulamalı) Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalları

Tablo 15: Türkiye’deki Vakıf Üniversitelerinde Açılan Rus Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans Programları

Tablo 16: Türkiye’deki Vakıf Üniversitelerinde Açılan Mütercim Tercümanlık ve Uygulamalı Rusça, Türkçe Çevirmenlik Yüksek Lisans Programları

Tablo 17: 2011 ÖSYS Rusça Lisans Yerleştirme Sonuçları

Tablo 18: Rusça Öğrenim Gören Öğrenci Sayıları (Kamu Sektörü)

Tablo 19: OTML Rusça Haftalık Ders Saatleri

Tablo 20: Rusçanın 1. Farklı Dil Olarak Okutulduğu Okulları (Kamu Sektörü)

Tablo 21: Rusça Öğretmenlerinin Hangi Okullarda Çalıştığı (Kamu Sektörü)

Tablo 22: 2009-2010 öğretim yılı sonu özel öğretim kurumlarında (Muhtelif Kurslar) Rusça öğrenen kursiyer sayısı

Tablo 23: 2009-2010 öğretim yılı sonu Halk Eğitim Merkezlerinde Rusça öğrenen kursiyer sayısı

Tablo 24: Cinsiyet Verileri

Tablo 25: Hizmet yılı Verileri

Tablo 26: Maddelerin Ortalama ve Chi-Square (Anlamlılık) Sonuçları

Tablo 27: Öğretmenlerin “*Okulda öğretilen Rusça mesleki yeterlilikte amacına ulaşmaktadır.*” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 1)

Tablo 28: Öğretmenlerin “*Türkiye’de Rusça öğretilen okulların sayısı artmalıdır.*” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 2)

Tablo 29: Öğretmenlerin “*Öğrencilere tanınan staj süresi yeterli düzeydedir.*” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 3)

Tablo 30: Öğretmenlerin “*Rusça öğretimde okullardaki Rusça öğretmen sayısı yeterlidir.*” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 4)

Tablo 31: Öğretmenlerin “*Rusça öğrenen öğrenciler mezuniyetten sonra kolayca iş bulabilmektedir.*” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 5)

Tablo 32: Tablo 32: Öğretmenlerin “*Öğrencilerin Rusça öğrenme becerilerini ölçme ve değerlendirmede imkan sağlanmaktadır.*” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 6)

Tablo 33: Tablo 33: Öğretmenlerin “*Öğrencilerin Rusça bilmesi öğrencilere kültürel düzeyde zenginlik katmaktadır.*” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 7)

Tablo 34: Tablo 34: Öğretmenlerin “*Rusça teorik olarak tatmin edici düzeyde öğretilmektedir.*” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 8)

Tablo 35: Öğretmenlerin “*Rusça pratik olarak tatmin edici düzeyde öğretilmektedir.*” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 9)

Tablo 36: Öğretmenlerin “*Hazırlanan yıllık planlar Rusça öğrenme hedefine ulaşmaktadır.*” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 10)

Tablo 37: Tablo 37: Öğretmenlerin “*Rusça, Okuma, Yazma, Dinleme ve Konuşma becerileri göz önünde bulundurularak öğretilmektedir.*” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 11)

Tablo 38: Öğretmenlerin “*Haftalık ders saatleri Rusça öğretmede yeterlidir.*” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 12)

Tablo 39: Öğretmenlerin “*Rusça öğretici kitap ve materyaller yeterlidir.*” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 13)

Tablo 40: Öğretmenlerin “*Dört yıllık Rusça öğretiminden sonra, öğrenciler sosyal hayatta Rusça gazeteleri okuyabilmekte, Rusça TV izleyebilmekte, Rusça internet kullanabilecek düzeye erişebilmektedir.*” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 14)

KISALTMALAR

- AB** : Avrupa Birliği
- ABD** : Amerika Birleşik Devletleri
- ABD** : Anabilim Dalı
- AOTM** : Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
- İÖ** : İkinci Öğretim
- LYS** : Lisans Yerleştirme Sınavı
- ODTÜ** : Ortadoğu Teknik Üniversitesi
- OTML** : Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
- ÖSYS** : Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı
- TBMM** : Türkiye Büyük Millet Meclisi
- TED** : Türk Eğitim Derneği
- TÖMER** : Türkçe Öğretim Merkezi
- TRT** : Türkiye Radyo ve Televizyonu
- TUREM** : Turizm Eğitim Merkezleri
- YGS** : Yüksek öğretime Geçiş Sınavı
- YL** : Yüksek Lisans

ÖNSÖZ

Türkiye’de Rusçanın eğitimdeki rolü çok önemlidir. Son yıllarda iki ülke arasında her alanda pekçok yakınlaşmalar ve aşamalar gerçekleşmiştir. Eğitim, kültür, ticaret, turizm, askeri vb. alanlarda ilişkilerin gelişmesi sonucu Rus diline olan ihtiyaç artmıştır. Türkiye’de yeni kurulanlarla birlikte toplam 172 üniversite vardır. Bunların 105’i devlet üniversitesi, 61’i vakıf ve 6’sı vakıf meslek yüksek okuludur. Türkiye’de hızla artan Rusça ihtiyacını karşılayan üniversiteler Rus dili bölümlerini ve anabilim dallarını açmışlardır. Tezimizde Türkiye’de eğitim kurumlarındaki Rusça konumu Osmanlı döneminden itibaren ele alınarak tarihsel gelişimi içerisinde incelenmiştir. Bu konuyla ilgili çok ilginç bulgulara rastlanmıştır. Bugüne kadar Rusçanın tarihi gelişimi konusunun çok az ele alındığı ve detaylara inilmediği tespit edilmiştir.

Tezimizde Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde çalışan Rusça öğretmenlerine yönelik bir anket çalışması yapılmış, bulgular yorumlanarak değerlendirilmiştir.

Bu konu ile ilgili çalışmamda kaynak yetersizliği sorunu yaşanmıştır. Konulara ulaşmamda bazı kitaplar çok yardımcı oldu. Bu kitaplardan bazıları Osman Ergin’in beş ciltten oluşan “*Türkiye Maarif Tarihi*” kitapları, Necdet Sakaoğlu’nun “*Osmanlı Eğitim Tarihi*”, Azmi Süslü’nün “*Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin 50 Yıllık Tarihi.*”, İlknur Polat Haydaroğlu, , “*Osmanlı İmparatorluğu’nda Yabancı Okullar*”, Enver Ziya Karal’ın “*Osmanlı Tarihi*” ve Yahya Akyüz’ün “*Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000 – M.S. 2004*” isimli kitaplar gibi.

Bu tezin başta Rusça ile ilgilenen bilim insanlarına, Milli Eğitim Bakanlığına, Yüksek Öğretim Kurumuna, Türk ve Rus büyükelçiliklerine çok faydası olacağını umuyorum. Türkiye’de Rusçanın durumu ile ilgili birçok konuyu burada bulacaklardır. Genel olarak değerlendirirsek, bu tez Rus Dili ve Edebiyatı alanında Türkiye’de Rus eğitim tarihinin yanında Rusça öğretimine yönelik bir araştırmadır. Rus Dili ve Edebiyatı’nın öğretmenliğe evriliyor olması bu tezi daha önemli hale getirmektedir.

Tezin hazırlanması sırasında bana yardımcı olan ve tezin her aşamasında yardımlarını esirgemeyen değerli hocam ve Tez Danışmanım Prof. Dr. Ayşe DIETRICH’e teşekkürlerimi sunmak istiyorum. Bunun yanı sıra Rusça ile ilgili verileri paylaşan Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurumuna, tez anketine cevap veren Rusça öğretmenlerine, Anketin veri analizleri ve istatistiklerinin yapılmasında yardımcı olan Metin ODABAŞ’a ayrı ayrı teşekkür ederim.

Ayrıca tez çalışmama maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen ve bugünlere gelmemde büyük emekleri olan sevgili eşim Gönül KARACAN’a, anneme, babama ve sorumluluğumun artmasına vesile olan ikizlerime, mesai arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Hasan KARACAN

Ankara, 2012

GİRİŞ

Dünya tarihi ve kutsal kitaplara göre ilk insan Hz. Âdem'dir. İlk insan var olduğunda yeryüzünde sadece bir dil vardı. O dil ise Havva'nın dünyaya gelişiyle var oldu ki bu da dilin tezahürünü oluşturur. Bu iki insanın birleşmesiyle insan nesli devam ede gelmiştir. Bu durumda karşımıza çıkan soru Hz. Âdem'den sonra meydana gelen farklı dillerin nasıl oluştuğu ile ilgilidir.

İncil'de dünyanın yaratılışının altıncı gününde Tanrı, *“Kendi suretimizde bize benzeyen insanı yapalım”* diyerek, kendi suretinde insanı yaratır. Tanrının yarattığı bu insan, çevresindeki nesnelere doğrudan adlandırmaya başladığı için, konuşan insandır. Yine aynı bölümde konuşanın insan olduğu ile ilgili bilgilerin yer aldığı şu cümlelerden anlaşılmaktadır: *“Tanrı yazı ve yabandaki bütün hayvanları, gökyüzündeki bütün kuşları, onlara nasıl ad vereceğini görmek için, insana (Âdem'e) götürdü. Ve insan onları nasıl adlandırdıysa, o adlarla çağrılacaktı. Böylece insan gökteki bütün kuşlara ve yerdeki bütün canlılara ad verdi.”*¹

Hız. Âdem'le Havva'dan türeyen insanların aynı dili konuşmaları kaçınılmazdı. İncil'in *“Babil Kulesinin Yapımı”* bölümünde *“Bütün dünyanın dili bir, sözü birdi”* cümlesi bunu kanıtlamaktadır. Aynı bölümde dillerin farklılaşmasına da bir açıklama getirilmektedir. Tanrı ucu göklere ulaşan Babil

---

¹ Özdemir, Orhan, **“Dilbilimin Belirginleşme Süreci”**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin, 1990.

Kulesi'ni yapan insanların erkleriyle övünmelerine ve gururlanmalarına izin vermez. Kimse birbirinin dilini anlamasın diye, onların dilini karıştırıp, bütün dünyaya serpiştirerek cezalandırır. Böylece farklı dilleri konuşan topluluklar oluşur.²

İncil'in yanında Kur'an'da da dil ile ilgili birçok ayetler vardır. Bunlardan konumuzla ilgili olan aşağıdaki iki ayet önemlidir. Çünkü bu ayetlerde özellikle dil ve farklı dile vurgu yapılmaktadır. Örneğin İbrahim suresi 4. ayette “*Biz her peygamberi, ancak kendi kavminin diliyle gönderdik ki, onlara (Allah'ın emirlerini) iyice açıklasın.*”, denilerek gönderilen peygamberlerin kendi milletlerinden olup onların dili ile görevlerini yaptıkları anlaşılmaktadır. Bunun yanında dillerin farklılığı veya çeşitliliği ise Rum suresi 22. ayette şöyle açıklanmıştır. “*Göklerin ve yerin yaratılması, dillerinizin ve renklerinizin farklı olması da O'nun (varlığının ve kudretinin) delillerindedir.*” ayeti ile dillerin farklılığı ve çeşitliliği bilinçli olarak yaratıldığı vurgulanmaktadır.

Bugün Hz. Adem'den sonra oluşan farklı diller ile ilgili Kur'an ve İncil dışında malesef herhangi bir kaynağa rastlanılmamıştır. Dilin ortaya çıkışı konusuyla ilgilenen dilbilimciler deneyim, yaşanmışlık, tarih ve değerlendirme süreçlerini ele alarak ortaya teoriler atmışlardır. Bazı dilbilimciler dilin ya da dillerin doğuşu olayına felsefi olarak bakıp değerlendirmiş, bazıları fizyolojik, bir

---

² Özdemir, Orhan, “**Dilbilimin Belirginleşme Süreci**”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin, 1990.

kısmı naturalist ve diğerk bir kısmı ise olaya sosyal bir durum olarak bakmışlardır. Bu durumda dillerin farklılaşması olayının nasıl cereyan ettiği ile ilgili şunu söyleyebiliriz: bundan elli yıl önceki Türkçe ya da Rusça ile bugünkü Türkçe ya da Rusça karşılaştırıldığında - bu durum diğerk bütün diller için de geçerli olmaktadır- çok ciddi değişimlerin olduğunu görürüz. Daha da geriye gittiğimizde bu durumun çok farklı boyutlarda olduğu ortaya çıkacaktır. İlk insan Hz. Adem'in evlatları ile torunları muhitlerinden ayrılıp ayrı ayrı mintikalara ve çeşitli coğrafi bölgelere dağılmışlardır. Bu coğrafi bölgelerde zamanla dillerde farklılıklar ve gelişmeler oluşmaya başlamıştır. Bu farklılıkları oluşturan etmenlerin başında coğrafi etkenler gelmektedir. İlk insan grubunun oluşmasından sonra herhangi bir sebepten dolayı bazı aileler ayrılmış, dağların, nehirlerin, vadilerin veya göllerin ötesine varıp yerleşmişlerdir. Bu durum, zamanla ulaşımın ve karşılıklı iletişimin zorlaşmasından dolayı ilişkilerin kopmasına sebep olmuştur. Bu durumda insanların yeni nesnelere karşılaşması nedeniyle yeni isimlendirmeler yapması kaçınılmaz olmuştur. Dil ve dillerin oluşumu ve farklılaşması genel olarak bu etmenler ışığında değişip gelişmişlerdir. Daha sonra farklı coğrafyalarda yaşayan insanların birbirleriyle her alanda (ekonomik, askeri, diplomatik, kültür, eğitim v.b.) olan ilişkilerinin artması sonucu dillerde kelime ve ses zenginliğinin artmasına sebep olmuştur.

Dilin doğuşu konusu ile ilgili Leontev "*Dilbilim Ansiklopedik Sözlüğü*"nde aşağıdaki şekilde değerlendirme yapmaktadır:

Dilin doğuşu konusu, antik dil araştırmalarında genelde felsefi olarak ele alınmıştır. Bu konu ile ilgili Yunan ve Helenistik ilminin bir dalında dil ile

ilgili iki teori geliştirilmiştir. Bunlardan biri “Fusey Teorisi” (Doğal Teori)’dir. “Dil doğal karakteristiklere sahiptir” görüşü savunuluyordu. Diğer dalı ise “Tesev Teorisi” (Duruma göre, Konuma göre)’dir. Bu teoride ise, Fusey teorisi kabul edilememekte olup, yani dilin doğal karakteristiklerinin söz konusu olmadığı düşünülmüş, bu teoriye karşı dilin duruma göre ve dilin yapay gelişimi savunulmuştur.³

Avrupa dil biliminde bu iki teorinin kendi aralarındaki anlaşmazlıkları Orta çağda ve Rönesans devrinde, ondan sonra 19. yüzyılın başı ve ortalarına kadar devam etmiştir. Ancak 18. yüzyılın başında dilin doğuşu konusu J. J. Russo ve I. G. Herder tarafından felsefi bilim dalı olarak nitelendirilmeye başlanmıştır. Bu araştırmaların sonunda V. Von Humboldt’un görüşü olan, “dil doğuşu insanlığın içinden gelen bir ihtiyaç olarak meydana gelmiştir” teorisi öne sürülmektedir. Dil, insanların sadece konuşup anlaşabilmeleri için değil, insanların doğasında yer alarak onların manevi gücünün ve dünyaya olan görüşlerinin gelişmesi söz konusudur. Bu görüşte Herder’den sonra, dilin antropoloji aracılığıyla değerlendirilmesi ve dar görüşlü olmaması istenilmektedir. Humboldt ise , “Toplum, dili kendi hayat unsuru olarak görmektedir” şeklinde dile yaklaşmış, bu diyalektik durumun Hegel’in fikirlerinden doğduğu görüşü benimsenmektedir. Hegel dilin doğuşu felsefesine 19. ve 20. yüzyıllarda büyük katkı sağlamıştır. V. Vundt bunun aksine “dil içgüdüyle oluştuğu” görüşünü yazmıştır. Ve dil ancak toplum içerisinde insanlar aracılığıyla olabilir düşüncesi yer almıştır.⁴

---

³ Leontev, A.A., “**Proishojdenie yazıka**” Lingvitiçeskiy Ensiklopediçeskiy Slovar, s. 400-401, 1990, philology.ru.

⁴ Leontev, A.A., **a.g.e.**

Dilin doğuşu konusunda ortaya atılan diğer teorilerden biri de ve önemli bir aşama olan L. Nuare'nin iş teorisi (Трудовая теория) olmuştur. Bu teoriye göre dil, ilk insanlar arasında meydana gelen karşılıklı alışverişlerde diğer bir ifadeyle iş dünyasında birbirleriyle anlaşmak için kullanılmaya başlamıştır. Bu durum kullanılan dilin veya dillerin gelişimine katkıda bulunmuştur. Böylelikle dillerin zenginleşmesi, kelimelerin artması bu sayede ilk defa meydana gelmiştir. İş teorisi (Трудовая теория) aynı zamanda K. Buher tarafından da destek görmüştür.⁵

Dil konusu ile ilgili olarak, 20. yüzyılın farklı bilim dallarında, dil teorileri genel olarak iki gruba ayrılmıştır. Birinci grup “naturalize” olan D. Reves'in *Kontakt Teorisi*'dir. Bu teoriye göre, hayvanların ve insanların kendi aralarında biyolojik derecede anlaşabilmeleri söz konusudur. Diğer grup ise *Sosyalleşme Teorisi*'dir. Bu teoride ise, hayvanların önceden kendi aralarında sosyal hayatlarının olması ve bu hayatlarda insanlarla benzerliklerin yakalanması söz konusudur. Yunus balıklarının konuşmalarında insana benzerlikler bulmak örnek olarak gösterilebilir. Diğer bir mesele ise olan insanların bazı özelliklerinin hayvanlar tarafından öğrenilmesidir. Örneğin maymunlara insan dilini öğretme çabaları gibi. Marksizmi yazan otoriterler ise dilin doğuşu sorununu çözmenin mümkün olmadığını, ancak genetik olarak insanın spesifik özelliklerinin,

---

⁵ Leontev, A.A., “**Proishojdenie yazıka**” Lingvitiçeskiy Ensiklopediçeskiy Slovar, s. 400-401, 1990, philology.ru.

yansıma ve çalışma özelliklerinin ortaya çıkması ve dil konusuyla aynı anda ele alınması gerektiğini söylemişlerdir.⁶

Psikoloji bilim dalı ele alındığında, insanın psikolojik olarak oluşması için konuşma ve çalışma unsurları yetersizdir. Dil, insanın psikolojik hayatına birçok yönden, düşünme, kabullenme, hafıza, odaklanma ve sevinç ile üzüntü gibi açılardan etkilemektedir. Dil olmadan insanın bu dünyayı kabullenmesi ve gerçekle yüzleşmesi mümkün olamazdı.⁷

Dil bilimi kaynaklarında dilin doğuşu konusu ise insan toplumunun ortaya çıkmasından sonrasına bağlıdır. Eğer dil, bir araç olarak nitelendirilecekse, insanların anlaşması sonucu meydana gelen *sosyal fonksiyon* şeklinde nitelendirilebilir.⁸

Eğer dil ve konuşma ile ilgili, insan beynindeki fizyolojik maddeleri, konuşma ve duyma organlarını analiz ederek ve diğer hayvanlarla karşılaştırsak dilin doğuşu fizyolojik olarak anlaşılmaz.. Ama modern bilim alanında (E. H. Lenneberg ABD) dilin psikofizik mekanizmalardan uzak tutulması ön plandadır. İnsanın konuşmasının fizyolojik temeli, çok zor ve karmaşık sistemlerin birbiriyle uygun bir şekilde çalışmasıdır. Dilin doğuşu – fizyolojik açıdan ele alındığında – iş sonucundan ve gittikçe toplum içindeki anlaşmaların zorlaşmasından meydana

---

⁶ Leontev, A.A., “**Proishojdenie yazıka**” Lingvitiçeskiy Ensiklopediçeskiy Slovar, s. 400-401, 1990, philology.ru.

⁷ Leontev, A.A., **a.g.e.**

⁸ Leontev, A.A., **a.g.e.**

gelen konuşma-anlaşma prosedürlerine hizmet eden “fonksiyon sistemlerinin” ortaya çıkmasıdır.⁹

Dilin doğuşu ile ilgili birçok görüş ortaya konmaktadır. Bunlardan bazılarına yer verdik. Kimi yazarlar veya filozoflar dil olayına felsefi olarak, bazıları fizyolojik olarak, sosyal bir iş olarak veya fonksiyonel bir araç olarak bakmıştır. Bugün dünyada anadili dışında öğrenilen diğer farklı dillerin genel olarak bir ihtiyaçtan doğduğu gerçeği yadsınmaz.

Bunların yanında dilin gelişimi ve yapısında değişikliklerin olması birbirine paralel bir konudur. Dil yapısının gelişimi, öncelikle dilin ilk oluşumuna ve tarihsel süreç içindeki gelişimine bağlıdır. Bu süreçte diller birbirinden etkilenmektedir. Hiçbir dil durağan değildir. Sözcük alışverişleri yapılmaktadır. Dillerin oluşumunda, birçok şivenin iç içe girmesi, önemli bir etken olmuştur. Bu etkileşim bireysel değil, toplumsaldır veya diğer bir deyişle sosyolojiktir. Yeryüzünde hiçbir yer yoktur ki, başka dillerden ve başka topluluklardan etkilenmemiş olsun. İnsanların anlaşılma gereksinimi, elde olanı ve anlaşılana araştırmaya zorlar. Gelişmiş bir dil, gelişmemiş bir dile gelişme olanakları sağlayabilir. Her dil gelişebilir, ancak bu gelişme, dili konuşan insanların düşünce yapısının gelişimine bağlıdır. Dillerin ortak bir kökeninin olmadığı kabul edilirse o zaman hiçbir dilin saf olarak kaldığı söylenemez. Dillerin karışımı

---

⁹ Leontev, A.A., “**Proishojdenie yazıka**” Lingvitiçeskiy Ensiklopediçeskiy Slovar, s. 400-401, 1990, philology.ru.

kaçınılmazdır. Araştırmacıya düşen görev, bu karışımın hangi ölçütler içinde gerçekleştiğini saptamaktır.¹⁰

Humboldt bu konu ile ilgili, dillerin gelişimini üçe ayırmaktadır:

1. Dilin örgün (organik) yapısının oluşumu;
2. Farklı kelimelerin karışımıyla değişikliğe uğraması;
3. Kendini başka dillere karşı sınırlaması.

İlk ikisi kesinlikle birbirinden ayrılamaz. Ancak, üçüncü nokta diğerlerinden farklıdır. Farklılık, dilin dilbilgisel yapısında artık bir değişime uğramamasıdır. Burada dil, kendi başına bir dizgedir. Tüm işlevleriyle kullanılır. Temel yapısında bir değişme olmaz.

Dil ve diller konusu son yüzyılımızda bilimsel olarak değerlendirilmeye alınmış, bir çok kitaplar yazılmış, teoriler ortaya atılmış ve kendi başına bir değer kazanarak akademik çevrelerde dilbilim dalının yanında spesifik olarak kendi ismiyle bölüm, anabilim dalı olarak yer bulmuştur. İnsan, var olduğu andan itibaren dil ve sesleri kullanarak hayatını, çevresini, bütün olarak evreni dil aracılığıyla sormuş, sorgulamış ve hayatını sürdürmek için gerekli bilgi ve deneyimi edinmiştir. Bu bağlamda farklı dil öğretiminin; kişilerin dil açısından çevreyi ve içinde bulunduğu yeri öğrenme, kendini tanıma, eleştirel algılama ve ahlâkî yargılama becerilerini geliştirme, farklılıkların bilincinde olma, bunları hoşgörüyle karşılama, kendi yeteneklerini keşfetme ve özgüvenini artırma gibi

---

¹⁰ Özdemir, Orhan, “**Dilbilimin Belirginleşme Süreci**”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin, 1990.

bilgi, beceri ve tutumları kazanıp geliştirebilmeleri için gerekli olduğu düşünülmektedir.

Her dönemde bazı diller ön plana çıkarak dünya gündemine oturmuş, öne çıkan diller dil ve edebiyat çevrelerinde en çok öğrenilen ve ilgi duyulan ve aynı zamanda uluslararası iletişim dilinde en önde yer almışlardır. Örneğin 19. yüzyılda Fransızca, 20. yüzyılda ise İngilizce dünya hayatının her alanında en önde yer almışlardır. Hızla gelişen ve yenilenen dünyada bir veya birden fazla farklı dil bilmek genel olarak toplumun her kesimi için lüks olmaktan çıkmış, ihtiyaç hâline gelmiştir. Bunu gerekli kılan önemli sebepler vardır. Bu sebeplerden en önemlilerinden birisi dünyada yaşanan coğrafi değişimler, ekonomik ve askeri dengeler ile bilim ve teknolojiye ilerlemelerdir.

Bugün Türkiye'yi 1990 yılına kadar incelediğimizde milli eğitim sistemimizde yer alan farklı diller ağırlıklı olarak İngilizce, Fransızca, Almanca ve Arapçadan ibaret olduğunu görüyoruz. Rusçayı incelediğimizde bunun Milli eğitim sistemimizde yer almadığı görülmüştür. Yüksek öğretimde ise sadece Ankara Üniversitesi (1936) ve İstanbul Üniversitesi'nde (1990) yer almıştır.

1990 yılından sonra Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla birçok yeni devletler bağımsızlığını elde etmiştir. Demir perdenin yıkılmasıyla Türkiye hem yeni devletlerle hem de Rusya Federasyonu ile daha canlı ilişkiler kurmuştur. Karşılıklı ziyaretler sonucu birçok alanda anlaşmalar yapılmasıyla Rus dili alanında çok ciddi ihtiyaçlar belirmiştir. Bu dağılma sonucu Türkiye yönünü bu ülkelere

çevirmesiyle farklı dil konusundaki dengeler değişmiştir. Yani İngilizce özel yerini korurken Almanca ve Fransızca neredeyse yerini Rusçaya devretmiştir. Türk eğitiminde dil çalışmaları alanında gelişmeler çok hızlı bir şekilde olmaktadır. Geçmiş dönemlerden kalma eğitim sisteminde değişiklikler yapılmaktadır. Bu değişikliklerin en önemlilerinden biri Rusça eğitimin gerek Temel eğitimde gerekse Yüksek öğretimde popülerliğini artırması ve yer almasıdır. Rusya Federasyonu ile karşılıklı vizelerin kaldırılması ve artan Rus turist sayısı Rusça öğrenimine ağırlık verilmesi gerektiği anlaşılmış ve Rusça öğretiminin yaygınlaştırılması artırılmıştır. Yakın gelecekte Rusça istisnasız İngilizceden sonra ikinci farklı dil olarak yerini alacağını söyleyebiliriz. Türk Milli eğitim sisteminde Rusçanın sadece turizme paralel olarak müfredatta yer alması ayrıca tartışılmaktadır. Bu konu ile ilgili geniş bilgiler tezin üçüncü ve dördüncü bölümlerinde yer almaktadır.

Bu saptamalar ışığında araştırmanın özgün problem cümlesi;

“Türkiye örneğinde Rusçanın temel ve yüksek eğitim düzleminde eğitsel, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik sonuçlarını görmek, nesnel olarak ortaya çıkarmak için temel ve yüksek eğitimdeki durumunu değerlendirmektir.”

olarak belirlenmiştir.

Bilim ve teknolojinin transferine duyulan ihtiyaçlardaki hızlı değişim, uluslararası iletişim aracı olan farklı dillerin öğretimine son derece önem kazandırmıştır. Entegrasyona yönelen dünyada, oluşturulan uluslararası sektörler de farklı dil öğrenmenin gerekliliği ve kaçınılmazlığını göstermektedir.

Uluslararası iletişimin vazgeçilemez araçları olan farklı dilleri öğrenmenin ödülü, farklı dil ve kültürlerin ürettiği küresel nitelikteki bilgi ve değerlerden bilgisayar/internet teknolojilerini de kullanarak en kısa sürede yararlanmak; bu değerlerin süzgecinden geçmiş bir dünya görüşü kazanmak; bu bilgi, teknoloji ve değerleri anlayıp geliştirerek çağın dışında kalmamak olacaktır. Bugün bu imkânları kullanan bireylerin her alanda en önde oldukları, farklı dillerden yararlananların iş hayatında fırsatları değerlendirmede öncü oldukları tartışılmaz. Günümüzde iş bulmada bir farklı dil bilme avantaj sağlamakta, ikinci farklı dil bilme ise daha fazla avantaj sağlamaktadır. Yeterli seviyede farklı dil bilen kültürlü insanımız, dünyadaki yenilikleri, gelişmeleri yakından izleyebilecek ve kalkınmamıza katkıda bulunabilecektir; her türlü gelişmeye kolayca uyum sağlayarak ülkemizin uluslararası seviyede en iyi şekilde temsil edilmesinde aktif rol alabilecektir. Kurulacak uluslararası iletişim, ilişki ve paylaşımlar sayesinde dünya ile bütünleşmemiz kolaylaşacaktır.

Bu tezimizde Türkiye’de Rusça eğitiminin yeri ve önemi üzerinde etraflıca durulacaktır.

Tezin birinci bölümünde dilin tanımı ve görevi, dil ve eğitim ilişkisi, farklı dillerin önemi ve görevi, farklı dillerin Türkiye'deki tarihsel gelişimi, bu tarihsel gelişimin devlet kurumları ile özel kurumlardaki durumları gibi konulara değinilmektedir.

Tezin ikinci bölümünde Cumhuriyet öncesi ve sonrası Rusçanın Türkiye'deki tarihsel gelişimi konusuna değinilecektir. Cumhuriyet öncesi Türkiye'de açılan

Rus okulları ile birlikte Cumhuriyet dönemi Türkiye'si ile Sovyet Rusya'sı arasındaki Eğitim İlişkileri de tarihsel olarak bu teze yansıtılmaktadır.

Tezin üçüncü bölümünde Türk Yüksek Öğretiminde (Üniversiteler, Meslek Yüksek Okulları, Enstitüler) Rusçanın yeri ve önemi nedir; hangi üniversitelerde Rusça bölüm ve anabilim dalları mevcuttur, Rusça bölümlerin tarihsel süreci, hedefleri, vizyonları, tercih edilme durumu ve sebepleri, akademisyen sayısı, Yüksek Lisans ve Doktora durumları, Erasmus çalışmaları, bölümlerin Rusya ile karşılıklı anlaşmaları, öğretim elemanı ve öğrenci değişimleri gibi parametreler etraflıca değerlendirilmektedir.

Tezin dördüncü bölümünde Türkiye, Temel Eğitimde Rusçaya nasıl bir yer ayırmıştır; zorunlu mu yoksa seçmeli midir; Temel Eğitim ve Öğretim müfredatında Rusçanın vizyon ve misyonu nasıl yer almaktadır; Rusça öğretim kitapları nasıl temin edilmektedir; Kaç okulda ve ne tür okullarda Rusça dersi verilmektedir; Hem özel sektörde hem de resmi okullarımızda Rusçadan ne kadar öğrenci yararlanmaktadır, kaç Rusça öğretmenimiz hizmet vermektedir, hangi okullarımızda Rusça birinci farklı dildir; gibi sorulara cevaplar verilmektedir. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda Rusça eğitimi ile ilgili ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda kadrolu olarak görev yapan Rusça öğretmenleri ile yapılan anketin sonuçları değerlendirilmektedir.

Tezin sonuç bölümünde ise sonuçlara ilişkin tartışma ve öneriler yer almaktadır. Tartışma konusu olan konular tespit edilecektir. Bu tartışma konularına karşı öneriler sunulmaktadır.

I. BÖLÜM: GENEL OLARAK “DİL”

1.1. Dilin Tanımı ve Görevi

İnsana özgü ve en etkin iletişim aracı olarak kabul edilen dilin, birçok araştırmacı ve düşünürün ilgi odağı olduğu ve bu araştırmacıların kendi odaklandıkları konulara göre dili tanımladıkları dikkat çekmektedir. Bunlardan birkaçını inceleyelim.

Charlesworth’a göre dil, “Problem çözme, düşünme ve bellek gibi zihinsel süreçleri içeren dil, sosyal iletişimi sağlayan bir araç, kültürel değerlerin sonraki kuşaklara aktarılmasında önemli bir yol, eğitimde de önemli ve işlevsel bir araç görevi üstlenmektedir.”¹¹

Piaget’e göre dil, “Düşüncelerin görünenden daha derin bir düzeyde sürekli olarak birbiriyle zincir oluşturmasıyla ortaya çıkan bir üründür. Düşünce dilden önce oluşmaktadır; ancak, düşüncenin aktarılmasını sağlamak amacıyla kavramlaştırılmasına yardımcı olmaktadır.” Dil, düşünme ile birlikte, bellek, muhakeme, problem çözme ve planlama gibi bilişsel süreçleri de içermektedir. Aynı zamanda, özellikle insanların sosyal yaşamları için bir gerekliliktir.¹²

---

¹¹ Charlesworth, Rosalind, “**Understanding Child Development**”, NewYork, Delmar Publishers Inc Albany, s.293-322,1993

¹² Savaş, Bekir., “**Okuma Eğitimi ve Çocuklarda Dil Gelişimi**”, İstanbul, Alfa Basım Yayım Dağıtım, I. Basım, s.31, 2006

Doworetzky'ye göre ise dil, “Bir kurallar yapısı içinde farklı sembol ve işaretlerin nasıl birleştiğini gösteren, bu sembol ve işaretlerin belli bir dil bilgisi sistemi içinde kullanılarak yeni yapılar oluşturan ve oluşturulan bu yapılarla bireylerin anlamlı sözcükleri bir araya getirerek bir bütün oluşturduğu sistem” olarak açıklanmaktadır.¹³

Aksan'a göre dil, “Düşünce, duygu ve isteklerin bir toplumda ses ve anlam yönünde ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü, çok gelişmiş bir dizgedir”¹⁴

Ünlü Yunan düşünürü Platon dili “Kişinin düşüncelerini özne ve yüklemelerden faydalanarak ve sesin de yardımıyla anlaşılabilir hale getirmesi”, şeklinde ifade etmektedir.¹⁵

Burada yer vermediğimiz pek çok dil bilimci dil konusunda farklı tanımlamalar getirmiştir. Bunlardan birkaçına yer verdik, ancak dilin hala istenilen ideal bir tanıma ulaşılmadığı açıkça görülmektedir. Yapılan tanımlarda dilin çeşitli özellikleri üzerinde durulmuş olmasının yanında ortak olan noktalar

---

¹³ Şimşek Bekir, Hatice, “**Almanya’da Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 5-6 Yas Grubu Türk Çocuklarına Uygulanan Dil Eğitim Programının Dil Gelişim Düzeyine Etkisi**”, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2004.

¹⁴ Aksan, Doğan, “**Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dilbilim**”, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 3. Baskı, , 1990.

¹⁵ Şimşek Bekir, Hatice, a.g.e. s. 2.

da vardır. Kuşkusuz dil, diğer insanlarla iletişim kurabilmesinde, insanın kendisini ve çevresini ifade edebilmesinde, düşüncelerini, sevinçlerini, arzularını, ümitlerini, hayallerini, üzüntülerini, hissettiklerini anlatabilmesinde ve anlayabilmesinde tek güçtür.

Pek çok farklı dil tanımlamalarıyla beraber dil için şu tanımı yapabiliriz:

“ Bireylerin herhangi bir konuda başka bir bireye/kitleye gelişigüzel veya eğitim yoluyla elde ettiği kelimeler veya işaretlerle iletmek istediği bilgi, haber, mesaj, his, duygu, düşünce ve sözlerdir.”

Bu tanımlamalar ışığında dilin görevleriyle ilgili yapılan değerlendirmeler dilin tanımına paralel olarak işlenmiştir.

Dilin görevi insanın duygu boyutunu işlemek, düşünce gücünü geliştirmek, onu yaşadığı toplumsal ve kültürel ortamın bir parçası yapmak; her ulusun kendi dilini o ulusun bireylerine etkilice öğretmesiyle yakından ilgilidir. Dil, düşünme ve iletişim aracıdır. Kişinin iletişim yeteneğini, büyük ölçüde onun, iletişim aracı olan dili kullanabilme becerisini belirler. Çünkü dil aynı zamanda bir öğrenme ve öğretme aracıdır. Başka bir deyişle, insanın var olduğu dünyayı anlama ve anlatma aracıdır. Bu anlamda, insanın duygu ve düşünce yapısını oluşturan ve biçimlendiren bir araçtır da dil. Dilin gelişip zenginleşmesi, bireyin duygu ve düşünce yönünden de gelişip zenginleşmesidir.¹⁶

---

¹⁶ Sever, Sedat, “**Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme**”, Ankara: Anı Yayıncılık, s. xiii, 1997.

Ayrıca dil, düşünme ve iletişim aracı olmasının yanında; insanlar arası ilişkilere bağlı toplumsal bir olgudur da. Çünkü duygu ve düşünceler dil aracılığıyla toplumsal etkileşim sürecinin bir ürünü durumuna gelebilir. O halde, bir toplumun dili, o toplumdaki bireylerin duygu ve düşünce evrenini de oluşturan bir araçtır.¹⁷

Dilin önemli bir görevi ve ayrıcalığı aynı zamanda sosyal kurumlar içinde de vardır. Çünkü dil, bunlar arasındaki iletişimi ve etkileşimi sağlayan bir sosyal kurum ve tüm toplumun yaşamını, geleneğini ve bilimini nesilden nesile taşıyan bir araçtır.¹⁸

Dünyadaki tüm diller zamanla işlenip geliştirilerek eğitim, teknoloji, ekonomi, askeri, medya, kültür ve sanat dili haline getirilebilirler. Toplumların gereksinimi ve teknik bilimdeki gelişmeler de bunu zorunlu kılar. Eğitim diline sahip olabilme gereğini duyan her ulus, yeni sözcükler üretme işini başarma yeteneğini kazanmalıdır. Çünkü sürekli olarak yeni kavramlara, terimlere gereksinim duyulur. Bu konuda eğitimle uğraşanlara da büyük sorumluluk düşer. Çünkü eğitimci çağa uygun ve çağın gereksinimlerine karşın düşünen, düşüncenin

---

¹⁷ Sever, Sedat, “**Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme**”, Ankara: Anı Yayıncılık, s. 3, 1997.

¹⁸ Sarıtosun, Nadiye. “**Türkiye Türkçe’ sinde Bilim Dili ve Terim Sorunu**” Bilim ve Öğretim dili olarak Türkçe, İstanbul: İTÜ İnşaat Fakültesi Matbaası, s. 12-30, s. 12, 1995.

yollarını bilen ve toplumun eğitim, sanat, kültür ve entelektüel yapısını temsil eden aydın kişidir. Bunun için bulunduğu toplumda çok özel bir konumu vardır.¹⁹

Genel olarak her dil geçmişten günümüze kadar değer atfedilen, önemli görevler yüklenen bir araç olagelmıştır. Dilin insan hayatının her alanında eğitimde, sanatta, edebiyatta, kültürde, ekonomide, medyada, askeriyede, siyasette ve uluslar arası ilişkilerde üzerinde beyin fırtınaları yürütülen ve bu alanda dil uzmanlarına mutlak surette başvuru ve önemini her gün artıran bir bilim dalı olmuştur. Dilin ne denli kullanılması, toplumun eğitim seviyesine ışık tutan aynı zamanda genel durumunu ortaya çıkaran bir aynadır. Dil ile o toplumun gelişmişlik seviyesini anlamamız daha kolay olmaktadır. Dil eğitim ile anlam kazanır ve gelişir. Bu gelişimin sonraki nesillere aktarılması yolunda eğitim en önemli işlevi görmektedir.

1.2. *Dil ve Eğitim İlişkisi*

Dil, hem düşüncenin ve kültürün, hem de eğitimin aracıdır. Düşünce, dile aktarılmadığı sürece bilgiye dönüşemez. Bilgi, dilin aracılığı olmadan öğretilemez. Diğer yandan, eğitimsel iletişimde kullanılmayan bir dil, eğitim dili; kültürel iletişimde kullanılmayan bir dil kültür dili haline gelemez. Eğitim dili

---

¹⁹ Sarıtosun, Nadiye. “**Türkiye Türkçe’inde Bilim Dili ve Terim Sorunu**”

Bilim ve Öğretim dili olarak Türkçe, İstanbul: İTÜ İnşaat Fakültesi Matbaası, s. 24, 1995.

gelişmeden eğitim, kültür dili gelişmeden kültür gelişemez. Demek ki eğitim, dil, düşünce üçgeni sürekli olarak birbirini beslemekte, birinin gerilediği durumda diğerleri de doğal olarak gerilemektedir.²⁰ Bu üç olguyu geliştiren en önemli etmen ise dildir. Bugün gelişmiş ülkelerin yapısı incelendiğinde, gelişmişliklerinin en önemli faktörü eğitim faktörü, eğitim faktörünün en önemli destekleyicisi ise dil olmuştur. Dili gelişmemiş bir toplum veya devlet hiçbir zaman eğitimde ilerlemeler kaydetmemiştir ve kaydedemez. Dili gelişmiş olan bir toplumun en önemli özelliği iyi bir iletişim becerisi gerçekleştirmesidir. Bu beceri başta bireyle başlayıp kalabalık toplumları etkilemekte oradan da tüm bir milleti etkilemektedir. İletişim becerisinin ortaya çıkmasıyla bir toplum; kültürel, ekonomik ve bilimsel olarak gelişimini üst düzeye çıkarabilmektedir. Bu olumlu gelişmeler için dil bilimcilerin, dilin önemini ve görevlerini topluma çok iyi kavratmaları gerekmektedir.

Bunların sonucunda toplumda çağa uygun her alanda reformların yapılması kaçınılmaz olur.

Dil ile eğitim-öğretim arasındaki ilişkiyi göstermesi bakımından, Amerika'da yaşanmış olan ve David Crystal, John Lyons gibi dilbilimciler tarafından örnek olarak nakledilen aşağıdaki olay ilginçtir:

Amerika'nın Michigan eyaletinde %80'ini beyazların, %13'ünü siyahların ve %7'sini diğer uluslardan çocukların oluşturduğu bir okulda siyah çocuklardan

---

²⁰ Yazoğlu, Ruhattin, “**Dil Kültür İlişkisi**”, Muhafazakâr Düşünce Dergisi: Dil ve Kültür sayı: 5, s. 141, 2005

bir kısmının oldukça başarısız olduğu görülür. Veliler bu konuda okul idaresini suçlarlar. İnceleme yapılır ve sonuçta sosyo-kültürel nedenler dolayısıyla öğretmenlerle çocuklar arasında bir dil engelinin olduğu tespit edilir. Amerikan yasalarına göre bu çocukların iyi bir eğitim-öğretim alabilecek seviyeye getirilmeleri gerekmektedir. Sonuçta bu çocuklara uygun, özel programlar yapılır ve çocuklar herkesin kullandığı ölçünlü (standart) İngilizceyi anlayabilecek seviyeye getirilirler. Dil engeli ortadan kalkan çocuklar diğerleri gibi başarılı olurlar.²¹

Yukarıdaki yaşanmış olan olaydan da anlaşıldığı gibi eğitimin amaçlarına ulaşabilmesi için dil çok önemlidir. Çünkü eğitim sürecinde kazandırılmak istenenlere dil aracılığı ile ulaşılır. Eğer bu dil çocuğun yapısına uygun ise eğitimden amaçlananlar gerçekleşebilir. Anlama ve anlaşılma eğitimde temel düsturlardır. Öğrenme ve öğretme ancak net anlaşılır bir dil ile gerçekleşebilir. Globalleşen dünyada artık tek dil bilmek yeterli görülmemektedir. Nitelikli ve kalifiye personel tercihlerinde mutlaka bir farklı dil yer almaktadır. Farklı dil bilme özellikle eğitim ve öğretim hayatında çok önemli bir yer tutmaktadır. Öyle ki bazı kurumlarda farklı bir dil bilmek yetersiz kalmakta ve farklı ikinci bir dil istenmektedir. Farklı dilin önemi ve görevi alt başlıkta daha detaylı bir şekilde değerlendirilmektedir.

---

²¹ Crystal, David, “**The Cambridge Encyclopedia of Language**”, Cambridge, s. 35, 1987.

1.3. Farklı Dilin Önemi ve Görevi

Tezimizde “*yabancı dil*” kelimesi yerine “*farklı dil*” terimini kullanmaya özen göstermekteyiz. Bunun nedeni “*yabancı dil*” teriminin insanları ötekileştirmesidir. “*Yabancı*” kelimesinin anlamı incelendiğinde “*yaban*” kelimesinden türediği görülmektedir. Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlüğe göre “*yaban*” 1-*insan yaşamayan ıssız yer*, 2-*ıssız yerde yaşayan veya yetişen canlı*, 3- *ıssız*, 4- *yabancı, el, yerli halktan olmayan kimse*²²; ayrıca bu anlamların dışında *çöl, sahra; vahşi olan, evcil olmayan canlı*²³ anlamları karşımıza çıkmaktadır. Bu da kulağa hoş gelmeyen ve ötekileyici çağrışımlarını yapmaktadır. Aynı kelimenin İngilizcesi “*foreign*” dir. Bunun etimolojisi incelendiğinde karşımıza “*out of doors*”²⁴ yani “*yöre dışı*” anlamını vermektedir. Aynı şekilde Rusçası incelendiğinde ise “*иностранный*” (inostranny)’dir. Bu kelimenin etimolojisi incelendiğinde “*иноу*” (inoy) ve “*страна*” (strana) kelimelerinden türediği görülmektedir. Bunun anlamı ise “*farklı ülkeye ait, diğer ülkeye ait*”²⁵ tir. İngilizce ve Rusçanın yanında birçok farklı dillerde buna benzer anlamlar vardır. Yabancı kelimesinin yaptığı çağrışım ötekileştirmedir. Bu nedenlerden dolayı hiçbir dilin ötekileyici nitelikte olmadığını düşünüyoruz. Dillere yeryüzünün farklılıkları olarak bakmak ve onları içselleştirmek gerekmektedir.

---

²² TDK, Büyük Türkçe Sözlük

²³ <http://sozluk.yenimakale.com/yaban.html>

²⁴ <http://www.word-origins.com/definition/foreign.html>

²⁵ <http://slovari.yandex.ru/книги/Толковый%20словарь%20Ушакова/Иностранный/>

Farklı dil öğretimi, belirli bir amaç için anadili dışında herhangi bir dili kullanmada yeterlilik kazandırma etkinliklerinin tümüdür. Farklı dil öğretiminin yaygınlaşmasında Avrupa'nın sanayileşmesiyle ortaya çıkan ekonomik ve teknik gelişmeler etkili olmuştur. Diğer taraftan ticaretin ve ulaşım olanaklarının yaygınlaşmasıyla farklı dil, pratik anlaşma aracı olarak önem kazanmıştır. Buradan hareketle farklı dilin önemi ve görevi, farklı dili ana dilinden ayıran özellikler ile ilgili görüşleri şöyle sıralayabiliriz.

Farklı dil bir araç, bir anahtar olmaktan başka önemli bir rolü daha vardır: farklı dil her şeyden önce bir zihin eğitimidir. Farklı dil ister istemez anadilden çok farklı ve alışkanlıktan çok zihin çabası gerektiren bir yetidir. Anadili kullanımı yürümek veya yemek kadar tabii olduğu halde, farklı dil bilincin ve aklın sürekli müdahalesine muhtaçtır. Farklı dil bilince başvurularak konuşulur. Düşünerek konuşmaksa başlı başına bir aşama sayılır. Anadil ise daha çok bilinçaltının malıdır. Onu konuşurken kendimizi denetleyemeyiz. İkinci dil ise zihnin sürekli denetimi altındadır. Farklı dil doğru konuşma kaygısını getirir. “Konuşurken kendimizi dinlemeyi, kelimelerin aczini, cümlelerimizin sakatlığını, kelamın topallığını görmeyi farklı dil öğretir. Dilin estetiğine varmak, dile bir sanat eserine bakar gibi bakabilmek ancak farklı dil bilgisi ile at başı gider. Farklı dil öğrenmeden ana dilin inceliklerine hâkim olmuş hiçbir edip yok gibidir. Dikkat edilirse edebiyat tarihinin en parlak devirleri farklı bir dilin en iyi öğrenildiği devirlerdir. Bütün Avrupa milletleri Ana dillerinin bilincine Latinceyi

iyi öğrendikten sonra varmışlardır. Her Rönesans'ın farklı bir dili vardır. Büyük düşünce adamlarından dil aşamasından geçmemiş olan yoktur.”²⁶

Farklı dil öğretimi, belirli bir amaç için anadili dışında herhangi bir dili kullanmada yeterlilik kazandırma etkinliklerinin tümüdür. Farklı dil öğretiminin yaygınlaşmasında Avrupa'nın sanayileşmesiyle ortaya çıkan ekonomik ve teknik gelişmeler etkili olmuştur. Diğer taraftan ticaretin ve ulaşım olanaklarının yaygınlaşmasıyla farklı dil, pratik anlaşma aracı olarak önem kazanmıştır.²⁷

İnsanların tarih boyunca değişik amaç ve biçimlerde farklı dil öğrendikleri bilinmektedir. Bireyin başka bir toplum içinde hayatını sürdürmek zorunda kalması, kendi kültürel değerlerini diğer dilleri konuşan insanlara aktarma isteği veya onların kültürel değerlerini öğrenme merakı ve bunun yanında hem bireysel hem de kurumsal olarak ticaret, siyaset, askerlik, bilim, sanat, çalışma, turizm, eğitim, kültür, haberleşme alanlarında ikili-çoklu olmak üzere türlü ilişkiler kurup

---

²⁶ Eyüpoğlu, Sebahattin, “**Yabancı Dil ve Kültür**”, Anadilinde Çocuk Olmak Yabancı Dilde Eğitim. İstanbul: Eğitim Dizisi. Papirüs Yayınevi, s. 170–173, Temmuz 1998.

²⁷ Gül Yazıcı, Zeliha, “**Birinci ve ikinci Dili Türkçe olan İki Dilli Çocukların Türkçeyi kazanımlarına Dil Merkezli okul öncesi Eğitim programının Etkisi**”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2007.

yürütebilmeleri için anadillerinden başka dilleri öğrenme gereksinimi duymuşlardır.²⁸

Bu gereksinim başlangıçta farklı dil, zaman içerisinde de ortak iletişim dili olarak ön plana çıkmıştır. Eski çağda Roma İmparatorluğu döneminde Yunanca ve Latince, ortaçağda Latince ve Arapça, yeniçağda Fransızca, günümüzde ise İngilizce en yaygın olarak öğrenilen-öğretilen farklı dil-iletişim dili durumundadır.²⁹

Farklı dil öğretimi, gelişmekte olan ülkeler için ayrı önemli yeri olan bir sorundur. Çağa ayak uydurabilme, gelişmeleri izleyebilme çabası içinde olan bu ülkeler öteden beri farklı dil öğretimine ağırlık vermektedirler. Farklı dil öğretiminde kazanılan dillerin, bireye bir takım yararlar getirdiği bir gerçektir.³⁰

Farklı dilin eğitim ve kültür bakımından gereklilik ve kapsam üzerindeki tespitleri şu yöndedir. Genellikle farklı dil, bize zengin kütüphanelerin kapısını açan anahtar, ihtisasımızı genişletmek için başvurulmuş bir araç, bir eğitim ve kültür tercümanı sayılabilir. Farklı dilleri, Matematik ve Fizik bilimleri gibi

---

²⁸ Demircan, Ömer, “**Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri**”, İstanbul, Ekin Eğitim-Yayıncılık, 1990.

²⁹ Demircan, Ömer, **a.g.e.**

³⁰ Eyüpoğlu, Sebahattin, “**Yabancı Dil ve Kültür**”, Anadilinde Çocuk Olmak Yabancı Dilde Eğitim. İstanbul: Eğitim Dizisi. Papirüs Yayınevi, s. 170–173, Temmuz 1998.

kültürel değerler için değil, onlar kanalıyla edinilecek bilgileri gözeterek öğrenir ve öğretiriz. Bugün dünyanın hemen her üniversitesinde lisansüstü öğrenim yapan öğrencilerin çoğu mutlaka farklı diller bilerek kabul edilmektedirler. Zira bir Yüksek Lisans veya Doktora tezi yazmanın yolu farklı dillerde yayınlanmış olan makale, proje ve kitaplardan geçer. Bilimsel deney, anket ve araştırma yapmak için farklı ülkelere gidilmekte ve gidilen ülkelerin dilleriyle araştırma yapılmaktadır. Tezler hazırlanırken farklı dillerden yayınlanmış eserlerin bilim dünyasına kazandırdıkları ayrıca dikkate değerdir. Örneğin Türk-Rus ilişkileri alanında doktora yapan bir öğrenci Rusça bilmeden konuyu derinlemesine araştırması eksik olur. Rusça bilmenin yanında İngilizcenin de bilinmesinde yarar vardır. Çünkü dünyada var olan çalışmaların ekseriyeti bu dildedir. Bu da gösteriyor ki farklı dilin eğitim hayatımızda çok önemli yeri ve görevi vardır.

Farklı dilin en önemli misyonlarından biri de kendi ülkesinin kültürünün aktarılmasına yardımcı olmaktır. Uluslar arası ilişkilerde kendi tezlerini aktarmak, karşı tezlere karşı savunma yapmak, ilişkilerde daha rantabl ve esneklik kazandırmak, siyasi, ekonomik, sanat, haberleşme, askeri alanlarda stratejik görüşmeler yapmak gibi konularda farklı dil çok önemli bir yere sahiptir. Farklı dil bilinmediği veya bilinilmediği durumlarda bu ilişkilerin yapılması ve sürdürülmesi çok zordur.

Farklı dil öğretimi konusundaki bilimsel araştırmaların birçoğunda, farklı dil bilmenin, günümüzün değişen şartlarında ve gitgide artan iletişim imkânlarının milletler arası ilişkileri de artırması sebebiyle daha da önemli hale geldiği belirtilmekte, farklı dil öğretiminin bu önemin gereklerinin yerine getirilmesini

sağlayacak biçimde yapılmasından söz edilmektedir. Bu tespitin her iki yönünün doğruluğu açıkça görülmektedir. Farklı dil bilmenin önemi artmıştır. Bu konuda herkes aynı kanıdadır.³¹

Farklı dilin önemi karmaşık iletişim ağı içinde evrenin küçülmesiyle günümüzde daha da belirginleşmiştir. Tek bir toplumda bile iki ve çok dillilikten söz edilen bir konumda, bir değil birkaç farklı dil öğrenmek akademik ya da meslek yaşamında çoğu zaman bir önkoşul gibi görülmektedir. Öte yandan bu kaçınılmaz zorunluluk farklı dil öğretimine her zamankinden daha yoğun ve bilinçli bir biçimde eğilmeyi gerektirmektedir.³²

Farklı dilin önemi ve görevlerini sıraladıktan sonra Türkiye'de farklı dil öğretiminin tarihsel gelişimini bilmek önem kazanmaktadır.

1.4. Türkiye’de Farklı Dil Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

Türkiye’de farklı dilin tarihsel gelişimi iki alt başlıkta değerlendirilmektedir. Bu alt başlıklar devlet okulları ile özel ve dış ülkelere ait okullar şeklinde ele alınmıştır.

---

³¹ Sunel, A.Hamit, “**Yabancı Dil Öğretimi ve Yabancı Dille Öğretim**”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Ankara. s. 121-127, 1994

³² Kocaman, Ahmet, “ **Yabancı Dil Öğretiminde Yeni Yönetimler**” Anadilinde Çocuk Olmak Yabancı Dilde Eğitim. İstanbul: Eğitim Dizisi. Papirüs Yayınevi, s. 138–144,138, Temmuz 1998

1.4.1. Türkiye’de Devlet Okullarında Farklı Dilin Tarihsel Gelişimi

Türkiye’de farklı dilin tarihsel gelişimini değerlendirmek için öncelikle Osmanlı devletine göz atmak gerekmektedir. Osmanlı devleti, klasik dönemde medreselerde Arapça ağırlıklı dersler vererek medreselerin eğitim dilini Arapça haline getirmiştir. Batılılaşma hareketlerinin başlamasıyla da batı dillerinden birini eğitim müfredatına koymuştur. Böylece hem Arapça hem de batı dillerinden birisi, özellikle Fransızca, Osmanlı mekteplerinde okutulmaya başlanmıştır. 18. yüzyılda Batılılaşma hareketleri sonucu farklı dil ilk olarak orduda uygulanmıştır. 1773’te Mühendishane-i Bahri Hümayun³³ ve 1796 yılında Mühendishane-i Berr-i Hümayun adlı askeri okullarda Fransızca eğitimi verilmiştir. Bu sayede Fransızca ilk defa farklı dil öğretimi olarak okullara girmiştir.³⁴ Bunun yanında 1827 yılında farklı dil tıp alanında kendini göstermiştir. Bu tarihte İstanbul’da açılan Tıphane-i Amire ve Cerrahane-i Ma’müre’de Fransızca eğitim yapılmıştır.³⁵ 1834 yılında

---

³³ *Mühendishane-i Bahri Hümayun*: Deniz Kuvvetlerine deniz subayı ve mühendisleri yetiştirmek amacıyla kurulmuştur. Okul ilk kurulduğunda öğretim elemanları Fransız teknisyenlerden oluşmuştur.

³⁴ Demircan, Ömer, “**Dünden bugüne Türkiye’de Yabancı Dil**”, İstanbul, Remzi Kitapevi,1988

³⁵ Yaşar, Şefik, “**Yabancı Dil Öğretiminde Programlı Eğitim Uygulaması**”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, s. 4, 1988

Mekteb-i Fünun-u Harbiye’de, 1839’da Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane ve 1863 yılından itibaren Mülkiye mekteplerinde Fransızca verilmeye başlanmıştır.³⁶

18. yüzyılın ortalarından itibaren açılmaya başlayan okullara konan Fransızca dersi ile 1821 sonrası Bab-ı Ali Tercüme odasında verilen farklı dil eğitiminin yetersiz kalması ve farklı dil bilen personele olan ihtiyacın da artmaya başlaması üzerine, farklı dil bilen personel yetiştirmek amacı ile sadece dil öğretimi ağırlıklı eğitim yapan Lisan Mektebi açılması düşünülmüştür. Fakat bu diller okutulsa da istenilen başarı elde edilmemiş olmalı ki, Maarif-i Umumiye Nazırı Kemal Efendi, 3 Mart 1866 tarihli tezkeresinde Rüştüye mekteplerinde Arapça ve Farsçanın okutulduğunu, Fransızca öğrenmek isteyen bazı öğrencilerin Galata ve Beyoğlu’nda bulunan dış ülkelere ait okullara gittiklerinden bahsederek, Lisan Mektebi’nin açılmasının zaruretini dile getirmiştir. Böylece okulun açılması için ilk adımlar atılmıştır. Maarif-i Umumiye Nazırı Kemal Efendi’nin bu tezkeresine 26 Mart 1866’da verilen onayla Lisan Mektebi, 20 kadar öğrenci ile birlikte eğitim hayatına Fransızcayla başlamıştır.³⁷ Bunların yanında 1875 yılında açılan Askeri Rüştüyelerde Fransızca dersi zorunlu olarak 2. ve 3. sınıflarda öğretilirdi.

---

³⁶ Gömleksiz, Mehmet Nuri, “**Yükseköğretimde Yabancı Dil ve Sorunları (Fırat Üniversitesi Örneği)**”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ, s. 14, 1993

³⁷ Özkan, Selim Hilmi, “**Osmanlı Devletinde Yabancı Dil Eğitimi**”, Turkish Studies Academical Journal, Volume: 5/3, s. 1794, Summer 2010

Ülke genelinde 9 okul bulunan Askeri Rüştiyelerden sadece birinde (Kasımpaşa Askeri Rüştiye) İngilizce zorunlu olarak müfredatta yer almıştır.³⁸

Bu ilk lisan okulu bir süre sonra kapanmıştır. İkinci bir lisan okulu kurulması ile ilgili devlet ileri gelenlerinin görüşleri neticesinde 1883'te Mülkiye Mektebi'nde eğitime başlamıştır. Bu okul ilerleyen yıllarda Arapça ve Farsça da öğretecekti ki, Ergin'e göre bu okul bin yıldır öğretilmeye çalışılan bu dillerin bir metodoloji dahilinde verildiği ilk kurum olmuştur. Bu okul da daha sonra kapanmıştır. 1834'te açılan Harp Okulu'nda ve açılan diğer sivil okullarda Arapça ve Farsçanın yanında Fransızca dersi de konulmuştur.³⁹

Fransız İhtilali'nden sonra Fransa'nın önem kazanmasıyla elçi, öğrenci, gözlemci göndermeler ve ülkeye Fransız uzmanlar davet etme sonucunda Türk eğitim tarihine Fransızca girmiştir. Çok önemli bir dönüm noktası olan farklı bir dilin ilk defa öğretim dili olarak kullanılması yani bütün derslerin farklı bir dil yoluyla öğretilmesi 1827 yılında kurulan Tıphane-i Amire ve Cerrahane-i Mamure adlı Askeri Tıp Mektep'lerinde gerçekleşmiştir.⁴⁰ Bu okullarda Fransızcalarının yetersizliği sebebiyle okula devam edememiş ve yarıda bırakmış öğrenciler de mevcuttu.⁴¹ 1870'de Türkçe eğitime geçene kadar eğitim dili

---

³⁸ Ergin, Osman, “**Türkiye Maarif Tarihi**”, Cilt III, s.742-743, İstanbul, Osmanbey Matbaası, 1941

³⁹ Ergin, Osman, “**Türkiye Maarif Tarihi**”, Cilt I, s.533-534, İstanbul, Osmanbey Matbaası , 1939

⁴⁰ Karal, Enver Ziya, “**Osmanlı Tarihi**”, V. Cilt, Ankara, s. 161, 1988

⁴¹ Ergin, Osman, a.g.e., s. 291

Fransızca kalmıştır. O devirlerde Türkçe tıp eğitimine itiraz eden devlet adamları ve aydınlar bulunmaktaydı.⁴²

1842 yılında Fransızca'dan sonra İngilizce Bahriye mekteplerine (Mühendishane-i Bahr-i Hümayun, Kaptan ve Çarkçı Mektepleri⁴³) zorunlu ders olarak girmiştir. Çünkü, o dönemde İngilizlerin hem tersanecilikte ve donanmada hem de denizcilikte dünyada hatırı sayılır derecede iyi olması İngilizcenin okutulmasını zorunlu hale getirmiştir. İngilizce ve Fransızcanın zorunlu ders olarak okutulmasının yanında Rumca da ihtiyari olarak yer almaktaydı.⁴⁴

Osmanlı devletinde ağırlıklı olarak Askeri, Tıbbi ve mülkiye okullarının yanı sıra 1882 yılında açılan Ticaret Mekteplerinde de Fransızca öğretilmiştir. Bu mektepte verilen dersler Fransız dili ile olmuş olup Fransızca bölümünde verilen ağırlıkta ve düzeydedir. Birinci sınıftan üçüncü sınıfa kadar öğretilen Fransızca Ticaret mekteplerinde önemli bir misyonun oluşmasına katkıda bulunmuştur.⁴⁵

---

⁴² Karal, Enver Ziya, “**Osmanlı Tarihi**”, V. Cilt, Ankara, s. 68, 1988

⁴³ Kaptan ve Çarkçı Mektebi 1870 yılında açılmış olup Donanmaya kaptan ve çarkçı yetiştirmek amacı ile kurulmuştur. Haftada 17 saat gemcilik dersinin yanında 16 saat da İngilizce dersi verilmekteydi. Bu da farklı dile verilen önemin göstergesidir. Kaptan ve Çarkçı mektebi 1927 yılında Yüksek Deniz Ticaret mektebi adını almıştır.

⁴⁴ Ergin, Osman, “**Türkiye Maarif Tarihi**”, II. Cilt, İstanbul, Osmanbey Matbaası, s. 269, 1940

⁴⁵ Ergin, Osman, “**Türkiye Maarif Tarihi**”, III. Cilt, İstanbul, Osmanbey Matbaası, s. 942-943, 1941

Türkiye’de dış ülkelere ait olan ilk okul 1863’te açılan Robert Koleji’dir. Bu okul New York’lu bir işadamı tarafından açılmıştır ancak Türk öğrencilerin burada okuması Sultan Abdülhamit tarafından yasaklanmıştır.⁴⁶ Daha sonraki yıllarda Fransa’ya III. Selim zamanında duyulan sempati Abdülaziz devrinde de sürmekte olduğundan olsa gerek Fransızca eğitim yapacak ve idareci ile öğretmenleri Fransız olacak bir okulun kurulması ile ilgili Fransızların tavsiyesine uyularak 1868’de bazı dersleri Türkçe okutmak kaydıyla Galatasaray Sultanisi açılmıştır.⁴⁷ 1882’de açılan Ticaret Mektebi’nde İnşa ve Kitabet, Coğrafya-yı Ticari ve Sinaî, Hesab-ı Ticari, Usul-i Defter-i Basit, Usul-i Müzafee dersleri Fransızca görülüyor; mezunlar hem Fransızca hem de Türkçe diploma alıyorlardı.⁴⁸

Tanzimat döneminde görüldüğü üzere, dil eğitiminde reformlar yapılmaya çalışılmıştır. İstanbul’da öğretilen Fransızcanın iyi öğretilmediği sonucuna varılarak, daha iyi öğrenilmesi amacıyla gençlerin Fransa’da okutulması için Tanzimat fermanı ile ilk adımlar atılmıştır. Batı ülkelerine birçok subay ve öğrenci farklı dilleri öğrenmeleri için gönderilmiştir. Bu ülkelerin başında Fransa,

---

⁴⁶ Gömleksiz, Mehmet Nuri, “**Yükseköğretimde Yabancı Dil ve Sorunları (Fırat Üniversitesi Örneği)**”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ, s. 15, 1993

⁴⁷ Karal, Enver Ziya, “**Osmanlı Tarihi**”, VII. Cilt, Ankara, s. 203, 1988

⁴⁸ Sakaoğlu, Necdet, “**Osmanlı Eğitim Tarihi**”, s. 106, İstanbul, 1991

İngiltere, Belçika ve Prusya vardır. Ağırlıklı olarak ise Fransa olmuştur. Çünkü o dönemdeki en etkili ve uluslararası dil Fransızca idi.⁴⁹

Bir zamanlar Osmanlı İmparatorluğu için devlet adamları yetiştiren Enderun Mektebi modernleştirilerek Galatasaray Sultanisi adıyla 1868’de Fransızca olarak eğitime başlayan ve kısa zamanda verdiği farklı dil eğitiminin kalitesiyle kendisini kabul ettirmiştir. 1 Eylül 1868’de açılan Galatasaray Sultanisi Türkiye’de farklı dil öğretimi açısından bir dönüm noktası olmuştur. Bu lisenin bir diğer özelliği ise derslerin çoğu Fransızca verilmesi sebebiyle orta öğretim düzeyinde farklı dille eğitim yapan ilk devlet okulu olmasıdır.⁵⁰ Bunun yanında devlet eliyle yürütülen orta dereceli okulların tümünde ise farklı dil ilk kez 1869 yılında okul programlarına girmiştir.⁵¹ 1875 yılında açılan Menşei Muallimin mektepleri bugünün Anadolu Öğretmen Liseleri ve Menşei Muallimin Yüksek Mektepleri bugünkü eğitim fakültesi niteliğindeki okullara öğretmen yetiştirmek amacıyla eğitime başlamıştır. Burada yetişen öğretmenlerin mutlaka farklı bir dil bilmeleri zorunlu idi. Bu farklı dil genelde Fransızca’ydı. Burada eğitim 2 ile 4 yıl arasında olmakla birlikte, eğitimin süresi bölümlere göre değişiklik arzetydi.⁵² 1903-

---

⁴⁹ Parlak, Bahadır, “**Türkiye’de Orta Öğretimde Yabancı Dille Eğitim Uygulamasının Tarihsel Süreci (1955-2004)**”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s.10, Marmara üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2008

⁵⁰ Sakaoğlu, Necdet, “**Osmanlı Eğitim Tarihi**”, s. 88, İstanbul, 1991

⁵¹ Demirel, Özcan, “**Yabancı Dil Öğretimi**”, s. 9, Ankara, 1993

⁵² Ergin, Osman, “**Türkiye Maarif Tarihi**”, III. Cilt, İstanbul, Osmanbey Matbaası, s. 597, 1941

1908 yılları arasında Haşim Paşa döneminde Fransızca dersleri okullardan kaldırılmıştır.⁵³

II. Meşrutiyet'in ardından Fransızcanın yanında Almanca ve İngilizceye de önem verildiği görülmektedir. 1910 yılında Lise birinci ve ikinci dönemlerinde toplam 6 yıl farklı dil dersleri verilmiştir. Görüldüğü üzere Fransızcanın farklı dil olarak tercihi devam etmekte, bununla beraber liselerin ikinci dönemlerinde, seçmeli ders olarak Almanca ve İngilizcenin de eklendiği anlaşılmaktadır. Bu dersler 3 yıl boyunca haftada 2'şer saat olarak verilmekteydi. Arapça için ders saatlerinde pek değişiklik olmamakla birlikte Farsçanın seçmeli farklı dillerden bile az gösterildiği anlaşılmaktadır. Aynı yıllarda, 5 ve 7 yıllık idadilerin (bugünkü Liseler) müfredatlarına farklı dil olarak Rumca, Bulgarca ve Ermenice de eklenmiştir. 1912 yılı itibarıyla 6 yıl eğitim veren İstanbul Mektebi Sultanisi'nde Fransızca dersleri her yıl için haftada 6 saat idi.⁵⁴

II. Cumhuriyet ilan edildiğinde ülkede 72 ortaokul ve 23 de lise bulunmaktaydı.⁵⁵ 1924 yılı itibarıyla liselerin ikinci devresinde haftalık farklı dil dersleri aşağıdaki tablodan da anlaşıldığı gibi her yıl için 5'er saat idi.

---

⁵³ Sakaoğlu, Necdet, "**Osmanlı Eğitim Tarihi**", İstanbul, 1991

⁵⁴ Parlak, Bahadır, "**Türkiye'de Orta Öğretimde Yabancı Dille Eğitim Uygulamasının Tarihsel Süreci (1955-2004)**", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s.12-13, Marmara üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2008

⁵⁵ Öztürk, Cemil, "**Çağdaş Eğitim ve Bilim**", Türk İnkılap Tarihi, İstanbul, s. 254-255, 2005

Tablo 1 : 1924 yılında liselerde okutulan farklı dil dersleri haftalık ders dağılımı

	Lise Birinci Dönem			Lise ikinci Dönem			
	1. yıl	2. yıl	3. yıl	4. yıl	5. yıl	6. yıl	
						Fen.	Edeb.
Arapça	-	-	-	2	2	-	4
Farsça	-	-	-	1	1	-	2
Ecnebi Lisanı	5	5	5	5	5	5	5

Programlarda ‘Ecnebi Lisanı’ olarak adlandırılan diller Fransızca, İngilizce ve Almancadır. Arapça ve Farsçanın Cumhuriyet’in ilk yıllarında öğretilmeye devam ettiğini görmekteyiz. Bu durum bir müddet daha sürmüştür. Ayrıca 1924-25 eğitim ve öğretim döneminde öğretmen okullarında farklı dil (Ecnebi Lisanı diye geçer) 1. yıl 3 saat, 2, 3, 4 ve 5. yıllarda ise 2’şer saat olarak yer almaktaydı (O dönemde öğretmen okulları Ortaokul + Lise toplam 5 yıl idi).⁵⁶

Cumhuriyet ilan edildiği dönemde Osmanlı devletinden kalan Arapça ve Farsça dersleri 1922 ortaokul programında görüldüğü halde 1924 programında bulunmamaktadır. 1924 ve 1927 Lise programlarında ise bu dersler yer almaktadır. Daha sonra bu dersler 1929-1930 öğretim yılı başında çıkarılmıştır.⁵⁷

⁵⁶ Akyüz, Yahya, “**Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000 – M.S. 2004**”, 9. Baskı, Pegem Yayıncılık, Ankara, s. 345, 2004

⁵⁷ Akyüz, Yahya, a.g.e., s. 321

Bu dillerin yerini ise Batı dilleri almıştır. Batı dilleri ise Almanca, Fransızca, İngilizce, İtalyanca ve Latince'den oluşmaktaydı. Farklı dillerin yıllara göre dağılımını gösteren aşağıdaki tablo Cumhuriyet döneminde farklı dillerin durumunu özetler niteliktedir.

Tablo 2: Öğretilen Farklı Diller

	1924	1927	1935	1941	1950	1960
Almanca	√	√	√	√	√	√
Fransızca	√	√	√	√	√	√
İngilizce	√	√	√	√	√	√
İtalyanca	√	√	√	√	√	√
Latince	–	–	–	√	√	–
Arapça	√	√	–	–	√	√
Farsça	√	–	–	–	√	√

Cumhuriyet dönemi eğitim tarihinde Gazi Öğretmen Okulu da önemli bir yere sahiptir. Çünkü Türkiye'nin ilk öğretmen okulu olup Atatürk tarafından kurulmuştur. İlk ismi önce Orta Muallim Mektebi olup 1929'da tarihi bir binaya taşınarak Gazi Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü adını almıştır. 1932'de eğitim ve öğretime başlayan ve öğrenimi İngilizce olan bu okul 1935'te Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Terbiye Enstitüsü'ne dönüşmüştür. Günlük dilde Gazi Eğitim, Gazi Eğitim Enstitüsü biçimlerini almıştır. Gazi Eğitim bünyesinde ilk defa 1941-42'de Fransızca, 1944-45'te İngilizce ve 1947-48'de Almanca bölümleri açılmıştır.⁵⁸ 1932'de eğitime başlayan Ankara Gazi Lisesi'nin İngilizce eğitim yapması planlanmış, bu sebeple 1934-35'te İngiltere'den iki fen ve dil

⁵⁸ Akyüz, Yahya, “**Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000 – M.S. 2004**”, 9. Baskı,

profesörü getirilmişti. Farklı dille eğitime geçmek için öncelikle öğrencilerin İngilizce bilgisinin güçlendirilmesi planlanmış ve İngilizce dersleri arttırılmıştır. Hasan Ali Yücel'in belirttiğine göre, uygulama iyi yoldayken, fazla müracaat sebebiyle bu kadro bozulmuş ve bu uygulama devam ettirilemediği için 1936–1937 yılında bundan vazgeçilmiştir.⁵⁹

1929–1930 öğretim yılı başında Arapça ve Farsça dersleri programdan çıkarılıp, Batı dilleri konmuştur.⁶⁰ Farklı dillerin haftalık ders saatlerinde bir değişiklik yoktur. Yalnız liselere, ek olarak, haftada 3'er (son sınıfta ayrılan Fen şubelerinde 2) saat ikinci bir farklı dil dersi konmuştur. Osmanlı'nın mirası olan Arapça ve Farsça eğitiminden geriye Arapça, sadece İmam Hatip okullarında meslek dersi olarak kalmıştır. Bahsedilen ikinci dil ise 1932- 33 ders yılından itibaren kaldırılmıştır.⁶¹

Cumhuriyetin baş mimarı Atatürk, hem anadil hem de farklı dil konusunda çok hassastır. Türk çocuklarına farklı bir dili öğretecek milli kurumlar yaratmak amacıyla 31 Ocak 1928 tarihinde Türk Eğitim Derneği kurularak, o zamanki adıyla Yenişehir Lisesi, bugünkü TED koleji ortaya çıkmıştır.⁶² 1937–1938 eğitim öğretim yılında genel ortaokul ve liselerde farklı dil dersi dağılımı şöyledi.⁶³

---

⁵⁹ www.istanbullisesi.k12.tr , (25.05.2008)

⁶⁰ Yücel, Hasan Ali, “**Türkiye’de Orta Öğretim**”, Ankara, s.171, 1994

⁶¹ Demirel, Özcan, “**Yabancı Dil Öğretimi**”, s. 11, Ankara, 1993

⁶² Parlak, Bahadır, “**Türkiye’de Orta Öğretimde Yabancı Dille Eğitim Uygulamasının Tarihsel Süreci (1955-2004)**”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s.14, Marmara üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2008

Tablo 3: 1937–1938 Yılında Ortaöğretimde Farklı Dil Dersi Dağılımı

	I.Sınıf	II. Sınıf	III. Sınıf
Ortaokul	5	4	4
Lise	5	5	5/3*

*Fen şubelerinde sadece son sınıfta 3 saat

1943 yılında açılıp 1954'te diğer öğretmen okullarıyla birleştirilen ve çoğunlukla öğretmen yetiştirmek amacıyla kurulan Köy Enstitülerinde Kültür Dersleri adı altında farklı dil dersleri verilmiştir.⁶⁴ 1979-1980'de sınıf öğretmeni yetiştiren 2 yıllık eğitim enstitüleri programında farklı dil her dönem 2 saat yer almaktaydı.⁶⁵

Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel farklı dillere çok önem vermiştir. Bakanlığı döneminde giriştiği bir uygulama da şudur: 1940-1941 eğitim-öğretim yılında, Ankara Atatürk ve Kız Liseleri ile İstanbul'da Galatasaray Lisesi'nde mevcut Fen ve Edebiyat şubelerinin yanında “Klasik Kol” açılmış ve bir Batı dilinden başka, her sınıfta haftada 5'er saat Latince okutulmuştur. “Klasik Kol” 1949 yılında kaldırılmıştır. Fakat bazı liselerde seçmeli ders olarak devam etmiştir. 1937-1938 öğretim yılında farklı dil Ortaokul 1'de 5 saat, Orta 2 ve 3'te 4 saat, Lise 1, 2, 3 Edebiyat sınıflarında 5 saat, Fen sınıflarında ise 3 saat olarak

⁶³ Parlak, Bahadır, a.g.e., s.15

⁶⁴ Akyüz, Yahya, “**Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000 – M.S. 2004**”, 9. Baskı, Pegem Yayıncılık, Ankara, s.355,2004

⁶⁵ Akyüz, Yahya, a.g.e., s. 348

yer almaktadır. 1981-82 öğretim yılına gelindiğinde farklı dil ders saatlerinde azalma olduğu görülmektedir. Ortaokul 1, 2 ve 3'te 3 saat, Lise 1'de 4 saat, Edebiyat sınıflarında 2. sınıfta 4, 3. sınıfta 5 saat, Fen sınıflarında ise 2 ve 3. sınıflarda 4 saat olarak yer almaktadır. Ayrıca 1982-83 yılında haftada 2 saat pekiştirme amacıyla da farklı dil dersi seçmeli olarak programa konulmuştur.⁶⁶

1955 yılına kadar Galatasaray Lisesi kısmen de olsa farklı dille (Fransızca) eğitim yapan tek devlet okuluydu. Farklı dil bilen eleman gereksinimini karşılamak üzere, o güne kadar farklı dille öğretim yapan okullara birer seçenek olarak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 1953 yılında düşünülen ancak 1954 yılında şekillenen tasarıyla önce dört adet kolejin açılması benimsendi. 1955 yılından itibaren 'Kolej' adı altında birçok derslerini farklı dille yapan yeni tür okullar açılmaya başlanacaktır. 1955'te açılmaya başlayan ilk Maarif Kolejleri'nin hedefi, farklı dil öğretmek ve bunu yaparken de bu okullarda normal liselerden farklı olarak bazı derslerin (Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji) İngilizce gösterilmesiydi. Türkçe ve farklı dilde eğitim yapan okullar aynı programa tabi idiler. 1955 yılında kolejlerin açılmasından önce İngiliz ve Amerikalı öğretmenler Galatasaray Lisesi'nde uyum çalışmaları yapmışlardır. Bu okulların ilk programlarında Galatasaray Lisesi'nden alıntılar görülmüştür.⁶⁷

---

⁶⁶Akyüz, Yahya, "**Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000 – M.S. 2004**", 9. Baskı, Pegem Yayıncılık, Ankara, s.321-323,2004

⁶⁷ Parlak, Bahadır, "**Türkiye'de Orta Öğretimde Yabancı Dille Eğitim Uygulamasının Tarihsel Süreci (1955-2004)**", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s.41-42, Marmara üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2008

Bunun yanında, ODTÜ'nün de açılmasıyla, hem orta hem de yüksek öğretimde farklı dille eğitim devlet eliyle yaygınlaştırılıyordu. Zamanla başarılı olunacaklar ve yenilerinin açılması teşvik edilecektir. Özellikle 70'lerin ikinci yarısından itibaren hep artış göstermişler, büyük ivmelenmesi de 80'lerin ikinci yarısında gerçekleşmiştir.⁶⁸

Türkiye'de 1988 yılına kadar 6. sınıfa başlarken öğrencilere en yaygın 3 Batı dilinden birisi seçtirilmekteydi. Yani öğrenci İngilizce, Fransızca veya Almanca dillerinden birini seçmek zorundaydı. Bu ders zorunlu ders statüsünde idi ve 11. sınıf sonuna kadar her dönem bu dersten sınav vermek zorunlu idi.⁶⁹

II. Dünya Savaşından sonra uluslararası ilişkilerin gelişmesi, kitle iletişim araçlarının ve bilgi alışverişinin önem kazanması vb. nedenlerle farklı dile duyulan ihtiyaç çok artmış ve 1955'ten itibaren Kolej denen ve birçok derslerin farklı dille okutulduğu liseler kurulmuştur. Bunlara Temmuz 1975'ten itibaren Anadolu Liseleri denmiştir. Paralı ve parasız yatılı olarak öğretim yaparlar. Bunların bir yıllık hazırlık sınıfı, 3 yıl lise kısmı bulunmaktaydı. Anadolu liselerinden çıkanlar Üniversite giriş sınavlarında öteki lise çıkışlılara göre daha

---

⁶⁸ Parlak, Bahadır, “**Türkiye’de Orta Öğretimde Yabancı Dille Eğitim Uygulamasının Tarihsel Süreci (1955-2004)**”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s.43, Marmara üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2008

⁶⁹ Demirel, Özcan, “**İlköğretim Okullarında Yabancı Dil Öğretimi**”, s.26, İstanbul, 1999

başarılı oldukları ve çocuklarını buralarda okutmak velilerin tek arzusu haline gelmiştir.⁷⁰

Öğrencilerin farklı dil seviyelerine göre sınıflandırıldığı ‘Basamaklı Kur Sistemi’ 1988-89’da getirildiyse de 1989-90’da eski uygulamaya dönülmüştür. Basamaklı kur sistemine geçildiğinde farklı dil sadece Orta1. sınıfta zorunlu, takip eden yıllarda seçmeli idi. 1989-90’da bu uygulama da bitirilmiş, farklı dil tekrar zorunlu olmuştur.⁷¹ 1992–1993 yılından itibaren Süper Lise de denilen ‘Farklı Dil Ağırlıklı Liseler’ kurulmuş ve Anadolu Liseleri gibi yoğun dil eğitimi verilmeye çalışılmıştır. 1997 yılında öğretim sekiz yıla çıkartılmış ve farklı dille eğitim yapan Anadolu liselerinin altıncı sınıf öncesi hazırlık sınıfları kaldırılmıştır. 9. sınıftan önce 1 yıllık hazırlık programı uygulanmaktaydı. Eğitimin 8 yıla çıkarılması ile 6. sınıftan önceki 1 yıllık hazırlık sınıfı kaldırılmış oluyordu. 6. 7. ve 8. sınıflardaki yoğun farklı dil dersleri de bu yüzden azalmış oldu. Farklı dil öğretimi açısından oluşan bu boşluğu gidermek amacıyla farklı dil öğretimine ilkokulların dördüncü sınıfından başlanmasına karar verilmiştir. Bu uygulamaya 1997–1998 öğretim yılında geçilmiştir. 2002 yılında iki bini aşkın öğretmen arasında düzenlenen ankete dayanarak farklı dil öğretiminin 1, 2.ve 3. sınıflara da İngilizce dersinin konulması ile ilgili rapor hazırlamış ancak uygulamaya konmamıştır.⁷²

---

⁷⁰ Akyüz, Yahya, “**Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000 – M.S. 2004**”, 9. Baskı, Pegem Yayıncılık, Ankara, s.324,2004

⁷¹ Yahya, “**Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000 – M.S. 2004**”, 9. Baskı, Pegem Yayıncılık, Ankara, s.355,2004

⁷² Demir, Hilal, “**Özel Okullarda Yabancı Dil Öğretiminin Tarihi ve Günümüzdeki Yeri**”, www.ingilish.com/hd6.htm

Farklı dil Türkiye'deki üniversite ve bütün yüksek okullarda 1981 tarihli 2547 sayılı Yüksek öğretim kanununa göre eğitim-öğretim süresince bütün dallarda zorunlu hale getirilmiştir.⁷³ Farklı dillerin öğretilmesi bugün bütün üniversitelerde zorunludur. Bunun yanında üniversitelerde öğretilen farklı dillerin sayısı da hızla artmaktadır.

Farklı ülkelerden gelen insanlara Türkçe öğretmek amacı ile 1984 yılında kurulan TÖMER, şimdi de hem yurt dışından Türkiye'ye gelen öğrencilere ve vatandaşlara, hem de Türk vatandaşlarına farklı diller alanında kurslar vermek için Ankara Üniversitesi bünyesinde çalışmalar yapmaktadır. Bugün Türkiye'de 8 ilde 10 şube ile faaliyetlerini sürdüren TÖMER, 1989-1990 eğitim yılından itibaren İngilizce, Fransızca ve Almanca derslerine geçmiştir. Farklı dilleri birçok amaç için öğreten TÖMER, bugün itibarıyla Türkçe dâhil 14 farklı dile ulaşmıştır. Bu diller; İngilizce, Fransızca, Almanca, Rusça, İspanyolca, İtalyanca, Hollandaca, Bulgarca, Arapça, Çağdaş Yunanca, Japonca, Çince ve Lehçe'dir.⁷⁴

---

⁷³ Akyüz, Yahya, “**Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000 – M.S. 2004**”, 9. Baskı, Pegem Yayıncılık, Ankara, s.333,2004

⁷⁴ <http://tomer.ankara.edu.tr>

1.4.2. Türkiye’deki Özel ve Dış Ükelere ait Okullarda Farklı Dilin Tarihsel Gelişimi

Bu okulların öncüsü de 1873’te açılan Darüşşafaka Lisesi’dir. Bu okul 1955’te kolej statüsüne geçmiştir. 1928 yılında kurulan Türk Eğitim Derneği’nin 5 okulu İngilizce, Özel Tevfik Fikret Lisesi’nde ise Fransızca eğitim yapılmaktaydı.⁷⁵ Temelleri 1928’de atılan Türk Maarif Cemiyeti bünyesinde 1930 yılından itibaren her kademedede okullar açılmaya başlanmış ve Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk özel Türk Okulu açılmıştır. O zamana kadar farklı dil olarak İngilizce öğretilmekte olan okulda, 1949 tarihinde ayrı bir döneme geçilmiştir. Daha önce sadece dil dersi olarak verilen İngilizce, o yıl Fen Bilgisi derslerinin bu dille okutulması kabul edilmiş ve 1951–1952 öğretim yılında hazırlık sınıfları açılarak Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk defa devamlı farklı dille öğretime geçilmiş, İngilizce öğretimine ayrı bir boyut getirilmiştir. Bu uygulama daha sonra benzerlerini göreceğimiz Maarif Kolejleri ve Anadolu Liseleri uygulamalarının öncüsü olmuştur.⁷⁶

Dış Ülke Okulları ise Osmanlı Devleti döneminde Fransız, Alman, İtalyan, Avusturya ve Amerikalılar tarafından kurulmuş ve Lozan Antlaşması’na göre faaliyetine devam eden okullardır. Günümüzde bu okullara Türk vatandaşlarının

---

⁷⁵ Demirel, Özcan, “**İlköğretim Okullarında Yabancı Dil Öğretimi**”, s.15, İstanbul, 1999

⁷⁶ Parlak, Bahadır, “**Türkiye’de Orta Öğretimde Yabancı Dille Eğitim Uygulamasının Tarihsel Süreci (1955-2004)**”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s.41, Marmara üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2008

çocukları devam etmektedir.⁷⁷ Osmanlı İmparatorluğu döneminde Rum, Ermeni ve Musevi Azınlıklar tarafından kurulmuş, Lozan Antlaşması ile güvence altına alınmıştır. Bu okullara kendi azınlığına mensup Türkiye Cumhuriyeti uyruklu anaokulu, ilköğretim ve ortaöğretim seviyesinde öğrenciler devam etmektedir. Cumhuriyetin ilanından Maarif koleji adıyla farklı dille eğitime başlanması arasında geçen 32 yıllık süre hariç Türkiye’de resmi okullarda (Galatasaray hariç) farklı dille eğitimsiz bir dönem olmamıştır. Devlet, ortaöğretim kurumlarındaki farklı dil derslerinde başarı sağlanamayınca TED Koleji 1952’de farklı dille eğitime başlamıştır. Hemen ardından 1955’te 5 maarif koleji daha açılmıştır.⁷⁸ Daha sonra göreceğimiz üzere bu maarif kolejleri Anadolu Liseleri’nin temelini oluşturacaklardır. Bu sebeple Cumhuriyet Tarihi’nde farklı dille eğitim olarak zaten var olan Galatasaray Lisesi’ni ve Ankara Gazi Lisesi’ndeki iki yıllık denemeyi saymazsak, TED Koleji’nin farklı dille eğitime geçtiği 1952 yılı milat olarak verilebilir.

Farklı dillerin öğretilmesini güçlendirmek için 1923–1950 yılları arasında Türkiye’ye yurt dışından birçok dil uzmanları getirilmiştir. Gelen bu uzmanların dağılımları Almanya, Belçika, Fransa, Macaristan basta olmak üzere başka ülkelerden oluşmaktaydı. Bu ülkeler içinde ABD’den gelen uzmanlar % 9’u oluşturuyordu. Daha sonra 1950–60 yılları arasında ülkemize gelen eğitim uzmanlarının dağılımı ise % 93 ile ABD ve takiben %5 ile Fransa olmuştur.⁷⁹ Bu

---

⁷⁷ www.meb.gov.tr/Stats/Apk2002/65.htm

⁷⁸ Demircan, Ömer, “**Dünden bugüne Türkiye’de Yabancı Dil**”, s. 119, İstanbul, Remzi Kitapevi,1988

⁷⁹ Sarpkaya, Ruhi, “**Atatürk’ün Eğitim Politikasında Tevhid-i Tedrisatın Yeri**

durum, Türkiye'de hangi farklı dillerin ön planda olduğu ve zamanla nasıl yer değiştirdiğini gösteren önemli bir değişimdir. Bunun yanında öğretmen yetiştirilmesinde Barış Gönüllüleri adıyla 1962 Eylül'ünden itibaren gelen ABD'li 1200'den fazla uzmanın çoğu, 70'li yıllara kadar İngilizce Öğretmenliği yapmışlardır.⁸⁰

Bugün ise farklı diller örgün eğitim kurumlarında zorunlu ders olup ilkökul 4. sınıftan itibaren verilmektedir. Liselerde ise ikinci farklı dil de zorunlu hale getirilerek uygulanmaya konulmuştur. Farklı dillerin öğrenilmesi ve öğretilmesi noktasında birçok yenilikler yapılmış, sistemler geliştirilmiş ve uygulanmaya konulmuştur. TRT Anadolu Üniversitesi ile işbirliği yaparak farklı dillerin öğretimine yönelik programlar yapmıştır. 1990'lardan sonra özel TV kanallarında artış meydana gelmiştir. Ama bu kanallar farklı dillerin öğretimine yönelik çalışmalar yapmamıştır. Bu aslında gelişen Türkiye için büyük bir eksiklik. Farklı dillerini geliştirme arayışında olanlar dinleme konusunda daha çok uydu kanallarını ve interneti kullanmaktadırlar.

Farklı dil öğrenmede yeterince başarı sağlanıp sağlanmadığı yıllarca tartışılmıştır. Prof. Dr. Sadreddin Celal Antel (1890-1954) 1931'de önemli eğitim sorunlarını tespit ederken "Farklı dil derslerinden verim alınmadığı" problemini

---

ve 1950 Sonrası Uygulamaların Sonuçları", adlı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, s.75, 1998

⁸⁰ Akyüz, Yahya, "Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000 – M.S. 2004", 9. Baskı, Pegem Yayıncılık, Ankara, s.352,2004

gündeme taşımıştır.⁸¹ 2012 yılında olduğumuz halde aynı problemin olması çok düşündürücüdür. Okullarda reformlar yapmak ve temel sorunlara çözüm bulmak amacıyla Heyeti İlmîyeler toplanmış (1923'ten 1926'ya kadar 3 defa toplanmış) ve daha sonra bu Milli Eğitim Şurasına dönüştürülerek (1939'dan 2011'e kadar 18 defa yapılmıştır) günümüze kadar yapılan bu toplantılarda farklı dil konusu detaylı olarak sadece 12. şurada; 15. ve 17. şuralarda⁸² ise birer paragrafla ele alınabilmiştir.⁸³

Türkiye eğitim tarihinde farklı dillerin tarihi gelişimini ele aldıktan sonra diğer dillerden farklı olarak ve tezimizin konusunu oluşturan Rusça'nın Türkiye'deki tarihi gelişimi bir alt bölümde ele alınmıştır.

---

⁸¹ Akyüz, Yahya, a.g.e., s. 380

⁸² <http://ttkb.meb.gov.tr/suralar>

⁸³ Akyüz, Yahya, "**Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000 – M.S. 2004**", 9. Baskı, Pegem Yayıncılık, Ankara, s.363-365, 2004

II.BÖLÜM: GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE TÜRKİYE’DE RUSÇA ÖĞRENİMİNİN TARİHİ TEMELLERİ VE EĞİTİM İLİŞKİLERİ

Avrasya’da konuşulan ve Slav dilleri arasında en yaygın olan Rusça bir Hint-Avrupa dilidir. 20. yüzyılın politik olarak önemli dili olan Rusça aynı zamanda da Birleşmiş Milletler’in resmi dilidir.

Rus dilinin tarihsel gelişimi incelendiğinde, bunun iki dönemden oluştuğu görülmektedir. Birinci dönem yazılı kaynaklar öncesi dönem, ikinci dönem ise yazılı kaynaklar dönemidir. Yazılı kaynaklar dönemi dilin özelliklerini ve gelişimini yansıtan el yazması ve basılmış eserleri kapsayan bir dönemdir. Rus dilinin yazılı kaynaklarına ilk kez 10. ve 11. yüzyıllarda rastlanmıştır.⁸⁴

Rus edebi dilinin nereden geldiği ve kökeninin ne olduğu konusunun genellikle Rusların yazı dilinin ortaya çıkmasıyla yakından ilişkili olduğu belirtilmektedir. Ruslarda Glagolitik ve Kiril alfabesiyle yazılmış el yazısı kitaplar 10. yüzyıl sonlarında, Hristiyanlığın kabul edilmesiyle görülmeye başlanmıştır. Rusya’da

---

⁸⁴ Rus dili tarihini daha detaylı incelemek için, Prof. Dr. Ayşe Dietrich tarafından yazılmış olan “Eski Rusça Dilbilgisi” ile “Eski Slavca Dilbilgisi” (Multilingual yayıncılık) kitaplarına başvurunuz.

önceleri Eski Slavca ya da diğer adıyla Kilise Slavca'sıyla kaleme alınan bu eserler daha sonra kendine özgü bir Kilise Slavcası'yla yazılmaya başlanmıştır.⁸⁵

Rus dilinin tarihsel gelişimine kısaca değindikten sonra tez konumuz olan Türkiye'de Rusçanın gelişimini incelemekte fayda vardır. Türkiye'de Rusça öğrenimini tarihsel süzgeçten geçirdiğimizde bunun iki ülke arasındaki eğitim ilişkileri ile birebir örtüştüğü görülecektir. Bugün Türkiye'de Rus dili çok önemli bir yer tutmaktadır. Bunun başlıca sebepleri arasında iki ülke arasındaki olumlu ilişkilerin her alanda (ekonomi, kültür, turizm, eğitim, askeri v.b.) gelişmesini gösterebiliriz. Cumhuriyet öncesi, yani Osmanlı döneminde 1669'dan 1820 yılına kadar dış ilişkilerde genelde çevirmenlerden yararlanılmıştır. Bu çevirmenler çoğunlukla İstanbul - Fenerli Rumlardan oluşmuştur.⁸⁶

Rusçanın Türkiye'deki güncel durumuna geçmeden önce tarihi seyrini bilmekte yarar vardır. Rusçanın ilk olarak 18. yüzyılda bazı medreselerde öğretildiği görülmektedir. Osmanlı döneminde pek çok medrese çeşidi olduğu ve diğer farklı dillerin yanında Rusçanın birçok medreselerin içinden sadece *İptida-i Dahil medreseleri* ile *Sahn** medreselerinde ders olarak okutulduğu anlaşılmaktadır.⁸⁷ Ancak nasıl, neden ve hangi amaçla yer aldığı belirtilmemektedir.

---

⁸⁵ Dietrich, Ayşe, “**Eski Rusça Dilbilgisi**”, İstanbul, Multilingual Yabancı Dil Yayınları, s. 26, 2001

⁸⁶ Demircan, Ömer, “**Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri**”, İstanbul, s.17, 1990

* *Sahn*: Orta, düz yer, geniş saha anlamına gelir.

Rusya'nın, özellikle Çar I. Petro'nun gerçekleştirdiği reformlardan sonra 18. ve 19. yüzyıllarda hızla gelişmesi ve Osmanlı'nın üç cephede sınır komşusu olması, ayrıca Rusçanın askeri alanda öneminin giderek artmasından dolayı, Rusça öğretimi 1882 yılında resmi olarak önce askeri kurum olan *Mekteb-i Fünun-u Harbiye-i Şahane*'de 3 yıl süren eğitim süresince her yıl öğretilmesi planlanarak başlanmıştır. Rus dili, diğer farklı dillerle beraber 1888'e kadar kesintisiz her yıl birinci sınıftan üçüncü sınıfın sonuna kadar öğretilmiştir.⁸⁸ Böylelikle Rusça, Cumhuriyet dönemi öncesinde resmi olarak ilk defa askeri okullar aracılığıyla kabul edilmiş olduğu görülmektedir.

Bunun yanında 1876 Osmanlı-Rus savaşından sonra Ruslar Osmanlı devletinde okul açmışlardır ancak bununla ilgili detaylı bilgiye ulaşılamamıştır. 1892 yılında Lisan mektebi açılmış olup burada Arapça, Fransızca, Almanca ve İngilizcenin yanında Rusça öğretilmesi planlanmıştır. Ancak aradan geçen kısa bir zaman zarfında bilinmeyen bir sebepten dolayı Lisan mektebi kapatılmıştır.⁸⁹

Bu tarihlerden önce Rusya ile ilişkiler hiç olmamış mıdır, ya da iki ülke arasındaki haberleşmeler gerçekleşmemiş midir, gerçekleşmişse bu nasıl olmuştur

---

⁸⁷ Ergin, Osman, “**Türkiye Maarif Tarihi**”, 1. Cilt, İstanbul, Osmanbey Matbaası, s. 114, 1939

⁸⁸ Güler, Ali, Akgül, Suat, “**Türk Tarihinde Harbiye**”, Ankara, Kara Harp okulu Basımevi, s. 46-55, 1999.

⁸⁹ Ergin, Osman, “**Türkiye Maarif Tarihi**”, III. Cilt, İstanbul, Osmanbey Matbaası, s. 796, 1941

şeklinde sorular aklımızı meşgul edebilir. Bu tarihlerden önce, iki ülke arasındaki iletişimi Osmanlı Devleti bünyesinde yaşayan fenerli Rumlar sağlamaktaydı. Tercüme işlerini yapan memurlar tamamen Rumlar, Ermeniler ve Musevilerden oluşmakta idi. Osmanlı - Rusya arasındaki tercüme işlerine bakan Rumlar zamanla tercüme işlerinde kasti olarak yanlışlıklar yapmaları üzerine Rusça öğretimi okullara girmiştir. Meşrutiyetten önce 1900 yılında kurulan Darülfünun'larda bir takım yenilikler kabul edilmiştir. Bu yeniliklerden en önemlisi Darülfünun'da yapılan şubeleşmelerdir. Darülfünun 4 ayrı şubeye ayrılmıştır. Bunlar: Ulumi Edebite Şubesi (Edebiyat şubesi), Ulumi Şerriye Şubesi (Şeri Şube), Fen Şubesi Ulumi Riyaziye Kısmı ve Fen Şubesi Ulumi Tabiiye Kısmı'dır. Bu şubeleşmeleri önemli kılan etkenlerden biri de verilen derslerin farklılığıdır. Bu farklılık Ulumi Edebite Şubesi ile Fen Şubesi Ulumi Tabiiye Kısmı'nda kendini göstermektedir. Çünkü bu iki şubede *Elsine*⁹⁰ dersi mevcut olup Rusça dersi seçmeli ders olarak verilmektedir.⁹¹ Bununla beraber Meşrutiyetin ilanından (1908) sonra Harbiye Mektebi'nde (Piyade ve Süvari Harbiyesi) ders programlarında değişiklikler yapılarak 1., 2. ve 3. sınıflarda Rusça

---

⁹⁰ *Elsine*: Farklı Dil Dersi'dir. Bu farklı diller İngilizce, Fransızca, Almanca ve Rusça'dır. 1864 ve 1892 yıllarında *Elsine Mektebi* (bugünkü Yabancı Diller Fakültesi) için girişimlerde bulunulmuştur. Burada Arapça, Farsça, Fransızca, Almanca, İngilizce, Rumca ve Slav dilleri öğretilmesi planlanmıştır. Ancak maddi durum ve öğretmen ihtiyacı bunun açılmasına mani olmuştur. (Ergin, Osman, a.g.e., III. Cilt, s. 1050-1052)

⁹¹ Ergin, Osman, “**Türkiye Maarif Tarihi**”, III. Cilt, İstanbul, Osmanbey Matbaası, s. 1011, 1941

öğretilmiştir. *Mekteb-i Fünun-u Harbiye-i Şahane* bünyesinde askeri bilgi ve düşünceleri geliştirmek ve farklı dil öğretme amacıyla 6 Kasım 1909 Yıldız Sarayı'nda açılan Erkan-ı Harbiye mekteplerinde 1., 2. ve 3. sınıflarda Rusça öğretilmiştir.⁹²

Cumhuriyetin ilanından sonra, 1927 ile 1929 yılları arasında subayların farklı dil bilgilerini artırmak suretiyle farklı eserlerden faydalanmaları için Yeni Harp Okulu'na bağlı olarak Rusça ve diğer farklı diller (İngilizce, Fransızca, Rumca, Romence, Bulgarca ve Farsça) öğretilmiştir.⁹³ Sadece iki yıl süren bu çalışmaya daha sonra 2 Ekim 1948 tarihinde İstanbul Harp okulunda eğitim müfredatı yenilenmiş ve üç yıl süren eğitimin her yılında Rusça müfredatta yer alarak öğretilmeye başlanmıştır.⁹⁴ Rusça, bir süre askeri eğitim kurumlarının çeşitli kademelerinde öğretildikten sonra, 1962 yılından başlayarak Kara Kuvvetleri Lisan Okulu'nda İngilizce, Almanca, Fransızcayla birlikte aralıksız olarak okutulmaktadır.

Kara Kuvvetleri Komutanlığı bünyesinde yürütülen Lisan Okulu komutanlığında sistematik olarak 1989 yılından itibaren Rusça dersleri verilmeye başlanmış olup, halihazırda 2011-2012 eğitim öğretim döneminde sürdürülmektedir. Burada öğretilen Rusça derslerinde Zlatoust Moskova yayınevince basılan “Doroga v Rossiyu” (Rusya'ya Giden Yol) serisi kitaplar

---

⁹² Güler, Ali, Akgül, Suat, “ **Türk Tarihinde Harbiye**”, Ankara, Kara Harp okulu Basımevi, s. 91-95, 1999.

⁹³ Güler, Ali, Akgül, Suat, a.g.e., s. 133

⁹⁴ Güler, Ali, Akgül, Suat, a.g.e., s. 175

okutulduğu, ayrıca yardımcı ders dökümanı olarak “Russkiy yazık v illustratsiyah” (Resimlerle Rusça) adlı kitap kullanıldığı, sözlük olarak “Ojegov” Rusça-Rusça Sözlüğü kullanıldığı tespit edilmiştir.⁹⁵

Türkiye’de Rusçaya katkıda bulunan bir diğer çalışma ise iki ülke arasında yapılan eğitim anlaşmalarıdır. Bu bağlamda ilişkiler kronolojik olarak değerlendirilmiş ve aşağıdaki bilgilere ulaşılmıştır:

Cumhuriyet Türkiye’si ile Sovyet Rusya’sı arasındaki eğitim ilişkileri ilk olarak 21 Kasım 1921 tarihinde beraberindeki heyetle birlikte Türkiye’yi ziyaret eden Frunze (Bişkek) delegasyonu ile başlamış ve yapılan temaslarda Türk makamları, bazı Türk öğrencileri Rusya’ya okumaya göndermek istediklerini bildirmişlerdir. Frunze’nin bu isteği Sovyet yetkili makamlarına iletmesinin ardından, Rusya’daki yüksek okullarda TBMM Hükümeti kontenjanına 100 kişilik yer ayrılmıştır.⁹⁶ Konuyu takip etmekle görevli dönemin Moskova Büyükelçisi Ali Fuat Pasa, Türk öğrencilere ayrılan kontenjan ve önerilen şartlar (burs, yemek, kalacak yer vb.) konusunda Sovyet yetkililerinden bilgi almak istemiş ve bu manada bir müracaatta bulunmuştur.⁹⁷ Bu ilk eğitim ilişkisiyle Rusya’ya giden öğrenciler hem Rusçayı öğrenip gelmişler hem de Türk-Sovyet

---

⁹⁵ Kara Kuvvetleri komutanlığı, Eğitim ve Doktrin Komutanlığı, Ankara, 2011

⁹⁶ Moissejev, V, P. Rozaliyev, Y., “**K istorii sovyetsko-turetskih otnoşeniı**”, Gospolitizdat, Moskva, 1958.

⁹⁷ Benhür, Çağatay, “**Stalin Dönemi Türk-Rus İlişkileri (1924-1953)**”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2008

ilişkilerinde rol almış kişiler olagelmışlerdir. O dönemin şartları ile birlikte değerlendirildiğinde 100 kişilik bir kontenjanın kabul edilmesi çok önemli bir olaydır.

1925 Kasımındaki bir başka faaliyet ise Fuad Köprülü başkanlığındaki bir Türk bilim heyetinin Moskova Üniversitesi'nin 200. yıl kutlamalarına katılması ve burada bir takım bilimsel faaliyetler gerçekleştirmesidir.⁹⁸ İki ülke ilişkilerinin ilerlemesinde bilimsel heyetler oldukça önemli bir yer tutmakla birlikte özellikle Rusça bilen Türklerin azlığı ilişkilerin istenilen hızda ilerleyememesinde önemli bir etken olmuştur. Bu durum dönemin Moskova elçisi Zekai Bey'in de dikkatini çekmiş ve kendisi Sovyet basınına bu konuda bir mülakat vermiştir.⁹⁹ 1925 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'nın daveti ve Sovyet makamlarının onayı ile St. Petersburg Üniversitesi'nden önemli bir Türkolog olan V.V. Barthold Türkiye'ye gelmiş ve 2 yıl boyunca İstanbul Üniversitesi'nde Türkoloji alanında dersler vermiştir.¹⁰⁰

1926 yılının ilk günlerinde Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarı Nafi Atıf (Kansu)¹⁰¹ ve Başmüfettiş Rıdvan Nafiz Bey, Sovyetler Birliği'ne eğitim alanında çeşitli araştırmalar yapmak üzere gönderilmişlerdir. Özellikle okuma yazma öğretimi ve ileri yaştaki kişilerin eğitimi ile ilgili konularda araştırmalar yapan

---

⁹⁸ Benhür, Çağatay, “**Stalin Dönemi Türk-Rus İlişkileri (1924-1953)**”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, s. 582-642, 2008

⁹⁹ Benhür, Çağatay, **age.** s. 582-642.

¹⁰⁰ Benhür, Çağatay, **age.** s. 582-642.

¹⁰¹ Benhür, Çağatay, **age.** s. 582-642.

heyet geriye pek çok yeni fikirle döner.¹⁰² Dönüşte heyetin verdiği raporun değerlendirilmesi, Türkiye’de eğitimin bütçedeki payının artırılması noktasında etkili olmuştur.¹⁰³ Nafi Atıf Bey’in daha sonraki yıllarda yazdığı eserlerinde Sovyetler Birliğinde gerçekleştirdiği araştırmalarının izleri sıklıkla görülmekte ve bu eserlerde sık sık Rusya ve onun eğitim aşamalarına atıflar yapılmakta ve örnekler verilmektedir.¹⁰⁴

25 Şubat 1926 tarihinde Bakü’de toplanan Birinci Türkoloji Kongresine, Türkiye adına yine Fuad Köprülü ve heyeti katılmıştır. Kongre boyunca Türk ve Sovyet bilim adamları ortak faaliyetlerde bulunmuşlar ve karşılıklı işbirliğinin artırılması yönünde çalımsalar yapmışlardır.¹⁰⁵ Kurultay için Bakü’de bulunan Fuad Köprülü burada Azerbaycan Üniversitesi Doğu Bilimleri Fakültesi’nde Türk Edebiyatı derslerine girmiştir. Fuad Köprülü’nün derslerine girdiği dönemde Azerbaycan Üniversitesi’nde Türk Edebiyatçı İsmail Hikmet, Azerbaycan Tarihi ve Türk Edebiyatı dersleri vermektedir. Hikmet bu derslere 1925 ve 1926 yılları

---

¹⁰² Benhür, Çağatay, “**Stalin Dönemi Türk-Rus İlişkileri (1924-1953)**”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, s. 582-642, 2008

¹⁰³ Benhür, Çağatay, **age.** s. 582-642.

¹⁰⁴ Kansu, Nafi Atuf, “**Pedagoji Tarihi**”, Milli Eğitim Bakanlığı Yay., İstanbul 1952.

¹⁰⁵ Benhür, Çağatay, **age.** s. 582-642. “Kongrede alınan en önemli karar, Sovyetler Birliği topraklarında yaşayan ve Türkçe konuşan halkların Arap alfabesinden Latin alfabesine geçiş kararıdır. SSCB için bağlayıcılığı olmayan bir tavsiye kararı olsa da, bu girişim özellikle 1926 yılı itibarıyla oldukça önemlidir.”

boyunca devam etmiştir.¹⁰⁶ Sovyet Arşiv belgelerindeki 17 Mayıs 1926 tarihli telgrafa göre, Sovyet yetkili makamları Erzurum Konsolosluğunun daha önce istemiş olduğu Sovyetler Birliğini tanıtıcı 42 adet kitabı 23 Mart 1926 tarihli diplomatik posta ile Erzurum'a yollamışlardır.

1953'te Erkanı Harbiyei Umumiye Riyaseti Teknik Talimnamesince Askeri kurumlarda Rusça öğrenimine yardımcı olmak amacıyla Türkçe-Rusça ve Rusça-Türkçe Askerî Terimler Sözlüğü yayımlanmıştır.¹⁰⁷

II. Meşrutiyet döneminde İstanbul Üniversitesi'nde Rusça kursları açılmıştır. Darül Fünun'un 21 Nisan 1912 tarihli nizamnamesinde, Edebiyat Fakültesi'nde Fransızca, Almanca, İngilizcenin yanı sıra Rusça da yer almaktadır.¹⁰⁸ Ayrıca, 1915-16 öğretim yılından itibaren Edebiyat Fakültesi'nde farklı dil eğitimi yapılan bölüm içinde Fransızca, İngilizce, Almancayla birlikte Rusça da bulunmaktadır.¹⁰⁹ Fakat bu öğretimin ne kadar sürdüğü konusunda kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır.

---

¹⁰⁶ Benhür, Çağatay, “**Stalin Dönemi Türk-Rus İlişkileri (1924-1953)**”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, s. 582-642, 2008

¹⁰⁷ Erkanı Harbiyei Umumiye Riyaseti Teknik Talimnamesi, “**Türkçe-Rusça Askeri Terimler Sözlüğü**”, Ankara, E.U.Basımevi, 1953

¹⁰⁸ Orhonlu, Cengiz, “**Edebiyat Fakültesinin Kuruluşu ve Gelişmesi (1901–1933) Hakkında Bazı Düşünceler. Cumhuriyetin 50. Yılına Armağan**”, Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul,1973.

¹⁰⁹ Orhonlu, Cengiz, age.

Türkiye'de ilk açılan Darülfünunlardan biri olan İstanbul Darülfünunu 1933'te İstanbul Üniversitesi adını almıştır. İstanbul Üniversitesi bünyesinde farklı dillerin daha iyi öğretilmesi için *Yabancı Diller Kursu* açılmıştır. Öğretilen diller arasında Fransızca, Almanca, İngilizce, İtalyanca ve Rusça bulunmaktadır. Bu diller haftada 4 saat verilmektedir.¹¹⁰

Türkiye'de Rus dili ve edebiyatı konusunda akademik çalışmaların yapılabilmesi için bir anabilim dalı kurulması gerekmiştir. Mustafa Kemal Atatürk'ün isteğiyle 1935 yılında Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin kurulmasına karar verilmiş, Fakülte 9 Ocak 1936'da Atatürk'ün katıldığı sade bir törenle açılmıştır. 1936 yılında açılan Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin açılış konuşmasında Maarif (Milli Eğitim) Bakanı Saffet Arıkan Türk diliyle diğer diller arasında karşılaştırmalar yapmak, farklı kültürleri tanımak ve farklı diller öğrenmek amacıyla Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde Türkoloji, Sümer, Akat, Eti, Çince, Sanskritçe, Grekçe, Latince, Almanca, Fransızca, İngilizce, Macarca ve Rus dillerinin öğretilmesi gerektiğini söylemiştir. Bu nedenle bu dillerin isimleri altında kürsüler kurulmuştur.¹¹¹

Rus Dili ve Edebiyatı 1946-47 öğretim yılına kadar kürsü olarak, 1961-62 yılında bölüm olarak, 1970-71 tekrar kürsü olarak yer almaktadır. Aynı zamanda

---

¹¹⁰ Ergin, Osman, "**Türkiye Maarif Tarihi**", V. Cilt, s. 1803, İstanbul, Osmanbey Matbaası, 1942

¹¹¹ Süslü, Azmi, "**Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin 50 Yıllık Tarihi.**", Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, s. 38-39, 1986.

1970-71 öğretim yılında kurulan Batı Dilleri ve Edebiyatları Araştırmaları enstitüsünde Rus Dili ve Edebiyatı kürsüsü yer almaktadır.¹¹²

1955 öğretim yılında Rus Dili ve Edebiyatı Kürsüsünde okutulan dersler şunlardır: Rus Dili ve Edebiyatı esas dersleri yanında A grubu yardımcı dersler: Almanca, Fransızca, İngilizce ve Rus Dili ve Edebiyatı Kürsüsünde okutulan dersler şunlardır: Rus Dili ve Edebiyatı ana dersleri yanında A grubu yardımcı dersler: Almanca, Fransızca, İngilizce ve Yunanca; B grubu yardımcı dersler: Türkiye Türkçesi ve Grameri, Yeni Türk Edebiyatı, Genel Dilbilim, Tarih kürsülerinden birinin dersi yer almaktadır.¹¹³

Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde Doktora eğitimi 1940 yılında, Yüksek Lisans eğitimi ise 1971-72 öğretim yılında başlamıştır.¹¹⁴ Doktora ve Yüksek Lisans derslerinin verilmesi sonucu bugün bir çok farklı üniversitelerde açılan Rus dili ve edebiyatı bölümleri, anabilim dalları ve sosyal bilimler enstitülerinde açılan lisansüstü programlar olmuştur. Bunun yegane sebebi Dil ve Tarih-Coğrafya fakültesinde bulunan Rus dili ve edebiyatı bölümü olmuştur.

---

¹¹² Süslü, Azmi, “**Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin 50 Yıllık Tarihi.**”, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, s. 47-50,63, 1986.

¹¹³ Süslü, Azmi, a.g.e., s. 38-39

¹¹⁴ Süslü, Azmi, a.g.e., s. 75-76

1986 yılında Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı 9 anabilim dalından biri olup Batı Dilleri ve Edebiyatları bölümüne bağlanmıştır. Bunun yanında ilk Batı Dilleri ve Edebiyatları Araştırmaları Dergisi 1964 yılında kurulmuştur.¹¹⁵

Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda, kuruluş yıllarında ve hemen bunu izleyen dönemde değerli bilim adamları Prof. Dr. Akdes Nimet Kurat, Prof. Dr. Hasan Eren görev almışlardır.¹¹⁶

Cumhuriyet dönemi Türkiye'si ile Sovyet Rusya'sı arasında yapılan ilk eğitim ilişkileri bugünkü ilişkilerin temelinde çok önemli bir yere sahiptir. Günümüz eğitim ilişkilerine baktığımızda geçmişle karşılaştırılmayacak kadar ileri düzeylerde devam etmektedir. Mustafa Kemal Atatürk döneminde Sovyet Rusya ile iyi ilişkiler bugünkü ileri ilişkilere çok özel bir zemin olmuştur.

Tezimizin giriş bölümünde de değindiğimiz gibi, 1990'da Rusya'daki değişim sonrasında iki ülke arasında ilişkiler gelişmiş, Türkiye'de Rus edebiyatından sonra Rus diline karşı da büyük bir ilgi uyanmış, özellikle üniversitelerde Rus dili ve edebiyatı bölümleri, anabilim dalları ile Lisansüstü programlar açılmıştır: 1990 yılında İstanbul Üniversitesi, 1992 yılında Selçuk Üniversitesi, 1993 yılında Erciyes Üniversitesi, 1995 yılında Gazi Üniversitesi, 1996 yılında Fatih Üniversitesi. Okan Üniversitesi'nde ise

---

¹¹⁵ Süslü, Azmi, “**Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin 50 Yıllık Tarihi.**”, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, s. 150-177, 1986.

¹¹⁶ Mevsim, Hüseyin, “**Slavic Philology in Turkish Republic**”, Plovdiv University Bulgaria Scientific Papers, vol.41, Book 1, Bulgaria, 2003

2004 yılında Rusça Mütercim-Tercümanlık Anabilim Dalı açılmıştır. 2004'ten 2011'e kadar ise Türkiye'deki devlet ve vakıf üniversitelerinde birçok Rus Dili ve Edebiyatı bölüm veya anabilim dalı olarak açılmıştır. Bunun yanısıra birçok üniversitede Rusça Mütercim-Tercümanlık bölümleri de açılmıştır. Rusça, ayrıca Türkiye'de pek çok üniversitede yardımcı dil olarak okutulmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde bulunan bazı okullarda Rusçanın yer alması önemli bir konudur. Rusça, 2005-2006 öğretim yılından itibaren ilk kez meslek liselerinde zorunlu ders olmuştur. Bu konu ile ilgili detaylar tezimizin dördüncü bölümünde verilmektedir.

Aşağıda Cumhuriyet öncesi ve sonrası Türkiye'de açılan Rus okulları bir alt başlıkla incelenmiştir.

2.1. Cumhuriyet Öncesi ve Sonrası Türkiye'de Açılan Rus Okulları

Türkiye'de açılan Rus Okulları konusunu daha iyi kavramak için iki alt başlıkta toplamak gerekmektedir. Bu alt başlıklar, Cumhuriyet öncesi Türkiye'sinde yani Osmanlı İmparatorluğu döneminde ve Cumhuriyet sonrası Türkiye'sinde açılan Rus Okulları'dır.

2.1.1. Cumhuriyet Öncesi Türkiye’de Açılan Rus Okulları

Küçük Kaynarca Anlaşması ile Osmanlı - Rus ilişkileri, Rus tarafına tavizler yolunda değişmeye başlamıştır. Bu antlaşma ile Fransızlar, Katolikleri himaye ettikleri gibi, Ruslar da Ortodoksların koruyuculuğu sıfatını almıştır. Bunu izleyen yıllar yeni Osmanlı- Rus savaşlarını ve tavizlerle dolu yeni antlaşmaları beraberinde getirmiştir. Osmanlıdan elde ettiği ayrıcalıklarla, yabancı okullar zincirine bir halka da Ruslar tarafından eklenmiştir. Ruslar amaçlarını Ortodoks misyonerler aracılığı ile Osmanlıya taşımıştır. Büyük bir Slav Devleti kurma hayalini, geleneksel sıcak denizlere inme politikasıyla birleştiren Rusların ilk hedefi Balkanlar olmuştur. Suriye ve İstanbul arasında pek çok okul açan Rusların okul açma çalışmaları “Palestine Society”in (Filistin Toplumu) kurulmasıyla hız kazanmıştır. Bu dernek Filistin bölgesinde çalışmıştır. Kırım savaşından sonra, hacılar, seyyahlar, turistler bu bölgeye akın etmiştir. Ruslar okulları aracılığı ile bölgede kültürel ve sosyal yayılma içine girmiştir.¹¹⁷ Ortodoksların hamiliğini üstlenen Ruslar Osmanlı ülkesini dini rekabet maskesi altında mücadele alanı yapmışlardır. Sosyal görüntülü faaliyetler içinde okullara önem vererek buralara kaliteli insanlar göndermişlerdir. Buldukları bölgeye çok kısa zamanda uyum

---

¹¹⁷ Topçu, Filiz, “Türk Eğitim Sisteminin Tarihsel Gelişimi ile Yabancı Okulların Bu Sistem Üzerindeki Etkileri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s. 155-157, 2007

sağlayarak misyonlarını yürütmüşlerdir.¹¹⁸Ruslar Islahat Fermanı'nın sağladığı özgürlük ortamı ile Osmanlı topraklarında zorluk çekmeden okul açmışlardır.

Rus okullarının Suriye sınırları içinde yoğunluk gösterdiğinden söz etmiştik. Buna en güzel örnek sadece Beyrut'ta 44 Rus Okulu'nun bulunduğunu bildiren 1910 tarihli Maarif Nezareti'nden verilen bir yazıdır. Daha doğrusu bir çizelgedir. İlgili çizelgede okulun bulunduğu il, kaza veya kasaba adı, okulun derecesi, öğrencisinin cinsi ve açılış tarihleri belirtilmiştir. Osmanlı toprakları üzerinde Ruslara ait yalnız okul değil ayrıca iki hastane bulunduğu da tespit edilmiştir. Hastanelerden biri biraz önce sözü edilen İstanbul Beyoğlu'ndadır. Diğerisi ise Kudüs'tedir. Kudüs'te bir Rus "Gureba Hastanesi"nden söz edilen BA. belgesinde, 1891 yılında hastane binasının inşasına başlandığı ve bina için gerekli araç gereç ve malzemenin gümrük vergisinden muaf tutulmasının gerektiği bildirilmektedir.¹¹⁹ Kudüs'te Rusların okul açması çok önemlidir. 1853 kutsal yerler anlaşmazlığından sonra (Kudüs Civarı) kutsal yerlerin bakımı görevini de üstlenen Rusya'nın Suriye ve Filistin'de okullaşmaya gittiği görülmektedir. Beyrut ve Kudüs salnamelerine göre Kudüs'te 1901 yılında 1 İbtidai Okulu, Beyrut'ta 1899 yılında 1 Rüşdiye Okulu ve 1 İdadi Okulu, 1901 yılında 1 İdadi Okulu, 1903'te 3 İbtidai Okulu, 1 Rüşdiye ve 1 İdadi okulu açılmıştır. Toplam 44 okulun ancak 8'inin ne zaman açıldığı tespit edilebilmiştir. Diğerlerinin ne zaman açıldığı

---

¹¹⁸ Vahapoğlu, M. Hidayet, "**Osmanlı'dan Günümüze Azınlık ve Yabancı Okulları (Yönetimleri Açısından)**", Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Büro-Tek Ofset Matbaacılık, Ankara, s. 184, 1990

¹¹⁹ Polat Haydaroğlu, İlknur, "**Osmanlı İmparatorluğu'nda Yabancı Okullar**", Ocak yayımları, Ankara, s.154-156, 1993

ile ilgili bilgiler bulunamamıştır. Tespit edilemeyen diğer okulların salnamelerinin Başbakanlık Devlet Arşivinde bulunamamasından kaynaklanmaktadır.¹²⁰

Ruslar daha sonra Suriye, Filistin, Akka, Şam, Trablussam, Lübnan ve Hayfa'da Rus okullarını açarak bu bölgelerde yoğunluk oluşturmuşlardır. Ruslar Batılı ülkelerin çok daha önce başladıkları misyoner cemiyetleri çalışmalarına ve okullaşmaya daha geç başlasa da hayli etkili okullar açmışlardır. 1881'de Petersburg şehrinde "İmperatritsa Pravoslavnogo Palestinskogo Obşestva" (Filistin Ortodoks Cemiyeti İmparatoriyyesi) adındaki hayır cemiyetiyle geçen zamanı telafi etmişlerdir. Hatta 1885'te, Nazeth'te bir ilahiyat Öğretmen Okulu açmışlardır. 1903'te Filistin ve Suriye'de 155 okulda Rusça eğitim verilmiştir. 1895'te Rumlara ait 35 kadar cemaat okulunun yönetimi ve hakları Rum Ortodoks Patriği tarafından Ruslara devredilmiştir. Yerel yöneticilerin tepkilerine karşın Ruslar Rum okullarını da bünyelerine katarak güç ve etkinliklerini artırmışlardır.¹²¹ Görüldüğü gibi, Rumların boşalttıkları bina Ruslar tarafından okul olarak kullanılmaktadır. Oysa bina Terkos metropolitliğine bağlı bir Rum Okulu olarak kayıtlıdır. Belgenin bundan sonraki kısmında Rum okulunun bu binadan taşınırken yeni bina için de ruhsat istediği, bu yüzden kusurlu hareketinin bulunmadığı, hatta metropolitlikten gönderilen bir yazıda iddia edilen durumun

---

¹²⁰ Polat Haydaroğlu, İlknur, a.g.e., s. 95-100

¹²¹ Topçu, Filiz, "**Türk Eğitim Sisteminin Tarihsel Gelişimi ile Yabancı Okulların Bu Sistem Üzerindeki Etkileri**", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s. 155-157, 2007

asılsız olduğunun belirtildiği ve sonuçta okulun Rum patrikhanesine ait olduğunun kararlaştırıldığı belirtilmiştir.¹²²

Rusların Osmanlı İmparatorluğu toprakları üzerindeki eğitim – öğretim faaliyetleri Suriye ve çevresinde etkin olduğunu yukarıda belirtmiştik. Bu sınır, bir, iki istisna dışında aşılammamıştır. Bu istisnalar 1893 yılı belgelerde sözü edilen ve Terkos yakınlarında olduğu tahmin edilen Rus Okulu, Bursa’da 1889’da açılan “Sıbyan Bahçesi” adlı Rus okulu ile İstanbul Beyoğlu’nda Rus Hastanesi bünyesinde ve içinde 1891 yılında açılan Rus Okulu’dur. Bursa’da Rus okulunun açılış nedenini izah edecek bir belgeye ulaşılammamıştır.¹²³ Açılan bu okullar hakkında kısaca aşağıdaki bilgilere ulaşılmıştır.

Rus Sıbyan Bahçesi (Rus Okulu): 1899, 1901 ve 1903 yılı Maarif Salnamelerinde Bursa’daki “Sıbyan Bahçesi” adlı Rus eğitim kurumuna ait şu bilgiler verilmektedir: 1899’da açılmış, statü olarak İptidai (İlkokul) derecesindedir ve 5 erkek, 35 kız öğrencisi vardır. 1894’te ruhsat almış, 1899’da eğitim faaliyetine başlamıştır.

1901’de ruhsat alıp eğitime başlayan bu okul yine İptidai derecesindedir. 50 erkek, 40 kız öğrencisi vardır. 1903’te açılan okul ise Rüştîye ve idadi (Lise, Ortaokul) derecesindedir. 51 erkek, 27 kız öğrencisi vardır. Aynı yıl ruhsat alarak eğitime

---

¹²² Polat Haydaroğlu, İlknur, “**Osmanlı İmparatorluğu’nda Yabancı Okullar**”, Ocak yayınları, Ankara, s.154-156, 1993

¹²³ Polat Haydaroğlu, İlknur, “**Osmanlı İmparatorluğu’nda Yabancı Okullar**”, Ocak yayınları, Ankara, s.154-156, 1993

başlamıştır. Öğrenci sayılarından da anlaşıldığı gibi gelişme gösteren okullar zamanla büyümüşlerdir.¹²⁴

Terkos Rus Okulu:¹²⁵ İstanbul'da Rus hastanesi bünyesinde açılan Rus Okulu hakkındaki bilgiye, yalnızca Maarif Nazırı Zühdü Paşa'nın hazırladığı bir çizelgede verildiği kadarına sahibiz. Terkos civarındaki Rus Okulu ile ilgili belge çok ilginçtir. Çünkü 1904 tarihli belgede, önce okulun Rum okulu olduğu ve başka bir yere taşındığı, boşalan binanın da Rus okulu olduğu belirtilmekte ve daha önce kaydı Rum okulu olarak yapıldığından bu duruma engel olunması gerektiği bildirilmektedir. Belgeden alınan kısa alıntılar aşağıda verilmektedir:

...harap olmasından naşi terk edilmiş olan rum mektebi heyet-i muallime ve müteallimesinin bila ruhsat Rum mektebi ittihaz edilmiş olan bir hane olması ve nakl olunarak idaresinin Rus papazlarına ihlali ve tevdi edilmiş olduğundan...

---

¹²⁴ Polat Haydaroglu, İlknur, a.g.e., s. 154-156

¹²⁵ Terkos ismi bugünkü ismiyle Durusu olarak geçmektedir. İstanbul'un Avrupa yakasında bulunan bir göl ve köy ismidir. Köyün tarihi yaklaşık 1000 yıl öncesine kadar dayanır. Bugünkü köyün kuzey batı istikametinde göl kenarında kale içi olarak bilinen yarım ada üzerinde Cenevizliler tarafından bir korsan yatağı olarak kurulmuştur. O zamanlar deniz ve gölün irtibat halinde olduğu, daha sonraları doğal etkenler ile bir birinden ayrıldığı anlaşılmaktadır. Kaleiçi olarak bilinen yarım ada üzerinde bulunan kale kalıntılarında kale içinde Trikos adında bir manastırın bulunduğu ve köy ile gölün adının buradan geldiği anlaşılmaktadır. (<http://tr.wikipedia.org/wiki/Terkos>)

... mekteb-i mezkurun Terkos metropolitliğinde merbut Rum Ortodoks mekteplerinden olarak aleusul Ruhsatname-i resmiye raptı 7. Kanun-i evvel 1308 (1893) tarih ve 472 rakamlı takrime leffen Adliye ve Mezahip Nezaret-i celilesine takdim olunan defterde münderiç mekteplerinden olduğu...¹²⁶

2.1.2. Rus Okullarının Öğretim Elemanları, Ders Programları ve Eğitim Dili

Açılan Rus Okullarının öğretmenlerin çoğunluğu Rus kökenlidir. Ancak bu okullarda Osmanlı vatandaşı öğretmenler de çalışmıştır. Bayan öğretmenlerin çoğunlukta olması ilgi çekicidir. Filistin şehri Nasıra'da bulunan Rus Öğretmen Okulu mezunlarının bu okullarda çalıştıkları bilinmektedir. Ayrıca Ortodoks Papazlar da derslere girmişlerdir. Eğitim dilinin Arap nüfusun çoğunlukta olduğu yerlerde başlangıçta Arapça iken daha sonraları Rusça eğitim verildiği tespit edilmiştir. Buna karşın, ders programları ile ilgili net bir bilgi kaydedilmemiştir.¹²⁷ Bunların yanında Beyrut'taki Rus okullarında 8 bay ve 8 bayan olmak üzere toplamda 16 öğretmen görev almışlardır.¹²⁸

---

¹²⁶ Polat Haydaroğlu, İlknur, "**Osmanlı İmparatorluğu'nda Yabancı Okullar**", Ocak yayınları, Ankara, s.154-156, 1993

¹²⁷ Topçu, Filiz, "**Türk Eğitim Sisteminin Tarihsel Gelişimi ile Yabancı Okulların Bu Sistem Üzerindeki Etkileri**", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s. 155-157, 2007

¹²⁸ Polat Haydaroğlu, İlknur, a.g.e.

2.1.3. Mali Kaynaklar

İmperatritsa Pravoslavnogo Palestinskogo Obşestva Derneği ile Palestine Society dernekleri eğitim finansmanının kaynağı ve destekleyicileridirler. Bu okullar tıpkı diğer yabancı okullar gibi vergiden muafırlar. Rus okulları Rusya'nın himayesi altındadırlar.¹²⁹

Bütün bu verilerden çıkarılan sonuç şudur: Ruslar da diğer ülkeler gibi Osmanlı toprakları üzerinde faaliyetlerini yürütmek için özellikle de eğitim alanında olmak üzere, birçok kurum açmışlardır. Diğer devletlere nazaran pek önemli derecede olmasa bile belirli bölgelerin hedef tutularak kurum açılmasının düşünülmesi, hele belli bir merkez dâhilinde yoğunlaşması, Rusya'nın da diğer devletler gibi Osmanlı toprakları üzerindeki politik gayeye pek de uzak olmadığını düşündürmektedir.¹³⁰

2.1.4. Cumhuriyet sonrası Türkiye'de Açılan Rus Okulları

2004 yılına kadar Türkiye'de Rus okullarının açılmasında duraklama yaşanmıştır. Ancak 2004 yılında Türkiye Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumlarından ruhsatname alarak Antalya'da *Özel Rusya Uluslar arası Okulu* açılmıştır. Bu okul faaliyetine devam etmektedir.

---

¹²⁹ Topçu, Filiz, “**Türk Eğitim Sisteminin Tarihsel Gelişimi ile Yabancı Okulların Bu Sistem Üzerindeki Etkileri**”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s. 155-157, 2007

¹³⁰ Topçu, Filiz, a.g.e.

Antalya Özel Rusya Uluslar arası Okulu : Bu okul Türkiye’de Rusça eğtiim veren ilk ve tek Uluslar arası özel okul hüviyetine haizdir. Öğrenime ilköğretim statüsünde 2004-2005 eğitim döneminde başlamıştır. Bu Rus Okulu Türkiye’ye yerleşen Rusya Federasyonu vatandaşları ile Bağımsız Devletler Topluluğuna üye ülke vatandaşlarının çocuklarının Rusça eğitim almalarını hedeflemektedir. Türkiye Milli Eğitim Bakanlığı onaylı açılan okul Rusya eğitim müfredatına göre eğitim vermektedir. 2012 yılı itibariyle öğrenci sayısı 65’e ulaşmıştır. 2010 yılında Rusya Özel Okullar Birliği’ne üye olan Rus Okulunun öğrencileri sınava girerek Rusya Federasyonu diploması alabilmektedirler. Bu okulda üç farklı dil öğretilmektedir. Bunlar: İngilizce, Türkçe ve Almancadır. Sosyal faaliyetlerin hemen her alanda uygulanabildiği bu okul kendi bünyesinde aynı zamanda Meslek Yüksek Okulu’nu da açarak ileri bir aşama kaydetmiştir. Bu okulun adı ise *Özel Antalya International College of Tourism*’dir.¹³¹

Özel Antalya International College of Tourism: Burada öğrenciler turizm ve otelcilik sektöründe istihdam edilmek üzere yetiştirilmektedirler. Burada eğitim İngilizce, Türkçe ve Rusça yapılmaktadır. Okul aynı zamanda Amerikan Turizmciler Derneğine üye olarak dünyadaki tanınırlığını (akredite) sağlamıştır. Buradan alınan diploma ile dünyanın her yerinde çalışma imkânı bulunmaktadır.¹³²

---

¹³¹ <http://www.rusokulu.ru/home/about-school>

¹³² <http://www.rusokulu.ru/home/about-school>

III. BÖLÜM: YÜKSEK ÖĞRETİMDE RUSÇANIN DURUMU

Türkiye Rusça ile ilk olarak 1883-84 yıllarında askeri okullarda tanışmıştır.¹³³ Mustafa Kemal Atatürk'ünde isteğiyle 1935 yılında Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin kurulmasına karar verilmiş, Fakülte 9 Ocak 1936'da Atatürk'ün katıldığı sade bir törenle açılmıştır. Gelişen Türkiyede Rus dili ve edebiyatı konusunda akademik çalışmaların yapılabilmesi için fakülte bünyesinde ihtiyacına binaen bölüm olarak kurulmuştur. Batı dillerinin yanı sıra, Sümeroloji, Akadça, Hititoloji, Antropoloji gibi tarihin derinliklerine inen bilim dalları kurulmuştur. Rusça, Fakülte'nin açılan ilk anabilim dalları arasında yer almıştır.¹³⁴ 1990 yıllarına kadar sadece Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde Rus Dili ve Edebiyatı mevcuttu. Bugün birçok üniversitemizde Rusça ile ilgili bölümler, anabilim dalları ve programlar açılmıştır. Hem devlet üniversitelerinde hem de vakıf üniversiteleri Rusçaya önem atfederek öğrenci alımına başlamış bulunmaktadır.

Bugün Rusçayı 170 milyon kişi ana dili gibi, 350 milyon kişi ise ileri veya orta düzeyde kullanmaktadır. Rusça İngilizce, Çince ve İspanyolcadan sonra dünyada yaygınlık bakımına göre 4.dil konumundadır. Dünyanın 86 ülkesinde Rusça,

---

¹³³ Gariper, Cafer, “ **Rusça'dan Türkçe'ye Yapılan İlk Edebî Tercüme Üzerinde Bir Araştırma: Manzum Tercüme**.” İstanbul: *İlmî Araştırmalar*. № 7, 1999.

¹³⁴ Süslü, Azmi, “**Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin 50 Yıllık Tarihi**.”, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1986.

öğretilen diller arasında ilk beşte yer almaktadır. AB ülkeleri arasında ise nüfusun % 6'sı Rusça konuşmaktadır. Örneğin Almanya'da 6 milyon kişi Rusça konuşmaktadır.

Son istatistiklere göre Türkiye'de Rusçayı konuşan 10 bin kişi bulunmaktadır. Bununla birlikte 15 bin dolayında insan Rus dilini öğrenmektedir. Bunun yanında her yıl artan bir rakamla ortalama 5 milyon Rus turist Türkiye'ye gelmektedir. Türkiye'de Rus dilini bilmenin aktüellik kazanması Rusça öğretiminin en büyük gerekçelerinden biri olmuştur. Rusçanın bu denli önemli olduğu gerçeği göz önüne alınarak Türkiye'de Devlet ve Vakıf üniversiteleri Rus diline büyük önem atfederek çeşitli isimler altında Rus dili bölümlerini kurmuşlardır. İsimlendirmelerle ilgili geniş detaylar aşağıdaki gibidir.

Rusça Türkiye'deki üniversitelerde çeşitli dallarda yer almıştır. Bunlar;

Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü,

Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı,

Rus Kültürü ve Edebiyatı bölümü,

Rus Kültürü ve Edebiyatı Anabilim Dalı,

Rus Dilbilimi Anabilim Dalı,

Rusça Mütercim ve Tercümanlık Bölümü,

Uygulamalı Rusça-Türkçe Çevirmenlik Bölümü

Rus Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans (Master) Programı (Tezli)

Rus Dili ve Edebiyatı Doktora Programı

Rusça Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programı

Rusça Mütercim ve Tercümanlık Yüksek Lisans Programı,

Uygulamalı Rusça-Türkçe Çevirmenlik Yüksek Lisans Programlarıdır.

Bu bölümlerin hangi üniversitelerde, hangi fakülte ve enstitü, hangi bölümlerde hangi isimlerle anıldığını güncel olarak tespit ettik. Bu üniversiteleri de Devlet ve Vakıf olarak ikiye ayırdık. Şimdi bunları etraflıca ele alarak değerlendirmelerde bulunalım.

3.1. Devlet Üniversitelerinde Rusçanın Durumu

Devlet üniversitelerinde Rusçayı iki farklı başlık altında inceleyeceğiz. Birinci başlıkta Rus Dili ve Edebiyatı'nı Bölüm, Anabilim ve Lisansüstü programlarıyla, ikinci başlıkta ise Rusça Mütercim ve Tercümanlığı Bölüm, Anabilim ve Lisansüstü programlarıyla değerlendireceğiz.

Rus Dili ve Edebiyatı

Rus Dili ve Edebiyatı aşağıdaki üniversitelerde Bölüm olarak açılmıştır.¹³⁵

Tablo 4: Türkiye'deki devlet üniversitelerinde açılan Rus Dili ve Edebiyatı Bölümleri

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü
Anadolu Üniversitesi	Edebiyat Fakültesi	Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü
Atatürk Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü
Avrasya Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü
Dokuz Eylül Üniversitesi	Edebiyat Fakültesi	Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü

¹³⁵ www.osym.gov.tr/2011 YGS Tercih Klavuzu

Ege Üniversitesi	Edebiyat Fakültesi	Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü
Erciyes Üniversitesi	Edebiyat Fakültesi	Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü
Gazi Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü
Giresun Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü
Karadeniz Teknik Üniversitesi	Edebiyat Fakültesi	Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü
Karadeniz Teknik Üniversitesi	Fen- Edebiyat Fakültesi	Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	Edebiyat Fakültesi	Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü
Rize Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü
Selçuk Üniversitesi	Edebiyat Fakültesi	Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü

Batı Dilleri, Doğu Dilleri, Balkan Dilleri, Yabancı Diller ve Edebiyatları bölümleri altında Rus Dili ve Edebiyatı aşağıdaki üniversitelerde Anabilim Dalı olarak açılmıştır.

Tablo 5: Türkiye’deki devlet üniversitelerinde açılan Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalları

Akdeniz Üniversitesi	Edebiyat Fakültesi	Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü	Rus Dili ve Edebiyatı ABD
Ankara Üniversitesi	Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi	Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü	Rus Dili ve Edebiyatı ABD
Artvin Çoruh Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü	Rus Dili ve Edebiyatı ABD
Bozok Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Yabancı Diller Bölümü	Rus Dili ve Edebiyatı ABD
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü	Rus Dili ve Edebiyatı ABD

Fırat Üniversitesi	İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi	Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü	Rus Dili ve Edebiyatı ABD
Gaziantep Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü	Rus Dili ve Edebiyatı ABD (Yeni)
İstanbul Medeniyet Üniversitesi	Edebiyat Fakültesi	Slav Dilleri ve Edebiyatları Bölümü	Rus Dili ve Edebiyatı ABD
İstanbul Üniversitesi	Edebiyat Fakültesi	Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü	Rus Dili ve Edebiyatı ABD
Kafkas Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Slav Dilleri ve Edebiyatları Bölümü	Rus Dili ve Edebiyatı ABD
Karabük Üniversitesi	Edebiyat Fakültesi	Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü	Rus Dili ve Edebiyatı ABD
Kırklareli Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Slav Dilleri Bölümü	Rus Dili ve Edebiyatı ABD
Marmara Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü	Rus Dili ve Edebiyatı ABD
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü	Rus Dili ve Edebiyatı ABD
Namık Kemal Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü	Rus Dili ve Edebiyatı ABD
Nevşehir Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü	Rus Dili ve Edebiyatı ABD
Ordu Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Yabancı Diller Bölümü	Rus Dili ve Edebiyatı ABD
Süleyman Demirel Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü	Rus Dili ve Edebiyatı ABD (Yeni)
Trakya Üniversitesi	Edebiyat Fakültesi	Balkan Dilleri Bölümü	Balkan Dilleri (Rusça) ABD
Uşak Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü (Yeni)	Rus Dili ve Edebiyatı ABD
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	Slav Dilleri ve Edebiyatları Bölümü	Rus Dili ve Edebiyatı ABD
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Edebiyat Fakültesi	Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü	Rus Dili ve Edebiyatı ABD

Rus Kültürü ve Edebiyatı

Rus Kültürü ve Edebiyatı aşağıdaki üniversitede Bölüm olarak açılmıştır.¹³⁶

Tablo 6: Türkiye'deki devlet üniversitelerinde açılan Rus Kültürü ve Edebiyatı Bölümü

Atatürk Üniversitesi	Edebiyat Fakültesi	Rus Kültürü ve Edebiyatı Bölümü
-------------------------	--------------------	---------------------------------

Rus Kültürü ve Edebiyatı aşağıdaki üniversitelerde Anabilim Dalı olarak açılmıştır.¹³⁷

Tablo 7: Türkiye'deki devlet üniversitelerinde açılan Rus Kültürü ve Edebiyatı Anabilim Dalları

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü	Rus Kültürü ve Edebiyatı ABD.
Atatürk Üniversitesi	Edebiyat Fakültesi	Rus Kültürü ve Edebiyatı Bölümü	Rus Kültürü ve Edebiyatı ABD.
Selçuk Üniversitesi	Edebiyat Fakültesi	Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü	Rus Kültürü ve Edebiyatı ABD.

Rus Dilbilimi

Rus Dilbilimi aşağıdaki üniversitelerde Anabilim Dalı olarak açılmıştır.¹³⁸

¹³⁶ www.osym.gov.tr/2011 YGS Tercih Klavuzu

¹³⁷ www.osym.gov.tr/2011 YGS Tercih Klavuzu

¹³⁸ www.osym.gov.tr/2011 YGS Tercih Klavuzu

Tablo 8: Türkiye’deki devlet üniversitelerinde açılan Rus Dilbilimi Anabilim Dalları

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü	Rus Dilbilimi ABD.
Atatürk Üniversitesi	Edebiyat Fakültesi	Rus Kültürü ve Edebiyatı Bölümü	Rus Dilbilimi ABD.
Atatürk Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü	Rus Dilbilimi ABD.
Selçuk Üniversitesi	Edebiyat Fakültesi	Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü	Rus Dilbilimi ABD.

Yüksek Lisans ve Doktora Programları

Rus Dili ve Edebiyatı hem Yüksek Lisans programı ile birlikte Doktora programı aşağıdaki üniversitelerin Sosyal Bilimler Enstitülerinde yer almaktadır.¹³⁹

Tablo 9: Türkiye’deki devlet üniversitelerinde açılan Yüksek Lisans ve Doktora Programları

Ankara Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü	Rus Dili ve Edebiyatı Prg.
Erciyes Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü	Rus Dili ve Edebiyatı Prg.
Gazi Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü	Rus Dili ve Edebiyatı ABD

Yüksek Lisans Programları

Rus Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans programı aşağıdaki üniversitelerin Sosyal Bilimler Enstitülerinde yer almaktadır. Bu üniversitelerde sadece Yüksek Lisans Programı mevcuttur.¹⁴⁰

¹³⁹ [www.osym.gov.tr/2011 YGS Tercih Klavuzu](http://www.osym.gov.tr/2011_YGS_Tercih_Klavuzu)

¹⁴⁰ [www.osym.gov.tr/2011 YGS Tercih Klavuzu](http://www.osym.gov.tr/2011_YGS_Tercih_Klavuzu)

Tablo 10: Türkiye’deki devlet üniversitelerinde açılan Yüksek Lisans Programları

İstanbul Üniversitesi	Edebiyat Fakültesi	Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü	Rus Dili ve Edebiyatı Prg.
Kafkas Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Rus Dili ve Edebiyatı ABD (YL) (Yeni)	
Selçuk Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Rus Dili ve Edebiyatı ABD (Tezli YL)	

Tezsiz Yüksek Lisans Programları

Rus Dili ve Edebiyatı Tezsiz Yüksek Lisans programı sadece aşağıdaki üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsünde yer almaktadır.¹⁴¹

Tablo 11: Türkiye’deki Devlet Üniversitelerinde Açılan Tezsiz Yüksek Lisans Programları

Erciyes Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Rusça Öğretmenliği ABD (Tezsiz YL)
----------------------	---------------------------	------------------------------------

Tezsiz Yüksek Lisans programı 2008-2009 eğitim-öğretim yılında açılmış, formasyon eğitiminin başlamasıyla 2009 yılında kapanmıştır.

Mütercim ve Tercümanlık

Rusça Mütercim ve Tercümanlık bölümü üniversitelerde 2 farklı isimle adlandırılmıştır; Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı ve Uygulamalı Rusça-Türkçe Çevirmenlik bölümleridir.

¹⁴¹ [www.osym.gov.tr/2011 YGS Tercih Klavuzu](http://www.osym.gov.tr/2011_YGS_Tercih_Klavuzu)

Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalında lisans eğitimi veren üniversiteler aşağıdaki gibidir.¹⁴²

Tablo 12: Türkiye’deki Devlet Üniversitelerinde Açılan Rusça Mütercim Tercümanlık Bölümleri

Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Yabancı Diller Yüksekokulu	Mütercim Tercümanlık Bölümü	Rusça Mütercim Tercümanlık ABD
Ardahan Üniversitesi	İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi	Çeviri Bilimi Bölümü	Rusça Mütercim Tercümanlık ABD
Bartın Üniversitesi	Edebiyat Fakültesi	Çeviribilim Bölümü	Rusça Mütercim Tercümanlık ABD
Kırklareli Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Mütercim Tercümanlık Bölümü	Rusça Mütercim Tercümanlık ABD
Sakarya Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Çeviribilim Mütercim Tercümanlık Bölümü	Rusça Mütercim Tercümanlık ABD

3.2. Vakıf Üniversitelerinde Rusçanın Durumu

Rus dili ve edebiyatı Türkiye’de sadece Fatih Üniversitesinde Anabilim Dalı olarak açılmıştır.¹⁴³ Diğer Vakıf üniversitelerinde Çeviri bilim veya Mütercim ve Tercümanlık olarak açılmıştır.

Tablo 13: Türkiye’deki Vakıf Üniversitelerinde Açılan Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalları

Fatih Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Yabancı Diller Eğitimi Bölümü	Rus Dili ve Edebiyatı ABD
--------------------	------------------------	-------------------------------	---------------------------

¹⁴² www.osym.gov.tr/2011 YGS Tercih Klavuzu

¹⁴³ www.osym.gov.tr/2011 YGS Tercih Klavuzu

Mütercim ve Tercümanlık

Rusça Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı üniversitelerde 2 farklı isimle adlandırılmıştır. Bunlar; Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı ile Uygulamalı Rusça-Türkçe Çevirmenlik Anabilim Dalı'dır.¹⁴⁴

Tablo 14: Türkiye'deki Vakıf Üniversitelerinde Açılan Rusça (Uygulamalı)

Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalları

İstanbul Aydın Üniversitesi	Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu	İktisadi ve İdari Programlar Bölümü	Uygulamalı Rusça, Türkçe Çevirmenlik Prg.
İstanbul Aydın Üniversitesi	Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu	Yabancı Diller ve Kültürler Bölümü	Uygulamalı Rusça ve Çevirmenlik Prg. (İ.Ö)
Beykent Üniversitesi	Yabancı Diller Yüksekokulu	Mütercim Tercümanlık Bölümü	Mütercim - Tercümanlık Prg. (Rusça)
Okan Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi	Çeviribilim Bölümü	Mütercim - Tercümanlık ABD (Rusça)

Vakıf Üniversitelerinde Lisansüstü Programlar

Rus Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans programı sadece aşağıdaki üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsünde yer almaktadır.¹⁴⁵

Tablo 15: Türkiye'deki Vakıf Üniversitelerinde Açılan Rus Dili ve Edebiyatı

Yüksek Lisans Programları

Fatih Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Rus Dili ve Edebiyatı ABD (YL)
--------------------	---------------------------	--------------------------------

¹⁴⁴ [www.osym.gov.tr/2011 YGS Tercih Klavuzu](http://www.osym.gov.tr/2011_YGS_Tercih_Klavuzu)

¹⁴⁵ [www.osym.gov.tr/2011 YGS Tercih Klavuzu](http://www.osym.gov.tr/2011_YGS_Tercih_Klavuzu)

Rusça Mütercim ve Tercümanlık Yüksek Lisans programı sadece aşağıdaki üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsünde yer almaktadır.¹⁴⁶

Tablo 16: Türkiye’deki Vakıf Üniversitelerinde Açılan Mütercim Tercümanlık ve Uygulamalı Rusça, Türkçe Çevirmenlik Yüksek Lisans Programları

Beykent Üniversitesi	Yabancı Diller Yüksekokulu	Mütercim Tercümanlık Bölümü	Mütercim Tercümanlık PR. (Rusça)
İstanbul Aydın Üniversitesi	Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu	İktisadi ve İdari Programlar Bölümü	Uygulamalı Rusça, Türkçe Çevirmenlik Prg.

2011 ÖSYS Lisans Yerleştirme Sonuçlarına Göre Rusçanın Durumu

Üniversitelerin Rusça bölümlerinde eğitim almak için 2011 yılında yapılan ÖSS sınavlarının sonucunda ne kadar öğrenci, kaç puanla hangi üniversiteleri tercih ettiği aşağıda gösterilmektedir.

Üniversitelerin talep ettiği kontenjanların dolup dolmadığı Rusçaya olan ilgi ile paralellik arz etmektedir. Aşağıda alfabetik sıraya göre üniversitelerin (Kamu-Vakıf) 2011 yılı Rusça bölümlerinin istatistiklerini değerlendirmekte yarar vardır. Bu durum Rusçanın gelecekteki durumuna da ışık tutacaktır.

¹⁴⁶ [www.osym.gov.tr/2011 YGS Tercih Klavuzu](http://www.osym.gov.tr/2011_YGS_Tercih_Klavuzu)

Tablo 17: 2011 ÖSYS Rusça Lisans Yerleştirme Sonuçları¹⁴⁷

Üniversite	Kontenjan	Alınan	Minimum Puan	Maksimum Puan
Anadolu	52	52	377	435
Ankara	52	52	399	472
Beykent	40	40	245	303
Erciyes	41	41	349	423
Fatih	20	20	342	402
Gazi	41	41	381	442
İstanbul	41	41	435	523
Kafkas	41	41	298	367
Okan	30	30	282	420
Selçuk	36	36	355	382
Manas	25	8	236	369
Bakü Devlet	15	2	300	338
Bakü Slavyan	10	3	281	318
Akaki Gürcistan	10	0		
Şota Gürcistan	5	1		

Yukarıdaki tabloya göre Türkiye'deki Devlet ve Vakıf üniversitelerinin talep ettiği kontenjanların tamamının dolduğu görülmektedir. Yurt dışındaki üniversiteler ise minimum düzeyde tercih edilmiştir. 2011 yılında Türkiye'de Rusça bölümlerinde okuyan öğrenci sayısı 394'tür. İstenilen talep 394 olduğuna göre bu durum %100'e tekabül etmektedir.. Yurtdışında okuyacak öğrenci sayısı ise 14'tür. Oysa burada istenilen talep 65'tir. Bu durum neredeyse % 20'ye tekabül etmektedir.

¹⁴⁷www.osym.gov.tr/belge/1-12652/2011-osys-yuksekokretimprogramlarinin-merkezi-yerlesti.html

Minimum ve maksimum puanlar değerlendirildiğinde en yüksek puanla tercih edilen üniversitenin İstanbul Üniversitesi (435-523) olduğu görülmektedir. İkinci olarak Ankara Üniversitesi (399-472), üçüncü Gazi Üniversitesi (381-442), dördüncü Anadolu Üniversitesi (377-435) ve beşinci olarak da Erciyes Üniversitesi (349-423) tercih edilmiştir.

3.3. Lisans Öğrencileri Alan Üniversitelerin Güncel Durumu

Aşağıda lisans ve lisansüstü öğrencilerle eğitim hayatına devam eden bazı üniversitelerin detaylı bilgileri kuruluş yıllarına göre şunlardır:

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı dört yıllık Lisans programına sahiptir. Lisansüstü programlarından Yüksek Lisans ve Doktora programlarına öğrenci kabul edilmektedir. Yüksek Lisans süresi iki yıl, Doktora programı ise dört yıldır.

Lisans programında Rus dili, edebiyatı, kültürü ve tarihi ile ilgili dersler yer almaktadır. Anabilim Dalını kazanan öğrencilere Rus dilinin grameri, fonetik, morfolojik ve sentaks yapısı detaylı bir şekilde öğretilmektedir. Gramer derslerinde elde edilen bilgiler dört yıl süresince verilen Rusça-Türkçe Çeviri ve Türkçe-Rusça Çeviri derslerinde yapılan uygulamalarla desteklenmektedir. Dört yıl verilen Konuşma derslerinde günlük ve resmi konuşma teknikleri verilmektedir. Rus Edebiyatını konu alan derslerde büyük Rus yazarlarının hayatları ve eserleri incelenmektedir. Rusya Tarihi derslerinde Rusların 9.

yüzyıldan 21. yüzyıla kadar olan büyük tarihi olayları üzerinde durulmaktadır. Rus Kültürü derslerinde ise Rus kültürü gelenek ve görenekleri, sinema, tiyatro ve müzikleri açısından incelenmektedir.

Anabilim Dalı lisans programına başlayan öğrencilerin İngilizce düzeylerinin iyi olması bir Hint-Avrupa dili olan Rus dilini öğrenmelerinde çok büyük kolaylık sağlamaktadır.

Anabilim Dalına ait Yüksek Lisans ve Doktora programlarında Rus Dilbilimi, Rus Edebiyatı, Rusya Tarihi, Rus Din ve Kültürü, Eski Slavca Dilbilgisi, Sovyet-Post Sovyet Dil Politikaları, Mitoloji, Dostoyevski ve Felsefe gibi dersler verilmektedir. Programlara başvuran adaylarda üniversitelerin Rus Dili ve Edebiyatı Bölümlerinden mezun olmaları şartı aranmaktadır. Yüksek Lisans ve Doktora programlarına başvuran öğrencilerin dersleri takip edebilmeleri ve derslerde önerilen kaynaklardan yararlanabilmeleri için çok iyi düzeyde Rusça ve İngilizce bilmeleri gerekmektedir. Rus dili ve edebiyatı anabilim dalında bir öğretim üyesi ile iki öğretim elemanı görev yapmaktadır.¹⁴⁸

İstanbul Üniversitesi Slav Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Leh Dili ve Edebiyatı, Makedon Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalları ile birlikte Slav Dilleri ve Edebiyatları bölümü bünyesinde yer alan Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı 1990 yılında kurulmuştur. 1992-1993 eğitim ve öğretim yılında

---

¹⁴⁸http://www.dtcf.ankara.edu.tr/akademik_birim.php?rus-dili-ve-edebiyati-anabilim-dali&icerik=bolum_hakkinda&bid=19#breadcrumb

faaliyetlerine başlamış, 2001-2002 eğitim ve öğretim yılında Rusça Hazırlık sınıfının açılmasıyla lisans eğitim süresi toplam 5 yıl olmuştur. Ayrıca Lisansüstü programları da mevcut olup Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda dört öğretim üyesi ile beş öğretim elemanı görev yapmaktadır.

Kuruluş amacı ve hedefleri arasında, Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nın misyonu yetkin bir dil bilgisi yanı sıra, edebiyat ve kültür alanında donanımlı, birikimli, karşılaştırmalı edebiyat bilincine sahip, aydın düşünceli öğrenciler yetiştirmektir. Bilim Dalı'nın amacı, öğrencileri çeşitli meslek ve iş alanları için (eğitim, kültür, mütercimlik, dış ilişkiler vb.) en iyi şekilde hazırlamaktır.¹⁴⁹

2011-2012 eğitim ve öğretim yılında Lisans programında öğretilen dersler şunlardır: 1. sınıfta; Erken Dönem Rus Kültürü, Rusça Sözlü ve yazılı Anlatıma Giriş 1, Rusça Metin Okuma, Rusça Uygulamalı Dilbilgisi 1, Rusça Dilbilime Giriş, 2. sınıfta; Avrupalılaşıma Döneminde Rus Kültürü, Erken Rus Edebiyatı, Rusça Dilbilgisi 1, Eski Rus Metinleri İncelemeleri, Rusça Kompozisyon 1 (Sözlü ve Yzl.), Rusça Fonetik 1, 3. sınıfta; 19.yy. Rus Kültürü 1, Makedon Diline Giriş 1, Lehçe Dilbilgisi 1, Rusça Çeviri Yöntemleri, Rusça Morfoloji 1, Rusça İleri Dilbilgisi 1, 19. YY. Rus Edebiyatı 1, Rusça Çeviri ve Eleştiri 1, 4. sınıfta; Rusça Metin Türleri 1, Rusça Metin Çözümlemeleri 1, Öğretim Teknolojileri ve Mat. Tas., Özel Öğretim Yöntemleri, Rusça Sentaks 1, Çağdaş Rus Kültürü 1, Çağdaş

---

¹⁴⁹http://www.istanbul.edu.tr/edebiyat/anabilim_dallari/slavdiliABD/rus_dili_bilimdali.htm

Rus Edebiyatı 1, Rusça Yazışma Metinleri Çevirisi, Lehçe İleri Dilbilgisi 1 ve İleri Makedonca 1 dersleri verilmektedir.¹⁵⁰ Bunların yanında seçmeli dersler de vardır.

Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü

Rus dili ve edebiyatı bölümü 1992 – 1993 öğretim yılında Fen-Edebiyat Fakültesi, Batı Dilleri ve Edebiyatı Bölümünde Rus Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı olarak faaliyete başlamış, 1996 yılından itibaren bağımsız bir bölüm haline gelmiştir. Bölümde lisans eğitimi verilmektedir. Dört yıllık eğitim boyunca öğrencilere Rus Dili, Edebiyatı, Tarihi ve Kültürüyle ilgili derslerin yanı sıra anlamaya ve konuşmaya yönelik dersler de okutulmaktadır. Bölümde Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde yüksek lisans eğitimi de verilmektedir. Mezunlar resmi kurumlarda öğretmen ve tercüman olarak çalışabilmektedir. Ayrıca turizm başta olmak üzere özel sektörün çeşitli alanlarında rehber ve tercüman ihtiyacı büyük oranda Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü mezunlarından karşılanmaktadır. Bu bölümde dört öğretim üyesi ile üç öğretim elemanı görev yapmaktadır.¹⁵¹

2011-2012 eğitim ve öğretim yılında Lisans programında verilen dersler şunlardır: 1. sınıfta; Rus Dili Grameri, Edebiyat Bilimine Giriş, Fonetik, Rusya Tarihi, Rusça Sözlü A anlatım, Okuma-Yazma, Çeviriye Giriş, 2. sınıfta; Rus Dili

---

¹⁵⁰http://www.istanbul.edu.tr/edebiyat/anabilim_dallari/slavdiliABD/rus_dili_guz_final_programi_lis.html

¹⁵¹http://www.edebiyat.selcuk.edu.tr/rusdili/index.php?option=com_joomgallery&view=category&catid=1&Itemid=15

Gramer, Rusça Sözlü Anlatım, Rus Kültür Tarihi, Rus Edebiyat Tarihi, Kompozisyon, Türkçe / Rusça Çeviri, Rusça / Türkçe Çeviri, 3. sınıfta; Sentaks, Rusça Sözlü Anlatım, Kompozisyon, Türkçe / Rusça Çeviri, Rusça / Türkçe Çeviri, Rus Edebiyat Tarihi, Kelime Hazinesi, Edebiyat İncelemesi, 4. sınıfta; Sentaks, Rusça Sözlü Anlatım, Kompozisyon, Türkçe / Rusça Çeviri, Rusça / Türkçe Çeviri, Rus Edebiyat Tarihi, Modern Edebiyat Teorisi ve Rus Dili Tarihi dersleri verilmektedir.¹⁵² Bunların yanında seçmeli dersler de vardır.

Erciyes Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü

Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü içinde Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nın kurulmasına 1993-1994 eğitim-öğretim yılında Erciyes Üniversitesi Senatosu tarafından karar verilmiş ve 1994 –1995 eğitim-öğretim yılında da ÖSYM sınavı ile 20 öğrenci alınarak bölüm çalışmalarına başlamıştır. 1998-1999 eğitim-öğretim yılında ise yüksek lisans programı açılmıştır. Yüksek lisans müfredatında Edebiyat ve Dilbilim dersleri birlikte verilmekte olup, öğrenciler tez aşamasında tercihlerine göre dil ya da edebiyat çalışabilmektedirler.

2007-2008 eğitim-öğretim yılında da doktora programı açılmıştır. Rus dili ve edebiyatı bölümü, şu anda üç öğretim üyesi ve beş öğretim elemanı ile öğrenimine devam etmektedir. Her yıl düzenli olarak Lisans öğrencisi alan bu bölüm aynı zamanda Lisansüstü programlarıyla akademik çalışmalarını yürütmektedir.¹⁵³

---

¹⁵²http://www.edebiyat.selcuk.edu.tr/rusdili/index.php?option=com_content&view=article&id=17&Itemid=19

¹⁵³ <http://edebiyat.erciyes.edu.tr>

Bölümün temel amacı çok yönlü bir yaklaşımla, öğrencilerin gerek mesleki ve gerekse bireysel anlamda gelişimleri için mümkün olan en iyi düzeyde Rus Dili ve Edebiyatı eğitimini almalarını sağlamaktır. Eğitim Kalitesinin artmasıyla, kısa vadedeki hedefini tamamlayıp, Türkiye’de önde gelen Rus Dili ve Edebiyatı Bölümleri ile rekabet edebilecek seviyeye gelmiştir ve mevcut öğretim imkânları, yayın sayısı ve akademik yetkinliği ile bir sonraki hedefi olan eğitimde Avrupa standartlarına ulaşmak için çalışmaktadır.

2011-2012 eğitim ve öğretim yılında Lisans programında verilen dersler şunlardır: 1. sınıfta; Okuma-Anlama, Sözlü Anlatım, Gramer, Puşkin ve Rus Edebiyatı, Rus Kültür Tarihi, 2. sınıfta; Rus Sineması, Morfoloji, 19.yy Rus Edebiyatı, Kompozisyon, Sözlü Anlatım, Çeviri Teorisi, Edebiyat Bilimine Giriş, Kelime Bilgisi, 3. sınıfta; Rus Edeb.Gümüş Çağı, Kompozisyon, Çeviri, Sentaks, Rus Sineması, Üslup Biçimi, Edebiyat Teorisi ve Eleştirisi, Çağdaş Rus Romanı, 4. sınıfta; Çağdaş Rus Edebiyatı, Sözlü Anlatım, Rus dili ve Kültürü, Çeviri, Rus Drama Sanatı, Çeviri, Metin İncelemesi ve Kompozisyon dersleri verilmektedir.¹⁵⁴ Bunların yanında seçmeli dersler de vardır.

Gazi Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü

Gazi Üniversitesi Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü 1999 yılında kurulmuş ve faaliyete 2000 yılında geçmiştir. Rus Dili ve Edebiyatı Bölümünün 2007 – 2010

---

¹⁵⁴ <http://edebiyat.erciyes.edu.tr/tr/node/311>

yılları arası stratejik plan ve hedeflerini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada sırasıyla; genel bilgiler, mevcut durum analizi ve genel değerlendirme ve stratejik amaç ve hedefler bölümlerine yer verilmiş olup; bölümün geleceğe yönelik plan ve projeleri ortaya konulmuştur.

Bölümün öncelikli amacı, Rus dilini, edebiyatını ve kültürünü tanıyıp ülkemizle benzer ve farklı özelliklerin anlaşılabilmesini ve bunun meslek yaşamında Türkiye açısından avantaj haline gelmesini sağlayacak kadar iyi düzeyde Rusça öğretmektir. Ayrıca bölümün hedefi yalnızca Rus dilinin öğretildiği bir birim olmaktan çıkıp batı ülkelerindeki üniversitelerin büyük kısmında olduğu gibi Slav Dilleri ve Edebiyatlarının öğretildiği bir birim haline getirilmesidir. Rusça'yı çok iyi seviyede bilen, bu dile hakim, klasik, çağdaş ve aktüel metinleri okuyup anlayabilecek, kendisinin ve başkalarının düşüncelerini yetkin biçimde bu dile aktarabilecek, elde ettiği bilgileri bilimsel araştırmalarda objektif olarak değerlendirebilecek bireyler yetiştirmek, bölümün hedefleri arasında yer almaktadır.

Rus Dili ve Edebiyatı Bölümünde ağırlıklı olarak dil ve edebiyat dersleri okutulmakta, bunun yanı sıra Rusya'nın tarihini ve kültürünü yansıtan konulara da yer verilmektedir. Bölümde verilen derslerde Puşkin, Gogol, Turgenev ve Tolstoy gibi 19.yüzyıl yazarlarının muhteşem yapıtları ve çağdaş Rusya'nın son dönemlerde yazılmış popüler yapıtları, Rus dili tarihi ve bugüne kadar gösterdiği gelişim, çağdaş Rus dili, Rusya tarihi okutulmaktadır. Bu dersler donanımlı bir öğretim için olanak sağlayacak niteliktedir ve öğrencilerin dil yeteneklerinin

gelişmesine yönelik olarak hazırlanmıştır. Tüm dersler deneyimli bir akademik kadro tarafından yürütülmektedir.

2011-2012 eğitim ve öğretim yılında Lisans programında verilen dersler şunlardır: 1. sınıfta; Rus Dili Gramerine Giriş, Uygulamalı Rus Diline Giriş, Uygulamalı Metin Çalışmaları, Rusça El Yazısı, Rusça Sözlü Anlatıma Giriş, Fonetik, Çeviri, 19.yy Rus Edebiyatı, 2. sınıfta; Rus Dili Grameri, Uygulamalı Rus Dili Grameri, Uygulamalı Metin Çalışması, Rusça-Türkçe Tem.Çevirisi, Türkçe-Rusça Tem.Çevirisi, Transkripsiyon, Rusça Sözlü Anlatım, 20.yy Rus Edebiyatı Tarihi, Rus Dili Tarihi, 3. sınıfta; Sentaks, Kompozisyon, Metin Analizi, Rusça-Türkçe Çeviri Yöntemleri, Türkçe - Rusça Çeviri Yöntemleri, Dikte, Sözlü Anlatım Kalıpları, Rus Kültür Tarihi, 18.yy. Rus Edebiyatı Tarihi, Ukrayna Diline Giriş, 4. sınıfta; Kelime Hazinesi, İleri Kompozisyon, Edebi Metinler, Çağdaş Rus Metinleri Çeviri Uygulamaları, Türkçe-Rusça Çeviri Uygulamaları, Rusça Deyimler, Çağdaş Anlatım Uygulamaları, Edebiyat Teorisi ve Sırpça dersleri verilmektedir.¹⁵⁵ Bunların yanında seçmeli dersler de vardır.

Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü Sosyal Bilimler Enstitüsü nezdinde Tezli Yüksek Lisans Programı ve Doktora programı yürütülmektedir. Bölümde dört öğretim üyesi ile iki öğretim elemanı görev yapmaktadır.

---

¹⁵⁵<http://www.edebiyat.gazi.edu.tr/index.php?duyuruId=165&bolumid=17&lang=>

Kafkas Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Slav Dilleri ve Edebiyatları

Bölümü

2004 yılında açılmış olup, bölümde Slav dillerinin (Rusça, Ukraynaca, Lehçe, Bulgarca vs.), özelliklerini ve gelişimlerini, bu dillerde yaratılan edebiyatların bu günkü durumunu ve eserlerini incelemek için eleman yetiştirmek amacıyla eğitim verecek programlar açılması planlanmaktadır.

Bölüm, Rus Dili ve Edebiyatı, Ukrayna Dili ve Edebiyatı, Bulgar Dili ve Edebiyatı, Leh Dili ve Edebiyatı olmak üzere 4 Ana Bilim Dalından oluşmaktadır. Bölümde 2004-2005 eğitim-öğretim yılından itibaren Rus Dili ve Edebiyatı programına öğrenciler alınmıştır. Bu programın asıl amacı, dil ve edebiyat üzerine bilimsel çalışmalar ve incelemeler yaparak dalında uzmanlaşmış üretken “eğitimsiler – araştırmacılar” yetiştirmektir. “Rus Dili ve Edebiyatı” alanında gerçekleşen değişim ve gelişmeler, ulusal ve uluslar arası düzeyde takip edilmekte, zengin dil ve halk kültürü materyalleri saha çalışmalarıyla birlikte bilimsel seviyede incelenmektedir. Geniş ve köklü temellere sahip olan Rus Dili ve Edebiyatı’nın geçmişten bugüne izlediği yol; tarihi dönemler, edebi konular, önemli şahsiyetler ve eserleri, dil ve edebiyat açısından irdelenmektedir. Okutulan derslerde öğrencilerin okuma, konuşma, dinleme ve anlama becerileri geliştirilmektedir. Puşkin, Lermontov, Gogol, Dostoyevski, Tolstoy, Çehov gibi Rus edebiyatının seçkin yazarlarından örnekler, 20. yüzyıl yazarları da dahil olmak üzere orijinal metinler incelenerek okutulmaktadır.

Öğrencilerine çağdaş ve kaliteli bir eğitim sunarak onlara bilimsel araştırma ve çalışma özelliğini kazandırabilme hedefini taşıyan Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Fen-Edebiyat Fakültesi bünyesinde hizmet vermektedir.

Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim dalında hazırlık sınıfı vardır. 2011-2012 eğitim ve öğretim yılında Hazırlık sınıfında Gramere Giriş, Dinleme, Sözlü Anlatıma Giriş, Güzel Yazma, Okuma dersleri verilmektedir. 1. sınıf birinci dönemde Rus Edebiyatı Tarihi I, Rusça-Türkçe Çeviriye Giriş, Gramer Kuralları I, Beden Eğitimi ve Güzel Sanatlar I, Ses bilgisi, Rusya Tarihi I, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I, Türk Dili I, Sözlü Anlatım İkinci dönemde birinci dönemden farklı olarak, Rusça-Türkçe Çeviri Yöntemleri, Kelime Hazinesi, Türkçe-Rusça Çeviri yöntemleri dersleri verilmektedir. 2. sınıf birinci dönemde Çağdaş Rus Dili Grameri(Morfoloji) I, Rus Edebiyatı, Türkçe-Rusça Çeviri I, Rusça-Türkçe metin incelemeleri, Türk Dünyası Edebiyatı, Çeviri Yöntemleri, Dilbilime Giriş, Rusça Sözlü Anlatım I; ikinci dönemde birinci dönemden farklı olarak XIX yy. Rus Edebiyatı I, Rusça-Türkçe Çağdaş Metin Çevirisi, Türkçe-Rusça Çağdaş Metin Çevirisi dersleri verilmektedir. 3. sınıf birinci dönemde Sentaks I, XIXyy Rus Edebiyatı III, Dikte, Rusça-Türkçe Metin Çevirisi, Kompozisyon, Sözlü Anlatım Yöntemleri, Rus Kültür Tarihi I, Metin Analizi, Türkçe-Rusça Metin Çevirisi; ikinci dönemde birinci dönemden farklı olarak Kompozisyon Teknikleri, Çağdaş Anlatım Yöntemleri dersleri verilmektedir. 4. sınıf birinci dönemde Genel Dilbilim I, Türkçe-Rusça Çeviri II, Bitirme Tezi, Rus Dili Öğretim Yöntemleri I, Edebiyat Teorisi, XX yy. Rus Edebiyatı II, Rusça Deyimler I; ikinci dönemde birinci dönemden farklı olarak İleri Kompozisyon, Stilistik(üslup kurallarına

giriş), Ritorik(iyi konuşma sanatı) dersleri verilmektedir. Bunların yanında seçmeli dersler de vardır. Tercihe göre değişiklik arz etmektedir.¹⁵⁶

Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda, Rus Halk Edebiyatı, Yeni Rus Edebiyatı, Eski Rus Edebiyatı, Çağdaş Rus Dili, Rusya Tarihi olmak üzere bilim dalları bulunmaktadır. Bölümde iki öğretim üyesi ile bir öğretim elemanı görev yapmaktadır.¹⁵⁷

---

¹⁵⁶ http://fef.kafkas.edu.tr/sosyb/slav_dil/ders_programi.htm

¹⁵⁷ http://fef.kafkas.edu.tr/sosyb/slav_dil/genel.htm

IV. BÖLÜM: TEMEL EĞİTİMDE RUSÇANIN DURUMU

Temel Eğitimde Rusçanın durumu iki alt başlıkta değerlendirilmektedir. Bunlar Kamu Kurumları ile Özel Kurumlar'dır.

4.1. Kamu Kurumlarında Öğretilen Rusçanın Durumu

Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde açılan Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde Rusça dersi ilk defa 2005-2006 eğitim ve öğretim yılında vermeye başlanmıştır. Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri 2010-2011 yılı itibariyle toplamda 116 olup toplamda 32.159 öğrenciye sahiptir. 2009-2010 eğitim ve öğretim yılında mezun öğrenci sayısı 5.200'dür. Bakanlığa bağlı Meslek Liseleri içerisinde uygulamalı eğitime en fazla ağırlık verilen okullar Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleridir. Bu okulda öğrenim gören öğrenciler, sektörün özelliği doğrultusunda; her yıl turizm bakımından hareketsiz olan Ekim-Mart Ayları arasındaki altı aylık sürede okulda eğitim görürlerken; turizm mevsimi ile birlikte, Nisan-Eylül Ayları arasındaki ikinci altı aylık dönemde turizm işletmelerinde uygulamalı eğitim görmektedirler. Bu model, Türkiye'nin yanı sıra, turizm potansiyeli bulunan diğer ülkeler için de örnek alınabilecek bir eğitim sistemini kapsamaktadır.¹⁵⁸

---

¹⁵⁸ Ymanoğlu, Bayram, “**Dünyada ve Türkiye’de Turizm Eğitimi**”, Milli Eğitim Bakanlığı Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü Daire Başkanlığı, Ankara, 2010.

Turizmin Rus Diline Etkileri

Dünya genelinde turizm bakımından yıldızı parlayan Türkiye 2010 yılı itibariyle 7. sıraya¹⁵⁹ yükselmiştir. Türkiye’de gözle görülen turist artışı ve bunun yanında gelen turistler içinde 2010 yılı itibariyle % 10.85 ile Almanya’nın (%15.32) ardından ikinci sıraya gelen Ruslar olmuştur. Rakam olarak bu 3.107.043 kişiye tekabül etmektedir.¹⁶⁰ Bu büyük rakamların Türkiye’ye ekonomik yansıması çok büyüktür. Bu durum Milli Eğitim Bakanlığını harekete geçirmiş olup, turizm eğitimine büyük önem vererek¹⁶¹ turistik bölgelerde artan

---

¹⁵⁹ Dünya Turizm Örgütü, Tourism Highlights 2010 Edition.

¹⁶⁰ T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Turizm İstatistikleri, Ankara, 2010.

¹⁶¹ Türkiye’de turizm eğitimi örgün ve yaygın olarak yapılmaktadır.

Örgün Turizm Eğitimi: Eğitim ve öğretim kurumlarında gerçekleştirilen ve diplomaya götüren eğitimidir. Ortaöğretim düzeyinde bu eğitim ağırlıklı olarak Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde yapılmaktadır.

Yüksek öğrenim düzeyinde turizm eğitimi ise 2 ve 4 yıl süreli yüksek öğretim kurumlarında verilmektedir.

Yaygın Turizm Eğitimi: Turizm sektörünün kısa sürede ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücü ihtiyacı örgün eğitim yanında yaygın turizm eğitimi yoluyla karşılanmaktadır.

Bu amaçla faaliyet gösteren Turizm Eğitim Merkezlerinde (TUREM) 7 ay süreli turizm eğitiminin yanı sıra kısa süreli çeşitli turizm meslek kursları da düzenlenmektedir. Bu kursları bitirenlere kurs bitirme belgesi ya da sertifika verilmektedir.

vasıflı eleman ihtiyacına olumlu cevap vermek için bazı Otelcilik ve Turizm Meslek liselerinde (OTML) zorunlu olarak Rusça dersini müfredata yerleştirmiştir. Rusça öğretiminin temel özelliklerini, yapısını, öğrenme-öğretme etkinliklerini, dört dil becerisinin öğretimi, ölçme ve değerlendirme kapsamında okuma-yazma-dinleme ve konuşma becerilerinin ölçülmesiyle ilgili bilgileri tezimizin ilerleyen bölümlerinde etraflıca verilmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığının 2023 stratejisi çerçevesinde 63 milyon turist hedeflenmiştir. Bunun karşılığında da 20,8 milyar dolar olan hâsılatı 86 milyar dolara çıkararak büyümeye katkı sağlamak istemektedir.¹⁶² Bu durumda 63 milyon turist sayısının büyük çoğunluğu Ruslardan oluşacağı (6.835.500) beklenmektedir. Bu ihtiyaca cevap verebilecek nitelikli ve vasıflı elemanlar ön plana çıkacaktır, bu da Rusçaya olan ihtiyacın gelecekte daha da artacağını göstermektedir.

Türkiye’de Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinin bazılarında Rusça dersi verilmektedir. Genel olarak Akdeniz ve Marmara bölgesindeki okullar tercih

---

Yüksek Öğretim Düzeyinde Turizm Eğitimi: Lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların amacı, turizm sektörünün ihtiyaç duyduğu yönetici adaylarını, iki yıllık yüksekokulların amacı ise orta kademe yöneticileri yetiştirmektedir.

¹⁶² T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Turizm İstatistikleri, T.C. Merkez Bankası, Ankara, 2010.

edilmesinin yanında Rusça ile ayrıcalıklı hale getirilmiştir. Zira Rus turistlerin en çok bu bölgeleri tercih ettikleri tespit edilmiştir.¹⁶³

Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okullarda Rusçanın Durumu

Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Rusça öğretilen okulları iki gruba ayırarak istatistikleri değerlendireceğiz. Bu açıdan Kamu sektörü ile Özel sektörü birbirinden ayırarak sonuçları değerlendireceğiz.

Kamu sektörüne bağlı okullar Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Okulları ile Mesleki Eğitim Teknik Merkezlerinden oluşmaktadır. Rusça dersi bu okulların bazılarında zorunlu birinci farklı dil olarak öğretilmekte, bazı okullarda ise İngilizceden sonra zorunlu ikinci farklı dil olarak öğretilmektedir. Bu okullarda verilen Rusça eğitim programı Talim ve Terbiye Kurulunda etraflıca hazırlanmış ve 9. sınıftan 12. sınıfa kadar yıllık program şeklinde hazırlanmıştır.

Aşağıda gösterilen tabloda il ve ilçelerimizde, okul isimleri ile okul türleri, kaçınıcı sınıflarda kaç kız ve kaç erkek öğrencileri gösteren Rusça dersi yer almaktadır.

---

¹⁶³ Yamanoglu, Bayram, “**Dünyada ve Türkiye’de Turizm Eğitimi**”, Milli Eğitim Bakanlığı Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü Daire Başkanlığı, Ankara, 2010.

Tablo 18: Rusça Öğrenim Gören Öğrenci Sayıları (Kamu Sektörü)¹⁶⁴

İL	İLÇE	KURUM ADI	YABANCI DİL	SINIF	ERKEK TOPLAM	KIZ TOPLAM
ADANA	SEYHAN	Nezihe Yalvaç Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	10. Sınıf	24	7
ADANA	SEYHAN	Nezihe Yalvaç Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	11. Sınıf	7	4
ADANA	SEYHAN	Nezihe Yalvaç Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	9. Sınıf	29	5
ANKARA	AYAŞ	Ayaş Naime-Ali Karataş Çok Programlı Lisesi	Rusça	9. Sınıf	2	3
ANKARA	YENİMAHALLE	Ankara Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	10. Sınıf	17	14
ANKARA	YENİMAHALLE	Ankara Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	11. Sınıf	23	8
ANKARA	YENİMAHALLE	Ankara Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	12. Sınıf	19	7
ANKARA	YENİMAHALLE	Ankara Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	9. Sınıf	19	12
ANTALYA	ALANYA	Alanya Ümit Altay Otelcilik ve Turizm Mes.Lisesi	Rusça	10. Sınıf	12	1
ANTALYA	ALANYA	Alanya Ümit Altay Otelcilik ve Turizm Mes.Lisesi	Rusça	11. Sınıf	16	3
ANTALYA	ALANYA	Alanya Ümit Altay Otelcilik ve Turizm Mes.Lisesi	Rusça	12. Sınıf	6	3
ANTALYA	ALANYA	Alanya Ümit Altay Otelcilik ve Turizm Mes.Lisesi	Rusça	9. Sınıf	32	1
ANTALYA	ALANYA	Alanya Nezihe Soydan Ticaret Meslek Lisesi	Rusça	9. Sınıf	1	0

¹⁶⁴ T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü İstatistik Verileri, Ankara, 2011.

ANTALYA	MURATPAŞA	Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	10. Sınıf	18	13
ANTALYA	MURATPAŞA	Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	11. Sınıf	17	10
ANTALYA	MURATPAŞA	Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	12. Sınıf	17	8
ANTALYA	MURATPAŞA	Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	9. Sınıf	20	10
ANTALYA	MURATPAŞA	Tez-Tur Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	10. Sınıf	75	56
ANTALYA	MURATPAŞA	Tez-Tur Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	11. Sınıf	60	48
ANTALYA	MURATPAŞA	Tez-Tur Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	9. Sınıf	96	66
AYDIN	KUŞADASI	Kuşadası Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	10. Sınıf	18	10
AYDIN	KUŞADASI	Kuşadası Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	11. Sınıf	23	5
AYDIN	KUŞADASI	Kuşadası Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	12. Sınıf	21	0
AYDIN	KUŞADASI	Kuşadası Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	9. Sınıf	26	6
EDİRNE	KEŞAN	Keşan İlhami Ertem Ticaret Meslek Lisesi	Rusça	9. Sınıf	0	1
ERZURUM	PALANDÖKEN	Erzurum Dedeman Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	10. Sınıf	26	5
ERZURUM	PALANDÖKEN	Erzurum Dedeman Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	11. Sınıf	18	5
ERZURUM	PALANDÖKEN	Erzurum Dedeman Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	12. Sınıf	22	4
ERZURUM	PALANDÖKEN	Erzurum Dedeman Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	9. Sınıf	20	11
İSTANBUL	BAHÇELİEVLER	Bahçelievler Ticaret Meslek Lisesi	Rusça	9. Sınıf	0	1
İSTANBUL	BEŞİKTAŞ	Beşiktaş Etiler Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	10. Sınıf	18	12

İSTANBUL	BEŞİKTAŞ	Beşiktaş Etiler Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	11. Sınıf	18	14
İSTANBUL	BEŞİKTAŞ	Beşiktaş Etiler Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	12. Sınıf	16	15
İSTANBUL	BEŞİKTAŞ	Beşiktaş Etiler Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	9. Sınıf	17	13
İSTANBUL	ESENYURT	Ali Kul Çok Programlı Lisesi	Rusça	9. Sınıf	0	1
İZMİR	KARABAĞLAR	Bozyaka Şehit Fethi Bey Ticaret Meslek Lisesi	Rusça	9. Sınıf	0	1
KAYSERİ	MELİKGAZİ	Kayseri Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	10. Sınıf	16	7
KAYSERİ	MELİKGAZİ	Kayseri Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	9. Sınıf	21	9
MUĞLA	ORTACA	Ortaca Dalyan H.F. Tınaztepe Otel.Tur.Mes.Lisesi	Rusça	10. Sınıf	27	8
MUĞLA	ORTACA	Ortaca Dalyan H.F. Tınaztepe Otel.Tur.Mes.Lisesi	Rusça	11. Sınıf	18	8
MUĞLA	ORTACA	Ortaca Dalyan H.F. Tınaztepe Otel.Tur.Mes.Lisesi	Rusça	12. Sınıf	13	4
MUĞLA	ORTACA	Ortaca Dalyan H.F. Tınaztepe Otel.Tur.Mes.Lisesi	Rusça	9. Sınıf	42	9
MUĞLA	ORTACA	Ahmet Ateş Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi	Rusça	9. Sınıf	1	0
SAMSUN	ATAKUM	Samsun Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	10. Sınıf	24	5
SAMSUN	ATAKUM	Samsun Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	11. Sınıf	19	6
SAMSUN	ATAKUM	Samsun Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	12. Sınıf	10	4
SAMSUN	ATAKUM	Samsun Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	9. Sınıf	23	4
TEKİRDAĞ	MERKEZ	Merkez Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	10. Sınıf	23	6
TEKİRDAĞ	MERKEZ	Merkez Otelcilik	Rusça	11.	16	10

		ve Turizm Meslek Lisesi		Sınıf		
TEKİRDAĞ	MERKEZ	Merkez Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	12. Sınıf	33	5
TEKİRDAĞ	MERKEZ	Merkez Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	9. Sınıf	23	6
TRABZON	AKÇAABAT	Akçaabat Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	10. Sınıf	25	6
TRABZON	AKÇAABAT	Akçaabat Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	11. Sınıf	17	3
TRABZON	AKÇAABAT	Akçaabat Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	12. Sınıf	18	13
TRABZON	AKÇAABAT	Akçaabat Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Rusça	9. Sınıf	27	11
					1149	507
						1656

Bu istatistikler incelendiğinde toplam 1656 öğrencinin Rusçayı dokuzuncu sınıftan itibaren öğrenmeye başladığı görülmektedir. Bunun yanında 55 farklı okul ve 13 farklı ilimizde bulunan Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Okulları ile Mesleki Eğitim Teknik Merkezlerinde Rusça dersi verilmektedir.¹⁶⁵

Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek liselerinde öğretilen Rusçanın haftalık ders sayısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

¹⁶⁵ T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü İstatistik Verileri, Ankara, 2011.

Tablo 19: OTML Rusça Haftalık Ders Saatleri

Sınıf	Haftalık Ders Saati		Toplam
	Gramer	Mesleki Rusça	
9. sınıf	6	--	6
10. sınıf	4	5	9
11. sınıf	4	3	7
12. sınıf	4	2	6

Yukarıdaki tabloya göre 9. sınıflarda haftalık 6 saat Rusça verildiği görülmektedir. Bu 6 saatlik program sadece gramerden ibarettir. 10. sınıflarda haftalık ders saatleri iki gruba ayrılmıştır. 4 saat gramer derslerinin yanında 5 saat de mesleki Rusça dersleri verildiği görülmektedir. 11. sınıflarda haftalık Rusça ders saati 4 saat gramer, 3 saatte mesleki Rusçadan oluşmaktadır. 12. sınıfta ise gramer haftalık 4 saat, Ortak Alan Rusça ise 2 saat verilmektedir.

Türkiye’de okullarda ağırlıklı olarak farklı dil olarak İngilizce öğretilmektedir. Ancak bazı okullarımızda bu durum değişebilmektedir. Tezimizin konusu gereği örnek olarak aşağıdaki tabloda Rusçanın birinci farklı dil olarak okutulduğu Meslek liseleri incelenmiştir. Türkiye’de artan Rusça bilen vasıflı eleman ihtiyacına cevap verecek bu okullar çok önemli yer tutmaktadır. Bu okulların sayısının da ileride artacağını öngörmekteyiz.

Tablo 20: Rusçanın 1. Farklı Dil Olarak Okutulduğu Okullar (Kamu Sektörü)¹⁶⁶

Sıra No	İl	İlçe	Okul Türü
1	Ankara	Yenimahalle	OTML
2	Antalya	Merkez	OTML
3	Antalya	Merkez	OTML
4	Antalya	Alanya	OTML
5	Aydın	Kuşadası	OTML
6	Bursa	Merkez	OTML
7	Erzurum	Merkez	OTML
8	İstanbul	Beşiktaş	OTML
9	Muğla	Ortaca	OTML
10	Samsun	Merkez	OTML
11	Tekirdağ	Merkez	OTML
12	Trabzon	Akçaabat	OTML
13	Adana	Merkez	OTML
14	Kayseri	Melikgazi	OTML

Hangi okullarda Rusça dersinin verildiğini gördükten sonra bu okullarda kaç Rusça öğretmenin görevlendirildiğine bakalım. Çünkü bu ihtiyaca cevap veren öğretmen kadrosunun da durumu bu işe ne kadar önem verildiğini gösterecektir. Milli Eğitim Bakanlığı, Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü'nün 2011 İstatistik verilerine göre 14 okulumuzda toplam 32 Rusça öğretmeni görev yapmaktadır. Bunun yanında Ağustos 2011 öğretmen atamalarında 2 Rusça öğretmeni atanmıştır. Aşağıdaki tabloda hangi okulumuzda kaç öğretmenin görev yaptıkları verilmektedir.

¹⁶⁶ T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü İstatistik Verileri, Ankara, 2011.

Tablo 21: Rusça Öğretmenlerinin Hangi Okullarda Çalıştığı (Kamu Sektörü)¹⁶⁷

Kurum Türü	İl	İlçe	Cinsiyet	Rusça Öğretmen sayısı
AOTM	Ankara	Çankaya	Kadın	2
AOTM	Ankara	Yenimahalle	Kadın	2
AOTM	Antalya	Alanya	Erkek	2
AOTM	Antalya	Muratpaşa	Kadın	2
AOTM	Antalya	Muratpaşa	Erkek	2
AOTM	Aydın	Kuşadası	Kadın	2
AOTM	Bursa	Osmangazi	Erkek	1
AOTM	Erzurum	Palandöken	Kadın	2
AOTM	İstanbul	Beşiktaş	Kadın	2
AOTM	Kayseri	Melikgazi	Kadın	1
AOTM	Muğla	Ortaca	Kadın	2
AOTM	Tekirdağ	Merkez	Kadın	1
AOTM	Samsun	Atakum	Erkek	1
AOTM	Trabzon	Akçaabat	Kadın	2
Diğer				10
				Toplam: 34

Yukarıdaki tabloda gösterilen öğretmen sayılarının artan Rusça bilen vasıflı eleman ihtiyacına karşılık yeterli olmadığını düşünüyoruz. Rusça öğretmen sayısının artırılması gerektiği kesindir. Bunun yanında Rusça öğretmenlerinin vermiş olduğu Rusça dersi hangi programa göre yapılmaktadır sorusuna Talim ve Terbiye Kurulunun hazırlamış olduğu Rusça öğretim programı cevap vermektedir. Bu programın temel özelliklerini, yapısını, öğrenme-öğretme etkinliklerini, dört dil becerisinin öğretimi, ölçme ve değerlendirme kapsamında okuma-yazma-dinleme ve konuşma becerilerinin ölçülmesi ile ilgili bilgilere geçelim.

¹⁶⁷ T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü İstatistik Verileri, Ankara, 2011.

4.2. ÖZEL SEKTÖRDE RUSÇANIN DURUMU

Devlet kurumlarında öğretilen Rusça eğitime ciddi katkılar sunulduğunu gördük. Bunun yanısıra özel kurumların da verdiği Rusçanın eğitime katkısı tartışılmazdır. Türkiye'de özellikle Rusların tercih ettiği yerlerde ve büyük şehirlerde Rusçaya olan talep çok fazladır. Bu talebe cevap verecek bir çok özel dersane Rusça kursları açmışlardır. Aşağıdaki tabloya göre 2010-2011 eğitim – öğretim döneminde 2131 kişi Rusça kurslardan yararlanmışır.

Aşağıdaki tabloya göre 2009-2010 öğretim yılı sonu özel öğretim kurumlarında (Muhtelif Kurslar) Rusca öğrenen kursiyer sayısı toplamda 416 kişidir. Bunun yanısıra aşağıdaki diğer bir tabloda gösterildiği gibi Halk eğitim merkezlerinin açmış olduğu Rusça kurslar da bulunmaktadır. Bu kurslardan toplam 4733 kişi yararlanmışır. Bu rakam Rusçaya olan ilginin ne derece arttığını göstermektedir.¹⁶⁸

2010-2011 öğretim yılında Rusça okuyan toplam öğrenci sayısı.

	Toplam	Erkek	Kız
Genel Toplam	2131	1381	750

---

¹⁶⁸ T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü İstatistik Verileri, Ankara, 2011.

Tablo 22: 2009-2010 öğretim yılı sonu özel öğretim kurumlarında (Muhtelif Kurslar) Rusça öğrenen kursiyer sayısı

**2009-2010 öğretim yılı sonu özel öğretim kurumlarında
(Muhtelif Kurslar) Rusça öğrenen kursiyer sayısı**

İl	Kurs Turu	Toplam	Erkek	Kız
ANKARA	Yabancı Dil Kursu (Rusca)	15	4	11
ANTALYA	Yabancı Dil Kursu (Rusca)	77	53	24
DENİZLİ	Yabancı Dil Kursu (Rusca)	54	39	15
ESKİŞEHİR	Yabancı Dil Kursu (Rusca)	40	24	16
İSTANBUL	Yabancı Dil Kursu (Rusca)	190	149	41
İZMİR	Yabancı Dil Kursu (Rusca)	20	10	10
KOCAELİ	Yabancı Dil Kursu (Rusca)	3	3	0
MERSİN	Yabancı Dil Kursu (Rusca)	6	3	3
MUĞLA	Yabancı Dil Kursu (Rusca)	9	7	2
ORDU	Yabancı Dil Kursu (Rusca)	2	2	0
Genel Toplam		416	294	122

Tablo 23: 2009-2010 öğretim yılı sonu Halk Eğitim Merkezlerinde Rusça öğrenen kursiyer sayısı

2009-2010 öğretim yılı sonu Halk Eğitim Merkezlerinde Rusça öğrenen kursiyer sayısı

İL	KURSTURU	KURS_ADI	Toplam	Erkek	Kız
ANKARA	Genel Kurslar	RUSÇA KURSU (İLK KADEME)	144	89	55
		RUSÇA KURSU (ORTA KADEME)	12	7	5
ANTALYA	Genel Kurslar	RUSÇA KURSU (İLERİ KADEME)	17	15	2
		RUSÇA KURSU (İLK KADEME)	1331	930	401
		RUSÇA KURSU (ORTA KADEME)	225	152	73
ARDAHAN	Genel Kurslar	RUSÇA KURSU (İLK KADEME)	12	6	6
ARTVİN	Genel Kurslar	RUSÇA KURSU (İLK KADEME)	15	12	3
BALIKESİR	Genel Kurslar	RUSÇA KURSU (İLK KADEME)	43	33	10

BARTIN	Genel Kurslar	RUSÇA KURSU (İLERİ KADEME)	9	6	3
		RUSÇA KURSU (İLK KADEME)	33	18	15
		RUSÇA KURSU (ORTA KADEME)	39	24	15
BOLU	Genel Kurslar	RUSÇA KURSU (İLK KADEME)	52	47	5
BURSA	Genel Kurslar	RUSÇA KURSU (İLK KADEME)	154	96	58
ÇANKIRI	Genel Kurslar	RUSÇA KURSU (İLK KADEME)	19	9	10
EDİRNE	Genel Kurslar	RUSÇA KURSU (İLK KADEME)	33	12	21
ERZİNCAN	Genel Kurslar	RUSÇA KURSU (İLK KADEME)	16	9	7
ERZURUM	Genel Kurslar	RUSÇA KURSU (İLK KADEME)	14	10	4
GAZİANTEP	Genel Kurslar	RUSÇA KURSU (İLK KADEME)	13	7	6
GÜMÜŞHANE	Genel Kurslar	RUSÇA KURSU (İLK KADEME)	35	24	11
HAKKARİ	Genel Kurslar	RUSÇA KURSU (İLK KADEME)	27	24	3
ISPARTA	Genel Kurslar	RUSÇA KURSU (İLK KADEME)	224	127	97
		RUSÇA KURSU (ORTA KADEME)	28	22	6
İSTANBUL	Genel Kurslar	RUSÇA KURSU (İLERİ KADEME)	18	9	9
		RUSÇA KURSU (İLK KADEME)	431	303	128
		RUSÇA KURSU (ORTA KADEME)	105	71	34
İZMİR	Genel Kurslar	RUSÇA KURSU (İLK KADEME)	181	117	64
		RUSÇA KURSU (ORTA KADEME)	37	26	11
KIRKLARELİ	Genel Kurslar	RUSÇA KURSU (İLK KADEME)	20	13	7
KOCAELİ	Genel Kurslar	RUSÇA KURSU (İLK KADEME)	504	298	206
		RUSÇA KURSU (ORTA KADEME)	60	41	19
KONYA	Genel Kurslar	RUSÇA KURSU (İLK KADEME)	237	135	102
MERSİN	Genel Kurslar	RUSÇA KURSU (İLERİ KADEME)	16	10	6
		RUSÇA KURSU (İLK KADEME)	184	116	68

		KADEME)			
		RUSÇA KURSU (ORTA KADEME)	19	13	6
MUĞLA	Genel Kurslar	RUSÇA KURSU (İLK KADEME)	192	129	63
ORDU	Genel Kurslar	RUSÇA KURSU (İLK KADEME)	12	3	9
SAMSUN	Genel Kurslar	RUSÇA KURSU (İLK KADEME)	10	6	4
TOKAT	Genel Kurslar	RUSÇA KURSU (İLK KADEME)	71	44	27
TRABZON	Genel Kurslar	RUSÇA KURSU (İLERİ KADEME)	29	25	4
		RUSÇA KURSU (İLK KADEME)	77	58	19
		RUSÇA KURSU (ORTA KADEME)	35	29	6
Genel Toplam			4733	3125	1608

27 farklı ilimizde Rusça dersi özel kurslarda verilmektedir. Bunun yanında özel ders yani gayriresmi olarak birçok insan Rusça dersleri almaktadır. Bu oran teze yansıtılmamıştır.

4.3. BULGULAR VE YORUMLAR

Amaçlar

Araştırmanın genel amacı; Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Rusça dersi verilen okullarda - özellikle Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde - Rusça öğretimi ile ilgili görüşleri teorik / pratik / dil becerileri / ölçme-değerlendirme / kültürel / müfredat / mesleki yeterlik bileşenleri üzerinden temel eğitim duruşunu öğretmen görüşleri bağlamında değerlendirmektir.

Önem

Araştırmayı önemli kılan husus, genelde Rus dilinin Türkiye'de oldukça önem kazanması, Milli Eğitim ve Üniversitelerde öğretilmesi, iki ülke arasındaki turizm, ticaret ve eğitimsel ilişkilerin artması; özelde ise Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde çalışan Rusça öğretmenlerin ve öğrencilerin karşılaştıkları sorunları tespit etmek ve çözüm önerileri geliştirmektir. Bunun yanı sıra Rusça öğretmenleri ile yapılan ilk araştırma özelliği taşımaktadır.

Varsayımlar

Araştırmada;

- *İzlenen literatür taraması ve anket uygulaması yönteminin konuya ilişkin verilere yeterli düzeyde ulaşılmasını sağlayacak nitelikte olduğu,*
- *Araştırma anketinde yer alan öğretmenlerin görüşlerini içtenlikle yansıttıkları varsayılmıştır.*

Sınırlılıklar

Araştırma;

- *Türkiye Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Otelcilik ve Meslek Liseleri ve Anadolu Liselerinde güncel temel eğitim programının öğretmenler itibariyle örnekleme girenlerle;*

- *2011-2012Eğitim-öğretim yılıyla;*

- *Anket 'te sunulan ifadeler ile sınırlıdır.*

Yöntem

Araştırma Modeli

Rusça öğretim programını değerlendirmeyi amaçlayan bu araştırma genel tarama modelinde yapılmıştır. Program değerlendirme; gözlem ve çeşitli ölçme araçları ile eğitim programlarının etkililiği hakkında veri toplama, elde edilen verileri programın etkililiği olan ölçütlerle karşılaştırıp yorumlama ve programın etkililiği hakkında karar verme sürecidir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın genel evreni, Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Rusça dersi veren Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleridir. Araştırmanın örneklemini ise Ankara, Adana, Antalya, Aydın (Kuşadası), Bursa, Erzurum, İstanbul, Kayseri, Muğla, Samsun, Tekirdağ ve Trabzon şehirlerinde görev yapan Rusça öğretmenlerinden oluşmaktadır. Örneklem belirlenirken; temel kural olan yansızlık ilkesine uyularak küme örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırma için gerekli olan veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen ve Likert tipi beşli dereceleme ölçeği ile geliştirilmiştir. Veri toplama aracında toplam on dört madde yer almaktadır (EK-3). Veri toplama aracında yer alan veriler için “kesinlikle katılıyorum”, “katılıyorum”, “kısmen katılıyorum”, “katılmıyorum”, “kesinlikle katılmıyorum” seçenekleri kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenler görüşlerini bu seçeneklerden uygun olanı tercih ederek belirtmişlerdir. Araştırmanın anketi araştırmacı tarafından öğretmenlerle görüşerek uygulanmıştır. Araştırmaya toplam 34 öğretmenden 30’u katılmıştır. Milli eğitim okullarında çalışan Rusça öğretmeni sayısı toplam 34’tür. Bu da araştırmaya katılımın % 88,2 olduğunu göstermektedir.

Verilerin Çözümlemesi ve Yorumu

Verilerin analizinde SPSS 15.0 paket istatistik programı kullanılmıştır. Veriler ortalama, standart sapma ve yüzde dağılımı ile Chi-Square (Ki-Kare) ve Mann-Whitney U testlerinden yararlanılarak yorumlanmıştır. Aritmetik ortalamalar yorumlanırken 1.00–1.79 arasındaki ortalama değerlerin “*Kesinlikle katılmıyorum*”; 1.80–2.59 arasındaki ortalama değerlerin “*Katılmıyorum*”; 2.60–3.39 arasındaki ortalama değerlerin “*Kısmen Katılıyorum*”; 3.40–4.19 arasındaki ortalama değerlerin “*Katılıyorum*”; ve 4.20–5.00 arasındaki ortalama değerlerin “*Kesinlikle Katılıyorum*” derecelerinde yer aldığı kabul edilmiştir. Anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

<u>Verilen Ağırlık</u>	<u>Seçenek</u>	<u>Sınırı</u>
5	Kesinlikle Katılıyorum	4.20–5.00
4	Katılıyorum	3.40–4.19
3	Kısmen Katılıyorum	2.60–3.39
2	Katılmıyorum	1.80–2.59
1	Kesinlikle Katılmıyorum	1.00–1.79

4.3.1. Kişisel Durum Bilgileri

Araştırmacı tarafından hazırlanan ve kapalı uçlu sorulardan oluşan bu görüşme formu 30 kişi ile bire bir görüşülüp uygulanmıştır. Bunların çoğu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri olup sadece bir okul Anadolu Lisesinden oluşmaktadırlar. Görüşme formu cinsiyet ve hizmet yılı dağılımları aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Araştırmaya katılanların cinsiyetlerine göre dağılımı Tablo 24’de gösterilmektedir.

Tablo 24: Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Sayı	%
Bay	10	33,3
Bayan	20	66,7
Toplam	30	100

Tablo 24 incelendiğinde; araştırmaya katılanların % 33,3'ünün bay, % 66,7'sinin ise bayan olduğu görülmektedir.

Chi-Square (Ki-Kare) testine göre anlamlılık değerleri 0,588 çıktığından dolayı maddelerde cinsiyete göre manidar bir farklılaşma olmamıştır (3. Madde hariç).

Araştırmaya katılanların kıdemine (hizmet yılına) göre dağılımı Tablo 25'de gösterilmektedir.

Tablo 25: Öğretmenlerin Kıdemlerine (Hizmet Yılına) Göre Dağılımları

Kıdem (Hizmet Yılı)	Sayı	%
1 yıl	10	33,3
2 yıl	2	6,7
3 yıl	1	3,3
4 yıl	5	16,7
5 yıl	3	10
6 yıl	1	3,3
7 yıl	8	26,7
Toplam	30	100,0

Araştırmaya katılanların hizmet yıllarına göre dağılımında en çok % 33,3'ünün 1 yıllık hizmet yılına sahip oldukları görülmektedir. İkinci olarak ankete katılanlardan % 26,7'sinin ise 7 yıllık hizmet yılına sahip oldukları

görülmektedir. Diğer yıllar 2 yıllık % 6,7; 3 yıllık % 3,3; 4 yıllık % 16,7; 5 yıllık % 10 ve 6 yıllık % 3,3 oldukları görülmektedir.

4.3.2. Öğretmenlerin Rusça Öğretimine İlişkin Görüşleri

Genel olarak anket maddelerinin ortalama ve anlamlılık düzeylerini gösteren Chi-Square istatistikleri tablo 26'da gösterilmiştir.

Tablo 26: Öğretmenlerin Rusça Öğretimine Yönelik Görüşlerinin Cinsiyete Göre Chi-Square (Anlamlılık) Sonuçları

Sıra No	Maddeler	Madde Ortalaması	Chi-Square (Anlamlılık) %
1	Okulda öğretilen Rusça mesleki yeterlilikte amacına ulaşmaktadır.	3,2333	0,610
2	Türkiye'de Rusça öğretilen okulların sayısı artmalıdır.	4,9000	1,000
3	Öğrencilere tanınan staj süresi yeterli düzeydedir.	3,9000	0,007
4	Rusça öğretimde okullardaki öğretmen sayısı yeterli düzeydedir.	2,4667	0,859
5	Rusça öğrenen öğrenciler mezuniyetten sonra kolayca iş bulabilmektedir.	3,5667	0,877
6	Öğrencilerin Rusça öğrenme becerilerini ölçme ve değerlendirmede imkan sağlanmaktadır.	3,4000	0,654
7	Öğrencilerin Rusça bilmesi öğrencilere kültürel düzeyde zenginlik katmaktadır.	4,6000	0,471
8	Rusça teorik olarak tatmin edici düzeyde öğretilmektedir.	3,6000	0,369
9	Rusça Pratik olarak tatmin edici düzeyde öğretilmektedir.	2,8667	0,683
10	Hazırlanan yıllık planlar Rusça öğrenme hedefine ulaşmaktadır.	2,3667	0,669
11	Rusça, Okuma, Yazma, Dinleme ve Konuşma becerileri göz önünde bulundurularak öğretilmektedir.	3,7000	0,101
12	Haftalık ders saatleri Rusça öğretimde yeterlidir.	2,2333	0,117
13	Rusça öğretici kitap ve materyalleri yeterlidir.	2,0333	0,365
14	Dört yıllık Rusça öğretiminden sonra, öğrenciler sosyal hayatta Rusça gazeteleri okuyabilmekte, Rusça TV izleyebilmekte, Rusça internet kullanabilecek düzeye erişebilmektedir.	2,8667	0,945

Anlamlılık düzeyi 0.05'ten yüksek ise cinsiyete göre bir farklılaşma olmadığını gösterir. Genel olarak tablo 26'ya bakıldığında 14 maddeden 13'ü cinsiyetlerine göre bir farklılaşma olmadığını göstermektedir. Sadece 3. maddede öğretmenleri cinsiyetlerine göre görüşlerinin farklılaştığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri aşağıdaki tablolarda detaylı olarak bire bir yorumlanarak gösterilmiştir.

Tablo 27: Öğretmenlerin “Okulda öğretilen Rusça mesleki yeterlilikte amacına ulaşmaktadır.” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 1)

	Kesinlikle Katılıyorum %	Katılıyorum %	Kısmen Katılıyorum %	Katılmıyorum %	Kesinlikle Katılmıyorum %	Ortalama
Madde 1						
<i>Okulda öğretilen Rusça mesleki yeterlilikte amacına ulaşmaktadır.</i>	10	20	46,7	23,3	0	3,23

“Okulda öğretilen Rusça mesleki yeterlilikte amacına ulaşmaktadır.” maddesine öğretmenlerin %46,7’si kısmen katılmaktadır. Katılmıyorum ise % 23,3’tür. Burada, öğretmenlerin öğretilen Rusçanın mesleki yeterlilikte amacına ulaşmasında tatmin olmadıkları anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin %10’u kesinlikle katılmakta, % 20’si katılmaktadır. Bu oran tatminkar bir düzeyde değildir. Ortalamanın 3,23 olması ise Kısmen katılıyorum’a karşılık gelmektedir.

Tablo 28: Öğretmenlerin “*Türkiye’de Rusça öğretilen okulların sayısı artmalıdır.*” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 2)

Madde 2	Kesinlikle Katılıyorum %	Katılıyorum %	Kısmen Katılıyorum %	Katılmıyorum %	Kesinlikle Katılmıyorum %	Ortalama
<i>Türkiye’de Rusça öğretilen okulların sayısı artmalıdır.</i>	90	10	0	0	0	4,90

“Türkiye’de Rusça öğretilen okulların sayısı artmalıdır.” maddesinde öğretmenlerin verdiği cevaba göre Kesinlikle katılıyorum % 90, Katılıyorum ise % 10’dur. Bu da öğretmenlerin hepsinin Rusçanın farklı dil olarak daha fazla okullarda öğretilmesinin gerekliliğine destek vererek ortak fikirde oldukları gözlenmiştir.

Tablo 29: Öğretmenlerin “*Öğrencilere tanınan staj süresi yeterli düzeydedir.*” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 3)

Madde 3	Kesinlikle Katılıyorum %	Katılıyorum %	Kısmen Katılıyorum %	Katılmıyorum %	Kesinlikle Katılmıyorum %	Ortalama
<i>Öğrencilere tanınan staj süresi yeterli düzeydedir.</i>	30,0	43,3	16,7	6,7	3,3	3,90

“Öğrencilere tanınan staj süresi yeterli düzeydedir.” maddesinde öğretmenlerin verdiği cevaba göre Kesinlikle katılıyorum % 30, Katılıyorum ise % 43,3’tür. Kısmen katılıyorum ise % 16,7’dir. Ortalama olarak 3,90 sonucu öğretmenlerin staj süresinden memnuniyetlerini göstermektedir.

Staj süresi konusunda Kesinlikle katılmıyorum ile katılmıyorum seçeneklerinin toplamı % 10’dur.

Ancak Chi-Square testine göre bu maddenin anlamlılık düzeyi 0,05'ten düşük olduğundan cinsiyetlere göre bir farklılaşma vardır.

Tablo 30: Öğretmenlerin “*Rusça öğretimde okullardaki Rusça öğretmen sayısı yeterlidir.*” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 4)

Madde 4	Kesinlikle Katılıyorum %	Katılıyorum %	Kısmen Katılıyorum %	Katılmıyorum %	Kesinlikle Katılmıyorum %	Ortalama
<i>Rusça öğretimde okullardaki Rusça öğretmen sayısı yeterlidir.</i>	6,7	16,7	16,7	36,7	23,3	2,46

“Rusça öğretimde okullardaki Rusça öğretmen sayısı yeterlidir.” maddesinde öğretmenlerin verdiği cevaba göre en yüksek oran “katılmıyorum” % 36,7 olmuştur. Bu seçeneğe % 23,3 ile “kesinlikle katılmıyorum” seçeneği destek vererek % 60 olumsuz bir sonuç çıkmıştır. Ortalama sonucuna göre öğretmenlerin sayısı yeterli olmadığı görüşü ortaya çıkmıştır. Aritmetik ortalama sonucu 2,46 “katılmıyorum” seçeneğine tekabül etmiştir.

Hâlihazırda Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığının atadığı Rusça öğretmen sayısı 34’tür. Rusçanın gittikçe yaygınlaşması ve artan Rusça bilen eleman ihtiyaçları dikkate alındığında öğretmenlerin sayılarının değerlendirilmesi gerektiğini haklı çıkarmaktadır. Üniversitelerin Rus dili ve edebiyatları bölümlerinin ve anabilim dallarının verdiği mezunlar bu ihtiyaca cevap verebilmektedir.

Tablo 31: Öğretmenlerin “*Rusça öğrenen öğrenciler mezuniyetten sonra kolayca iş bulabilmektedir.*” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 5)

Madde 5	Kesinlikle Katılıyorum%	Katılıyorum%	Kısmen Katılıyorum%	Katılmıyorum %	Kesinlikle Katılmıyorum %	Ortalama
<i>Rusça öğrenen öğrenciler mezuniyetten sonra kolayca iş bulabilmektedir.</i>	16,7	30,0	46,7	6,7	0	3,56

“Rusça öğrenen öğrenciler mezuniyetten sonra kolayca iş bulabilmektedir.” maddesi hakkında olumsuz düşünen öğretmenlerin oranı yok denecek düzeyde azdır. “Kısmen katılıyorum” seçeneği % 46,7, “katılıyorum” seçeneği %30, “Kesinlikle katılıyorum” seçeneği ise %16,7’dir. Genel olarak değerlendirildiğinde öğretmenlerin Rusça bilen öğrencilerin mezuniyetten sonra iş bulma problemini çok az yaşadığını göstermektedir. Tezin dördüncü bölümünde de verilen turizm istatistikleri de bu maddeyi haklı çıkarmaktadır.

Aritmetik ortalama sonucu 3,56 olup “katılıyorum” seçeneğine karşılık gelmesi yapılan analizin doğru olduğunu teyit etmektedir.

Tablo 32: Öğretmenlerin “*Öğrencilerin Rusça öğrenme becerilerini ölçme ve değerlendirmede imkan sağlanmaktadır.*” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 6)

Madde 6	Kesinlikle Katılıyorum%	Katılıyorum%	Kısmen Katılıyorum%	Katılmıyorum %	Kesinlikle Katılmıyorum %	Ortalama
<i>Öğrencilerin Rusça öğrenme becerilerini ölçme ve değerlendirmede imkan sağlanmaktadır.</i>	16,7	33,3	30,0	13,3	6,7	3,40

“Öğrencilerin Rusça öğrenme becerilerini ölçme ve değerlendirmede imkan sağlanmaktadır.” maddesi eğitimde ölçme ve değerlendirme sürecinde çok önemli yer tutmaktadır. Eğitimde çok önemli ve etkili bir yer tutan ölçme ve değerlendirme faaliyetleri sınav, quiz, okuduklarını, dinlediklerini ve konuşmaları anlama, sınav ve quizler değerlendirilerek öğrencilerin eksiklerini tespit etme ve düzeltme (feedback) gibi öğrenmelerine yardımcı olma çalışmalarıdır. Bu imkanların sağlanıp sağlanmadığı sonucu “Katılıyorum” % 33,3 çıkmıştır. Diğer seçenekler içindeki en yüksek orandır. “Kesinlikle Katılıyorum” % 16,7, “Kısmen Katılıyorum” ise % 30 oranı da ölçme ve değerlendirme faaliyetlerinin yapıldığını göstermektedir.

Aritmetik ortalama sonucu 3,40 olup “Katılıyorum” seçeneğine karşılık gelmesi yapılan analizin doğru olduğunu teyit etmektedir.

Tablo 33: Öğretmenlerin “*Öğrencilerin Rusça bilmesi öğrencilere kültürel düzeyde zenginlik katmaktadır.*” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 7)

Madde 7	Kesinlikle Katılıyorum %	Katılıyorum %	Kısmen Katılıyorum %	Katılmıyor m %	Kesinlikle Katılmıyor m %	Ortalama
<i>Öğrencilerin Rusça bilmesi öğrencilere kültürel düzeyde zenginlik katmaktadır.</i>	73,3	20,0	3,3	0	3,3	4,60

Bir toplumun duyuş düşünüş birliğini oluşturan, gelenek durumundaki her türlü yaşayış, düşünce, dil ve sanat varlıklarının hepsine, belli bir konuda edinilmiş geniş ve sistemli bilgilerin tümüne kültür denir. Bu tanımdan da anlaşıldığı gibi insanların farklı bir dili öğrenmesi hem öğrenim zenginliği hem de kültür zenginliğine yol açmaktadır. Bir farklı dil öğrenilirken aynı zamanda o dili konuşan toplumların kültürü de öğrenilmiş olur.

Bu durumda ankete konulan “Öğrencilerin Rusça bilmesi öğrencilere kültürel düzeyde zenginlik katmaktadır.” maddesi önem arz etmektedir. Ankete katılan öğretmenlerin % 73,3’ü “Kesinlikle Katılıyorum”, % 20’si “Katılıyorum” şeklinde cevaplamışlardır.

Aritmetik ortalama sonucu 4,60 olup “Kesinlikle Katılıyorum” seçeneğine karşılık gelmektedir. Öğrencilerin Rusça öğrenmeleri aynı zamanda Rus kültürünü de öğrenmelerine yol açmaktadır. Bu durum öğrencilerde kültürel zenginlik meydana getirmektedir.

Tablo 34: Öğretmenlerin “Rusça teorik olarak tatmin edici düzeyde öğretilmektedir.” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 8)

	Kesinlikle Katılıyorum %	Katılıyorum %	Kısmen Katılıyorum %	Katılmıyorum %	Kesinlikle Katılmıyorum %	Ortalama
Madde 8						
<i>Rusça teorik olarak tatmin edici düzeyde öğretilmektedir.</i>	16,7	46,7	20	13,3	3,3	3,60

Eğitimde dil öğreniminde özellikle teorik öğretime öncelik verilmektedir. “Rusça teorik olarak tatmin edici düzeyde öğretilmektedir.” maddesi dil öğretme öğretmenler için çok önemlidir. Bu maddede öğretmenlerin görüşleri “Katılıyorum” % 46,7, “Kısmen Katılıyorum” % 16,7’dir. İki değer birlikte değerlendirildiğinde öğretmenlerin çoğu Rusçayı teorik olarak tatmin edici düzeyde öğrettikleri görüşünü savunmaktadır. % 16,6 oranında öğretmenlerin tatmin edici düzeyde öğretmedikleri sonucu çıkmaktadır.

Aritmetik ortalama sonucu 3,60 olup “Katılıyorum” seçeneğine karşılık gelmesi yapılan analizin doğru olduğunu teyit etmektedir.

Tablo 35: Öğretmenlerin “*Rusça pratik olarak tatmin edici düzeyde öğretilmektedir.*” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 9)

Madde 9	Kesinlikle Katılıyorum %	Katılıyorum %	Kısmen Katılıyorum %	Katılmıyorum %	Kesinlikle Katılmıyorum %	Ortalama
<i>Rusça pratik olarak tatmin edici düzeyde öğretilmektedir.</i>	6,7	23,3	30	30	10	2,86

“Rusça pratik olarak tatmin edici düzeyde öğretilmektedir.” maddesinde öğretmenlerin “Kısmen katılıyorum” % 30 ve “Katılmıyorum” % 30 seçenekleri ile en yüksek oranda görüşlerini belirtmişlerdir. Pratik olarak %30 civarında öğretmen Rusçayı tatmin edici düzeyde öğrettiklerini belirtmişlerdir. Türkiye genelinde farklı dilin pratiğini kazandırmada sorunlar olduğu bilinen bir gerçektir. Bu sorun öğretmenlerin görüşleri ile birebir örtüşmektedir.

Aritmetik ortalama sonucu 2,86 olup “Kısmen Katılıyorum” seçeneğine karşılık gelmesi yapılan analizin doğru olduğunu teyit etmektedir.

Tablo 36: Öğretmenlerin “*Hazırlanan yıllık planlar Rusça öğrenme hedefine ulaşmaktadır.*” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 10)

Madde 10	Kesinlikle Katılıyorum %	Katılıyorum %	Kısmen Katılıyorum %	Katılmıyorum %	Kesinlikle Katılmıyorum %	Ortalama
<i>Hazırlanan yıllık planlar Rusça öğrenme hedefine ulaşmaktadır.</i>	3,3	10	33,3	26,7	26,7	2,36

“Hazırlanan yıllık planlar Rusça öğrenme hedefine ulaşmaktadır.” maddesine öğretmenler çoğunluk olarak % 33,3 “Kısmen Katılıyorum” tercihinde bulunmaktadır. Ancak % 26,7 “Katılmıyorum” ve %26,7 “Kesinlikle Katılmıyorum” tercihleri en fazla orandır. Bu da öğretmenlerin hazırlanan yıllık planının öğrenme hedefine ulaşmadığını göstermektedir.

Ayrıca aritmetik ortalamanın 2,36 çıkması anlam olarak “Katılmıyorum” seçeneğini göstermektedir.

Bu durumda Rusça yıllık planının revize edilmesi ihtiyacı doğmaktadır. Yıllık planların geniş katılımlı bir Rusça Öğretim Üyelerinden oluşan bir komite ile ele alınması gerekmektedir. Bunun yanında öğretmenlere yönelik bir anket çalışması yapılarak onların da görüşü alınması yerinde olur.

Tablo 37: Öğretmenlerin “*Rusça, Okuma, Yazma, Dinleme ve Konuşma becerileri göz önünde bulundurularak öğretilmektedir.*” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 11)

Madde 11	Kesinlikle Katılıyorum%	Katılıyorum%	Kısmen Katılıyorum%	Katılmıyorum %	Kesinlikle Katılmıyorum %	Ortalama
<i>Rusça, Okuma, Yazma, Dinleme ve Konuşma becerileri göz önünde bulundurularak öğretilmektedir.</i>	26,7	36,7	23,3	6,7	6,7	3,70

“Rusça, Okuma, Yazma, Dinleme ve Konuşma becerileri göz önünde bulundurularak öğretilmektedir.” maddesinde öğretmenlerin % 36,7 “Katılıyorum” ve % 26,7 “Kesinlikle Katılıyorum” seçeneğini tercih etmişlerdir.

Bu durumda Rusça öğretmenlerinin dil öğretiminde olmazsa olmazlardan olan dört beceriyi (Okuma, Yazma, Dinleme ve Konuşma) uyguladıklarını göstermektedir.

“Kısmen Katılıyorum”, “Katılmıyorum” ve “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini tercih eden öğretmenlerin rehberliğe ihtiyacı oldukları tespit edilmiştir. Zümre çalışması yapılarak veya diğer şehirlerde çalışan Rusça öğretmenlerden fikir ve destek alarak, ayrıca okul idaresinden gerekli destekler sağlanarak bu sorunun üstesinden gelebileceklerdir.

Bunların yanında aritmetik ortalamanın 3,70 çıkması anlam olarak “Katılmıyorum” seçeneğini göstermektedir.

Tablo 38: Öğretmenlerin “*Haftalık ders saatleri Rusça öğretilmekte yeterlidir.*” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 12)

Madde 12	Kesinlikle Katılıyorum %	Katılıyorum %	Kısmen Katılıyorum %	Katılmıyorum %	Kesinlikle Katılmıyorum %	Ortalama
<i>Haftalık ders saatleri Rusça öğretilmekte yeterlidir.</i>	13,3	10	10	20	46,7	2,23

“Haftalık ders saatleri Rusça öğretilmekte yeterlidir.” maddesinde öğretmenlerin en büyük şikâyetlerinden birisi de ders saatlerinin yetersiz olmasıdır. Ders saatlerinin yetersiz olması birçok sorunu da beraberinde getirmektedir. Birebir görüştüğümüz öğretmenler bu konuda memnuniyetsizliklerini paylaşmışlardır. Bunlardan başlıcaları; yıllık planda

konuları bitirme hedefine ulaşılmaması, teorik ve pratik çalışmalarında istenilen hedefe ulaşılmaması, ekstra aktivitelere yer verilmemesi gibi sorunlardır. Öğretmenlerin % 46,7'si “Kesinlikle Katılmıyorum” diyerek sorunu net bir şekilde tanımlamışlardır. Bunun yanında “Katılmıyorum” tercihini de % 20 oranında kullanmışlardır. Toplamda % 66,7 gibi yüksek bir sonuca ulaşılmıştır.

Ayrıca aritmetik ortalamanın 2,23 çıkması anlam olarak “Katılmıyorum” seçeneğini göstermektedir.

Tablo 39: Öğretmenlerin “*Rusça öğretici kitap ve materyaller yeterlidir.*” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 13)

Madde 13	Kesinlikle Katılmıyorum %	Katılmıyorum %	Kısmen Katılmıyorum %	Katılmıyorum %	Kesinlikle Katılmıyorum %	Ortalama
<i>Rusça öğretici kitap ve materyaller yeterlidir.</i>	6,7	10	10	26,7	46,7	2,03

Bugün hâlihazırda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Rusça öğretme kitaplarının olmadığı tespit edilmiştir. Bu durum öğretmenler için bir sorun oluşturmaktadır. Her okul uygun gördüğü bazı Rusça kitaplarını tercih etmişlerdir. Talim ve Terbiye Kurulu tarafından kitap ve materyallerin bir taslağı yapılmıştır. Buna göre;

...A. Görsel Araçlar

1. Kitaplar
2. Yazı Tahtaları
3. Resimler
4. Gerçek Eşyalar ve Modeller
5. Projektörler ve Grafikler

B. İşitsel Araçlar

1. Radyo
2. CD'ler
3. Teyp ve kasetler

C. Görsel İşitsel Araçlar

1. *Film Makinesi ve Hareketli Filmler*
2. *Kapalı Devre Televizyon*
3. *Video; VCD; DVD*
4. *Bilgisayarlı Video*
5. *Bilgisayar Dil Programları*
6. *Internet*

Hazırlanacak Kitaplar

Bu programa göre düzenlenecek 9. sınıf öğrenci kitabının tek kitap hâlinde hazırlanması ve kitabın A₄ boyutunda 8-10 forma olması; 9. sınıf öğrenci alıştıurma kitabının tek kitap hâlinde hazırlanması ve kitabın öğrenci kitabı forma sayısının yarısından fazla olmaması gerekmektedir.

10, 11 ve 12. sınıflar için öğrenci kitaplarının her birinin tek kitap hâlinde A₄ boyutunda 10-12 forma olması ve bu sınıflar için hazırlanacak alıştıurma kitabının, öğrenci kitabı forma sayısının yarısından fazla olmaması gerekmektedir...¹⁶⁹ şeklinde bir çalışma 2011 yılında yapılmıştır.

“Rusça öğretici kitap ve materyaller yeterlidir.” maddesine gelince, öğretmenlerin büyük çoğunluğu % 46,7 ile “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. Bunun yanında % 26,7 ile “Katılmıyorum” seçeneğini

---

¹⁶⁹ Talim ve Terbiye Kurulu Rusça Ders Programı 2011

işaretleyerek aynı duruma destek vermişlerdir. Birebir yapılan görüşmelerde öğretmenler bu konudaki rahatsızlıklarını ifade etmişlerdir.

Ayrıca aritmetik ortalamanın 2,03 çıkması anlam olarak “Katılmıyorum” seçeneğini göstermektedir.

Tablo 40: Öğretmenlerin “Dört yıllık Rusça öğretiminden sonra, öğrenciler sosyal hayatta Rusça gazeteleri okuyabilmekte, Rusça TV izleyebilmekte, Rusça internet kullanabilecek düzeye erişebilmektedir.” maddesine ilişkin dağılımları (Madde 14)

Madde 14	Kesinlikle Katılıyorum %	Katılıyorum %	Kısmen Katılıyorum %	Katılmıyorum %	Kesinlikle Katılmıyorum %	Ortalama
<i>Dört yıllık Rusça öğretiminden sonra, öğrenciler sosyal hayatta Rusça gazeteleri okuyabilmekte, Rusça TV izleyebilmekte, Rusça internet kullanabilecek düzeye erişebilmektedir.</i>	0	20	60	6,7	13,3	2,86

“Dört yıllık Rusça öğretiminden sonra, öğrenciler sosyal hayatta Rusça gazeteleri okuyabilmekte, Rusça TV izleyebilmekte, Rusça internet kullanabilecek düzeye erişebilmektedir.” maddesine öğretmenler Kısmen katılmışlardır. Bu oran % 60 ile yüksek bir orandır. Bunun yanında olumlu düşünenler % 20, olumsuz düşünenler de % 20 oranındadır. Aritmetik ortalamının sonucu 2,86 olup “Kısmen Katılıyorum” seçeneğini göstermektedir. Dil öğrenme hedeflerinde çok önemli bir yer tutan “sosyal hayatta Rusça gazeteleri okuyabilme, Rusça TV

izleyebilme ve Rusça internet kullanabilme”nin istenilen düzeyde olmadığı anlaşılmaktadır.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Sonuç olarak, XVIII. yüzyıldan itibaren Türkiye’de farklı dil olarak öğretilen Rusça Türkiye’de son yıllarda çok önemli bir dil haline gelmiştir. Hayatımızın hemen hemen her alanında etkisi olan Rusça, toplum ve devlet tarafından benimsenmiş olup, eğitim alanında gerekli adımlar atılmıştır. Tezimizin konusu kapsamında Rusçanın durumu Milli Eğitim Okulları ve Üniversiteler de incelenmiş ve bu kurumlarla ilgili verilere ulaşılmıştır. Bu veriler incelendiğinde, 2005 yılına kadar Milli Eğitim okullarında Rusça dersinin olmadığı ve bu yıldan sonra hızlı bir ilerleme sağlandığı ortaya çıkmıştır. Türkiye’de Milli Eğitim okullarında 2005’ten bugüne kadar 34 kadrolu Rusça öğretmeni atanmıştır. Üniversitelerde ise Rus Dili ve Edebiyatı bölümü 1990 yılına kadar sadece Ankara Üniversitesi’nde varken, bugün 10 farklı (Özel ve Devlet) üniversite lisans öğrencisi almaktadır. Bunun yanında 40’a yakın üniversitede Rusça, çeşitli isimler, dallar ve bölümler adı altında açılarak geleceğe hazırlanmaktadır. Bu veriler (Tezin 3. ve 4. bölümlerinde tablolarda gösterilmiştir) ışığında Türkiye’de Kamu ve özel sektörde Rusça eğitim hizmeti alanlar ile gayriresmi olarak öğrenenlerin yaklaşık 25.000 dolayında olduğu görülmektedir ve buna paralel olarak Rusça eğitiminin ilerlemesinin devam edeceği tespit edilmiştir.

Yapılan bu araştırmanın benzer bir çalışması olmadığından karşılaştırma olanağı bulunmamaktadır. Bu nedenle araştırmanın kuramsal değerlendirmesi yapılmaktadır. Anket sonuçlarına göre; “Rusça, Okuma, Yazma, Dinleme ve Konuşma becerileri göz önünde bulundurularak öğretilmektedir; öğrencilere tanınan staj süresi yeterli düzeydedir; Rusça öğrenen öğrenciler mezuniyetten

sonra kolayca iş bulabilmektedir; öğrencilerin Rusça öğrenme becerilerini ölçme ve değerlendirmede imkan sağlanmaktadır; öğrencilerin Rusça bilmesi öğrencilere kültürel düzeyde zenginlik katmaktadır; Rusça teorik olarak tatmin edici düzeyde öğretilmektedir; Türkiye'de Rusça öğretilen okulların sayısı artmalıdır.” maddeleri için öğretmenler olumlu görüş belirtmişlerdir.

“Rusça öğretici kitap ve materyaller yeterlidir; Hazırlanan yıllık planlar Rusça öğrenme hedefine ulaşmaktadır; Haftalık ders saatleri Rusça öğretilmede yeterlidir; Rusça öğretimde okullardaki Rusça öğretmen sayısı yeterlidir.” maddeleri için öğretmenleri görüşleri olumsuzdur.

Tartışma

Araştırma sonuçlarına göre, “Okulda öğretilen Rusça mesleki yeterlilikte amacına ulaşmaktadır; Dört yıllık Rusça öğretiminden sonra, öğrenciler sosyal hayatta Rusça gazeteleri okuyabilmekte, Rusça TV izleyebilmekte, Rusça internet kullanabilecek düzeye erişebilmektedir; Rusça pratik olarak tatmin edici düzeyde öğretilmektedir.” maddeleri konusunda öğretmenler görüşlerini “kısmen katılıyorum” olarak tercih etmişlerdir. Bu durum tartışmaya açık hale gelmiştir.

Öneriler

Rus dilinin daha etkili olabilmesi ve halihazırda yaşanan problemlere karşı çözümler için aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Liseler için öneriler;

- Milli Eğitim Okullarında Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri dışında Anadolu ve Fen liselerinden bazıları özel olarak seçilmeli ve birinci farklı dil olarak Rusça

dersi verilmelidir. Bugün Türkiye ve Rusya Federasyonu arasındaki ilişkiler sadece turizmden ibaret değildir.

- Haftalık ders saatleri ile Rusça öğretmen sayısı artırılmalıdır.
- Hazırlanan yıllık planlar Rusça öğrenme hedefine ulaşmasında güçlükler yaşanmaktadır. Yıllık plan uygulanabilir olmalıdır. Öğretmenlerin görüşleri alınmalıdır.
- Ortak bir kitap hazırlanmalıdır. Bunun yanında ek kaynak olarak alternatif öğretim kitapları geliştirilmelidir. Bilgiler güncel olmalıdır. Dört dil becerisine (dinleme-okuma-yazma-konuşma) mutlaka yer verilmelidir.

Üniversiteler için öneriler;

- Üniversitelerin Rus Dili ve Edebiyatı ile Mütercim ve Tercümanlık bölümlerini kazanan öğrenciler LYS sınavlarında İngilizce sorularına cevap vererek girmeye hak kazanmaktadırlar. Orta vadede LYS sınavlarında Rusça sorular sorularak bu bölümlere girilmesi için imkanların hazırlanması daha uygun olur.
- Milli Eğitim Bakanlığı ile Yüksek Öğretim Kurumunun koordineli çalışarak ihtiyaca göre kontenjan belirlenmesi mezun öğrencilerin istihdamına olumlu etki yapar.
- Üniversitelerde Rus Dili ve Edebiyatı yanında Rusça Öğretmenliği tek çatı altında birleştirilerek Rus Dili ve Edebiyatı Öğretmenliğine dönüştürülmelidir. Her üniversitenin, öğrencilerini öğretmenlik yapacak kapasitede yetiştirmesi gerekmektedir.

Araştırmacılara Öneriler;

- Bu tezde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda alışan Rus öğretmenlerinin Rusça öğretimine yönelik değerlendirmeleri yapılmıştır. Buna benzer bir araştırma da üniversitelerde alışan Rusça öğretim elemanlarına yapılabilir.
- Milli Eğitim Okullarında Rusça ğrenen öğrencilere yönelik Rusça ğrenme sorunları ile ilgili bir araştırma yapılabilir.

EKLER

EK-1: Talim ve Terbiye Kurumunun Hazırlamış Olduğu Rusça Programı

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye kurulunun hazırlamış olduğu Rusça öğretimi programında temel özellikler aşağıdaki şekilde yer almıştır:

...1.Programda dört dil becerisinin yanı sıra tanıma, anlama, sorgulama, sıralama, sınıflama, özetleme, ilişkilendirme ve eşleştirme vb. alt becerilerin kazandırılması esas alınmıştır.

Bu programda, öğrencilerin belli ölçülerde bir dil bilinci ile yabancı dili öğrenme sebebini kavramaları ve iletişim için gerekli bütün becerileri kazanmaları, mevcut becerilerini geliştirmeleri ve ihtiyaç duyulan yer ve zamanda etkili bir şekilde kullanmaları amaçlanmıştır. Programda yer alan hedefler ve içerik, alandaki son gelişmeler ve dilin alt becerileri göz önüne alınarak düzenlenmiştir. Öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri dinleme (dinleme-anlama), okuma (okuma-anlama), konuşma ve yazma becerilerinin yanı sıra alt becerileri de kazanmaları; bu becerileri kullanarak kendilerini bilişsel, sosyal ve duygusal yönden geliştirmeleri; etkili iletişim kurmaları, yabancı dil öğrenimine karşı olumlu tavır kazanmaları, istek duyarak okuma-yazma alışkanlığı edinmeleri amaçlanmıştır. Dil öğretiminin temel becerileri olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma çalışmalarında doğru ve yeterli düzeyde anlamının gerçekleştirilmesine özen gösterilecektir. Amaçlar gerçekleştirilirken ilk iş olarak öğrencilerin dikkatleri günlük hayatta ilgi veya ihtiyaç duyabilecekleri insan, toplum, sanat, ticaret, spor, teknoloji, çevre, sağlık, turizm, iletişim vb. konulara

çekilmelidir. İkinci aşamada öğrencilerin konularla ilgili hangi dil yapılarını ne amaçla ve hangi aktiviteler içerisinde kullanarak kazanabilecekleri belirlenmelidir. Süreç içerisinde öğrencilerin karşılaşabilecekleri telâffuz hataları ve diğer yanlış kullanımlar düzeltilmelidir. Son olarak da kazanılan bütün bilgi ve beceriler öncelikle kendilerinin yapacakları proje çalışmaları içerisinde kullanılarak pekiştirilmelidir.

2. Programda iletişimci yaklaşım temel alınmıştır.

İletişimci yaklaşıma göre; dil öğrenmenin özünde yatan ana amaç, dilin temel işlevi olan yazılı ve sözlü iletişimin sağlanmasıdır. Bu görüşe göre dilin kurallarından çok, bir iletişim aracı olarak kullanılması önemlidir. Dilin iletişim süreci içinde belli işlevleri vardır, bu işlevler, belli kavramların iletilmesi amacıyla kullanılır.

Bu yaklaşıma göre dilin öğrenme sürecinde öğrencinin geçirdiği zihni süreç önemli bir yer tutar. Buna göre öğrenciler, kalıpları ezberlemek yerine öğrendiklerini anlamaya ve kavramaya, kavradıklarını da buldukları ortamlarda kullanmaya yönlendirilir. Öğrenciler için iletişim, bireysel ihtiyaçların karşılanması, yeteneklerin geliştirilmesi ve toplumsal hayatın oluşması ile sürdürülmesi için gerekli bir süreçtir. Kuralların öğrenciye doğrudan verilmesi değil, dilin kullanımı esnasında öğrenci tarafından araştırılıp bulunması ve anlaşılması esastır. İletişimci yaklaşımda konunun ya da işlevin belirlenmesine ve üretime ilişkin sınıf içinde ve dışında, her fırsatta etkinlikler yapılmalıdır.

3. Programda yer alan hedeflerde dört dil becerisi ve öğrenci merkezli yaklaşım temel alınmıştır.

Öğrenci merkezli eğitimin temel hedefi öğrenciyi merkeze alarak kendisinin ve sistemin ihtiyaç duyduğu değişim sürecini başlatmak, öğrenciyi aktif bir katılımcı ve sorunları araştırmacı bir birey hâline getirmektir.

Öğrenci merkezli eğitim, öğrenmeyi öğrenmenin esas olduğu, her öğrencinin farklı zaman, tarz ve hızda öğrenebileceği ilkesine dayalı, düşünme becerilerini geliştirmenin yaratıcı düşünceyi de geliştirdiğini kabul eden bir yaklaşımdır. Bu yaklaşıma göre; öğrencilerin zor anlarda isabetli kararlar alıp uygulamaya geçmesi, yaratıcı düşünmesi, problem çözme yeterliğine sahip olması, öğrenmeyi öğrenmesi, işbirliğine yatkın olması, kendi kendini yönetebilmesi beklenmektedir. Bu yaklaşımda öğretmen öğrenci farklılıklarını ortaya çıkaran, ilgi ve ihtiyaçlarını tespit eden, çalışmalarını planlayan veya organize eden, gerekli ortamı hazırlayan, rolleri belirleyen, çalışmalarını başlatıp yürüten, sonuçlandırıp değerlendiren bir rehber rolündedir.

Programdaki hedefler, öğretmenler tarafından öğrenme ve ölçmede kolaylık sağlaması için konuya uygun olarak özelleştirilebilir.

4. Yabancı dilin ana dili ile ilişkisi temel alınmıştır.

Yeni kavramlar, mevcut bilgilerimizle bağlantı kurularak daha kolay kazandırılabilir. Kavramlar arasında bu bağlantıların kurulması, öğrenmeyi kolaylaştıran önemli bir ilkedir. Yabancı dil öğretimi de genellikle

daha önce öğrenilen yabancı dil ve/veya ana dille ilişkileri kurularak daha etkili bir şekilde gerçekleşebilmektir. Bilinen ve öğrenilecek olan diller arasındaki benzer olan ve keşfederek öğrenmeyi kolaylaştıran kelime, dil bilgisi ve diğer dil yapılarından yararlanılması, bu öğelerin yeni dilin öğrenme ortamlarına aktarılması gerekmektedir. Aynı zamanda, öğrenilmiş ve öğrenilecek diller arasında özellikle telâffuz ve anlam açısından karışıklığa yol açabilecek farklılıkların da başlangıçta ortaya konulması, yanlış aktarımların önlenmesi önemli görülmektedir...

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye kurulunun hazırlamış olduğu Rusça öğretimi programında Program Yapısı aşağıdaki şekilde yer almıştır:

...Program; konular, işlevler, dil alanları ve dil bilgisi yapıları, kelime kümeleri, dil aktiviteleri ve çalışma becerileri ve öğrenci proje çalışması olmak üzere altı ana bölümden oluşmaktadır:

1. Konular

Dil öğreniminde öğrencilerin motive edilmesi büyük önem taşır. Ayrıca, dil öğreniminin anlamlı bir bütünlük içerisinde gerçekleşmesi, kazanımlara ulaşmayı kolaylaştıracaktır. Böyle bir yaklaşımla, konuların güncel hayata dönük, öğrencilerin ilgisini çekebilecek ve onları araştırmaya yöneltecek biçimde oluşturulmasına özen gösterilmiştir. Konuların belirlenmesi aşamasında kazandırılacak dil ve beceriler ile iletişimsel yaklaşım göz önünde bulundurulmuştur. Programın konuları arasında meslekî bilgilere ne derecede yer verileceğine meslek dallarının ihtiyaç ve amaçları çerçevesinde meslek dersleri

öğretmenlerinin de görüşleri alınarak zümre öğretmenler kurulunca karar verilecektir.

2. İşlevler

İşlevler, belirlenen kazanımlar doğrultusunda, kimlerin, hangi dili, nerede ve ne amaçla kullanacağını gösterecek şekilde oluşturulmuş, konularla paralellik sağlanmasına dikkat edilmiş, sarmal olarak yapılandırılmıştır; aynı işlev, başka konular ve dil bilgisi yapılarıyla da verilerek çeşitlilik sağlanmıştır. Öncelikli amaç, öğrencilerin iletişim yetilerini ve dil becerilerini geliştirmek olduğundan işlevlerin bu amaca hizmet etmesine önem verilmiştir. Öğrencilerden belirli bir konu çerçevesinde dilin temel dört becerisini (dinleme, konuşma, okuma, yazma) kullanmaları beklenmektedir. Bu noktadan yola çıkarak dil işleri ve çalışma becerileri bölümünde de işlevler, öğrencilerin belirli dil becerilerini ve uygun çalışma stratejilerini geliştirmesiyle anlam kazanacaktır. Öğrenci projeleriyle de hedef dilin farklı ortamlarda etkin kullanımı desteklenmektedir.

3. Dil Alanları ve Dil Bilgisi Yapıları

Bu öğretim programıyla yapısalcılıktan uzaklaşılması, iletişimci, işlevsel bir yaklaşım kullanılması düşünülmektedir. Programın bu bölümünde sunulan dil bilgisi yapıları iletişime yönelik işlevleri yerine getirme konusunda araç niteliği taşımaktadır. Hedef, dil bilgisi öğretimi değil, anlamlı etkinliklerle desteklenmiş bütünlük içinde iletişimsel bir dil öğretimi gerçekleştirmektir. Bunun için, yeni dil bilgisi yapıları; becerilerden, işlevlerden ve konunun bütününden soyutlanmayacak biçimde dilin kullanımı çerçevesinde verilmelidir.

4. Kelime Kümeleri

Bu bölümde, konuyla ilgili anahtar kelimelere yer verilmiştir. Kelimeler belli bir bağlamda ve iletişime yönelik olarak verilmeli ve öğrencilerin yabancı dil seviyeleri ilgi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalıdır. Bu kelimeler kullanılarak kavram haritaları oluşturulmalıdır. Beyin fırtınası, kelime oyunları, kelime haritaları, bilmeceler vb. tekniklerle de öğrencilerin kelime dağarcığı zenginleştirilebilir. Bu zenginliğin öğrencilerin yabancı dil öğrenimine karşı tutumuna ve rahat kullanımına olumlu katkı sağlayabileceği unutulmamalıdır. Kelime öğretimi sırasında, öğrencilerin kelime türlerini tanıması sağlanmalıdır.

5. Dil Aktiviteleri ve Çalışma Becerileri

Programda, sözlü ve yazılı iletişim becerilerinin geliştirilmesi amaçlandığından, bu bölümün etkin kullanımı büyük önem taşımaktadır. Bu bölümde, öğrenilenlerin kullanılabilmesi, öğrencilere neler yapamadıklarını değil, neler yapabildiklerini gösteren bir yaklaşımla dört temel beceriye eşit ağırlık verilerek öğrencinin aktif olarak katılımının sağlanacağı etkinlikler hazırlanmalıdır.

6. Öğrenci Proje Çalışması

Dilin öğrenilmesi bir süreç içinde gerçekleştiğine göre, bu süreçte öğrencilerin gelişimi sadece yazılı ve sözlü sınavlarla değil, projelerle de değerlendirilecektir. Projelerle, öğrencilere neler yapabileceklerini görme, ilgi alanlarına göre

yaratıcılıklarını ortaya koyma fırsatı tanınacak, meslek dallarına uygun proje çalışmaları yaptırılacaktır...

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye kurulunun hazırlamış olduğu Rusça öğretimi programında Öğrenme-Öğretme Etkinlikleri aşağıdaki şekilde yer almıştır:

...Yabancı dil öğretiminde, öğrenme ve öğretme etkinlikleri, hedefe ulaşmak için dersin nasıl işleneceğini belirlemede öğretmenlere ışık tutar ve dersin öğrenci merkezli, iletişimsel yaklaşım doğrultusunda işlenmesine yardımcı olur. Etkinlikler, bireysel farklılıklara, öğrencilerin görerek, işiterek veya yapıp-yaşayarak öğrenme özelliklerine öğrencilerin gelişim seviyelerine uygun ve somuttan soyuta doğru düzenlenmiş, çok duyu organına hitap eden, öğrencinin ilgisini çeken, tekrara ve dönütlere yer veren bir nitelikte olmalıdır. Mekanik ve yapısal alıştırmalarla sınırlı kalmamalıdır. Bu etkinlikler öğrencinin düşünme becerilerini geliştirmeli onları eleştirel düşünmeye ve araştırmacılığa sevk etmelidir.

Öğrencilerin yapacakları sınıf içi ve dışı etkinliklerin, eğitim-öğretim açısından büyük yararı olduğu bir gerçektir. Öğretmen, öğrencileri bu tür etkinliklere özendirilmeli, öğrenciler de tek başlarına ya da gruplar hâlinde bu tür etkinlikler yapmalıdırlar. Bu etkinliklerde öğrencilerin yararlanacağı kaynaklar, öğretmen tarafından verilebilir ya da öğrenciler kaynakları kendileri araştırıp bulabilirler. Öğrencilerin, etkinlik yaparken konuyla ilgili kavramları geliştirmeleri, bunları

günlük yaşantılarıyla ilişkilendirmeleri ve pratik beceriler kazanmaları önem taşır.

Etkili öğrenme sistemlerinde öğrenme ortamı ve çevresi bütün öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarına uygun olarak düzenlenir. Öğrenme stratejileri öğrencilerin bağımsız olarak kendi öğrenme görevlerini gerçekleştirmelerini sağlayan teknikler, ilkeler ya da alışkanlıklardır. Bir strateji bireyin bir görev ya da duruma yaklaşımını gösterir. Bu yaklaşım öğrencilerin öğrenme görevlerini planlarken, gerçekleştirirken, sunuşları ve performansı değerlendirirken nasıl düşüneceğini ve hareket edeceğini içermektedir.

Öğretmenler, öğrencilerin farklı öğrenme stratejilerine sahip olduklarını göz önünde bulundurarak öğrenme öğretme sürecinde farklı öğretim teknik ve etkinliklerini kullanmaya özen göstermelidirler.

Yabancı dillerin öğretiminde yaygın olarak kullanılan öğretim teknik ve etkinlikleri; gösteri, soru-cevap, drama ve rol yapma, ikili ve çoklu grup çalışmaları, iletişim oyunları, gramer oyunları, bilgisayar destekli öğretim, beyin fırtınası, boşluk doldurma, sıraya koyma, grup tartışması, raporlaştırma ve eşleştirmedir...

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye kurulunun hazırlamış olduğu Rusça öğretimi programında Dört Dil Becerisinin Öğretimi aşağıdaki şekilde yer almıştır:

...Yabancı dil öğretiminde dinleme, konuşma, okuma ve yazmadan oluşan dört temel dil becerisini geliştirme esas olduğu için bu bölümün alt başlıkları olarak dinleme, konuşma, okuma ve yazma öğretileri ele alınmış ve sınıf içi uygulamalara yer verilmiştir. Ancak becerilerin bir bütünlük içinde verilmesinin iletişimsel yaklaşımın temel ilkelerinden biri olduğu unutulmamalıdır.

A. DİNLEME

Dinleme öğretiminde amaç, öğrencilerin hedef dildeki sesleri tanımasını, bir bütünlük içinde yer alan vurgulama ve tonlamaların sebep olduğu anlam değişikliklerini fark etmesini ve en önemlisi de konuşmacıdan gelen mesajı tam ve doğru olarak anlamasını sağlamaktır. Normal hızla konuşulduğunda, konuşmacıdan gelen mesajın anlaşılmasında küçük ayrıntılardan ziyade asıl mesajın alınmış olması çok önemli olmaktadır. Ayrıca dinleyicinin seçici olması zaten etkin bir iletişimde esastır. Yani her şeyi değil, mesajın anlaşılmasında dikkatini vererek gerekli noktaları algılama çok önemlidir. Dinleme alıştırmaları yaparken metnin iki ya da en çok üç kez tekrarlanması gerekir. Metin sınıfın seviyesine uygun olarak seçilmiş ise daha fazlasına gerek kalmayacaktır.

B. KONUŞMA VE TELÂFUZ

Konuşma:

Yabancı dil öğretiminde genel amaçlardan biri, belki de en önemlisi öğrencilerin öğrendikleri dili anlaşılır biçimde konuşabilmesidir. Konuşma, bilişsel becerilerin yanı sıra psikomotor becerilere bağlı olarak gelişmektedir. Konuşma öğretimi yabancı dil öğretiminin her aşamasında ve Rusça'ya özgü farklı söyleyişler dikkate alınarak yapılmalıdır. Konuşma öğretiminde özellikle

soru-cevap tekniğinin kullanılmasına, ikili ya da grup çalışmalarına sık sık yer verilmelidir.

Konuşma becerisini kazanan kişilerin yalnızca dilin kurallarını ve kelimelerin doğru telâffuzunu öğrenmeleri yeterli olmamakta; sözel olmayan jest, mimik gibi bazı davranışları da bilmeleri gerekmektedir. Doğal iletişimde kısa cevapların hatta bazen sözel olmayan cevapların da çok geçerli olduğu düşünülürse başlangıç seviyesinde olan bir öğrencinin bile bu şekilde anlamlı iletişim kurması onu yüreklendirebilir. Özellikle başlangıç seviyesinde çoğu sözle yapılması istenen eylemler, klişeler hâlinde öğretilir.

Telâffuz:

Telâffuz seslerin ve kelimelerin söyleniş biçimidir. Ancak doğal iletişim sürecinde seslerin tek tek özelliklerini öğrenmekten çok diğer seslerle bir arada nasıl söylendiğini bilmek önem kazanmaktadır. Bu sebeple kelimelerin, deyimlerin ve hatta daha uzun birimlerin söylenişlerini öğrenmek, sesleri teker teker öğrenmekten çok daha önemlidir. Ayrıca anlamı tamamen değiştiren ses üstü ögeler–vurgu, tonlama gibi – doğru şekilde modellenemezler ise iletişimi bozan ögeler hâline dönüşüp öğrencide kalıcı hâle gelebilirler. Ancak telâffuz öğretimi sorun olan durumlarda yapılmalı bağlantısız olarak işlenmemelidir.

Telâffuz öğretimi öğretmenin, kendisinin ve öğrencilerinin konuşmalarını kaydederek sınıfta dinletmesi ya da hedef dilde televizyon programlarının izlettirilmesi şeklinde olabilir.

C. OKUMA

Okuma, bilişsel davranışlarla psikomotor becerilerin ortak çalışmasıyla yazılı sembollerden anlam çıkarma etkinliğidir. Okuma işi gözlerin ve ses organlarının çeşitli hareketleri ve zihnin yazılı sembolleri algılamasıyla başlar. Okuma yoluyla yazar ile okuyucu arasında bir ilişki kurulmaktadır. Okuyucudan, bir yazarın iletmek istediği mesajın ne olduğunu anlaması istenir.

Okumanın belirli özellikleri bulunmaktadır. Bunlardan ilki okunan metinden anlam çıkarılmasıdır. Eğer kişi bir metni okuduğunda anlam çıkaramıyorsa bu gerçek anlamda okuma değildir. Özellikle yabancı dil öğretiminde bu tür okumalar belli kelimeleri seslendirmenin ötesine geçemez. Bu anlamda okuma bir metnin ya da kelimeler grubunun söylenmesi olarak görülmektedir. Yani yazılı bir metni hiçbir anlam çıkarmadan sadece kelimeleri doğru söyleyebilmek amacıyla okumak gerçek anlamda okuma değildir. Bir başka kişinin okuduğunu dinlemek ve anlamak da okuma sayılmaz. Yabancı dil sınıflarında çoğu kez öğretmen bir metni okurken öğrenciler de onu dinlemektedirler. Bu durumda öğretmen ne okuduğunu kendisi görmekte öğrenciler de yalnızca dinleme yetilerini geliştirmektedirler. Bu çalışma okumadan çok telâffuzu geliştirmeye dönük olmaktadır.

Okuma öğretiminin amacı; öğrencilerin ilgi, yetenek ve yabancı dil seviyelerine göre farklılık gösterebilir. Okumada esas amacın, yazarın vermeye çalıştığı mesajın ne olduğunu anlama olduğu vurgulanmalıdır. Özellikle yabancı dil metinlerinde yazılan her kelime ve cümlenin anlamını tam olarak çıkarmak

güç olabilir; ancak yazarın ne söylemek istediği anlaşılırsa okuma amacına ulaşmış demektir.

D. YAZMA

Yabancı dil öğretiminde, dört temel dil becerisi zincirinin son halkasının “yazma becerisi” olduğu kabul edilmekte, belki bu sebeple bu becerinin geliştirilmesi sona kalmaktadır. Kimi yabancı dil öğretmenleri de yazmayı sınıf içi öğretim etkinliğinden çok sınıf dışında bir ödev olarak değerlendirmektedirler. Oysa dil öğretiminde sözlü iletişim kadar yazılı iletişim de önemli olmakta ve bu becerinin geliştirilmesine konuşma kadar önem verilmesi gerekmektedir. İletişimci oyunlar yolu ile yazma alıştırmaları son derece eğlenceli hâle getirilebilir ve yazma becerisi başlangıç seviyesinden itibaren etkin bir biçimde geliştirilmeye başlanabilir. Sözlü iletişim kurarken yapılan dil yanlışlıkları hoşgörü ile karşılanırken yazılı iletişim kurmada aynı hoşgörü gösterilmemekte, dili doğru ve düzgün kullanma önemli olmaktadır. Dili ve o dilin kurallarını doğru kullanmanın yanı sıra bir mesajı doğru olarak anlatabilme de çok önemli olmaktadır. Bu sebeple yazma becerisini mekanik bir süreç olarak değil, anlama, düşünme, geliştirme ve üretme alt becerileri olarak algılamak ve değerlendirmek gerekir.

Sınıf içi uygulamalarda yazma becerisini geliştirmeye dönük çalışmalara yer verilmeli, özellikle her seviyede noktalama işaretlerine ve Rusça'ya özgü yazım kurallarına dikkat edilmelidir...

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye kurulunun hazırlamış olduğu Rusça öğretimi programında Ölçme ve Değerlendirme aşağıdaki şekilde yer almıştır:

...Dil becerisini ölçmede iletişimsel yaklaşım zaman zaman bütüncül yaklaşıma benzemektedir. Her iki yaklaşımda da söylenenin biçiminden çok anlamı önemlidir. Bununla birlikte iki yaklaşım arasında bazı temel farklılıklar vardır. İletişimsel testlerin amacı, iletişimde dilin nasıl kullanıldığını ölçmektir. Bir başka deyişle öğrencilerin doğal hayatta karşılaşılabilecekleri durumlara uygun dil işlevlerine yöneliktir. Başarının ölçülmesinde, gramer yönünden doğruluktan çok iletişimin ne derece işlevsel ve etkili olduğu önemlidir.

İletişimsel testlerle farklı dil becerilerini ölçme girişimi bölünebilirlik varsayımına dayanır. İletişimsel ölçme, öğrencinin iletişim yetisini farklı açılardan değerlendirmeye çalışır. Örneğin, öğrenci doğal bir ortamda konuşma açısından dilde başarısız olduğu hâlde okuma ve anlamada oldukça yüksek başarı sergileyebilir. Bu bakımdan, iletişimsel ölçme büyük ölçüde yetenek testlerinde kullanılmaktadır. Böylece iletişimsel testler yalnızca bir ölçüte dayanmaktan çok, dil yeterliliğini çeşitli ölçütlere göre ölçmektedir.

İletişimsel yaklaşımda dil becerilerinin ayrı ayrı ölçülmesinin doğal hayata çok az uyduğu düşünülmektedir. Örneğin, okuma ender olarak salt akademik çalışmaya yönelik bir beceri olarak düşünülebilir.

İletişimsel testler, özgün materyal kullanımına önem verdiği için kullanıldığı ülkenin kültürünü özellikle yansıtması gerekir. Test içeriğinin testi alan gruba uygun olmasının yanı sıra işle ilgili metnin de doğal hayatı yansıtması, genellikle belli bir ülkeye ya da kültüre özgü olması gerekmektedir.

Sonuç olarak, iletişimci testler nicel değerlendirme yerine nitel değerlendirmeyi gündeme getirmiştir. Öğrencilerin farklı becerilerdeki başarı seviyesini göstermek için bir sistem kullanılmaktadır. Bu sisteme göre öğrencinin göstereceği her bir başarı seviyesinin ayrıntılı olarak açıklanması; testi uygulayan kişinin özenle hazırlanmış ölçütlere göre karar vermesini sağlayarak puanlamanın güvenilirliğinin artmasına yardımcı olur. Bu yaklaşımın dil başarısını ölçmeye daha insanî bir boyut getirmesi de en az bunun kadar önemlidir.

Nitel değerlendirmeler, nicel değerlendirmeden bir başka açıdan daha üstündür. Kısa yazılı açıklamalar biçiminde sunulduğunda nitel değerlendirmeler,, testi alan kişilere ve öğretmenlere, performansın belirlenmesi ve problem olan konularda ihtiyaç duyulan rehberlik işlevini de yerine getirir.

Öğretmen, öğrencinin tutumunda ve yabancı dil öğrenmede gösterdiği gelişmelerde aşağıdaki ölçek ve etkinlikleri kullanır:

1. İzleme testleri
2. Başarı testleri
3. Öğrencinin sınıf içinde yaptığı yazılı ve sözlü proje sunuşları
4. Öğrencinin derse, ikili çalışmalara ve grup çalışmalarına etkin katılımı
5. Görsel - işitsel araçları dikkatle izleme, kullanma ve düzenli not tutma

6. *Yabancı dile ilişkin tutum ve davranışlarında gösterdiği gelişmeler*

İzleme testleri (quiz vb.) öğrencinin öğrendiği hedef dilde gösterdiği gelişmeyi sürekli olarak izlemeye dayanır. Başarı testleri ise, öğrencinin belli bir süre sonundaki birikiminin yoklanmasıdır.

İzleme testlerini öğretmen, ölçmek istediği dil becerilerine göre ya bir bütün olarak dört dil becerisini ya da hedef dildeki tek bir beceriyi/bilgiyi ölçen testler biçiminde hazırlayabilir. Diğer bir deyişle öğretmen, hem dört beceriyi hem de dil ve kelime bilgisini ya da yalnızca dil bilgisini ölçen bir izleme testi hazırlayabilir. Ancak başarı testleri bütüncül yaklaşıma göre dört dil becerisini kapsayacak şekilde hazırlanmalıdır....

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye kurulunun hazırlamış olduğu Rusça öğretimi programında Dinleme Becerisinin Ölçülmesi aşağıdaki şekilde yer almıştır:

...Bu beceri duyduğunu yazma şeklinde, ya da çoktan seçmeli sorularla ölçülebilir. Çoktan seçmeli sorularda, iki sesteş kelime verilip duyduğunu işaretlemesi ya da bir dizi soru / yönerge dinletilip uygun karşılığı seçmesi istenir.

Dinleme Testi

(9. Sınıf)

1. *Hedef: Dinlediği metinde anlatılanların sebep ve sonuçlarını bulabilmesi*

Прослушайте текст и заполните таблицу:

*Причина**Результат*

Он израсходовал 3 дня , чтобы
осмотреть дом.

Соседи засомневались в его
честных намерениях.

Соседи засомневались в его
честных намерениях.

они .....
.....

ОН .....
.....

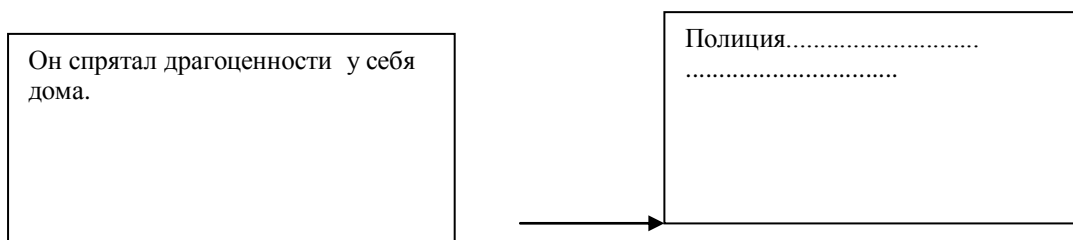
Свидетели происшествия взяли
его домашний телефон.

ОН.....
.....

Люди видели его лицо.

У него нет перчаток.

Полиция.....
.....

Текст на магнитофоне

Игорь : Да что вы, господин офицер, похоже вы шутите?

Офицер : Так, Игорь, не пойдет! Сначала вы три дня осматривали этот дом. Соседи, конечно, засомневались в ваших честных намерениях и позвонили в полицию.

Игорь : Ну, я только смотрел дом, господин офицер.

Офицер : .... В тот день вы вели машину. Кто-то из свидетелей записал ваш номер машины. Она видели ваше лицо, потому что вы были без маски.

Игорь :А я не входил внутрь!

Офицер :Не стоит шутить с властями, Игорь. Мы нашли отпечатки ваших пальцев в доме и драгоценности тоже. Ясно, что вы были без перчаток.

Игорь :Драгоценности? Какие драгоценности? Что вы нашли?

Офицер :Все. И в вашем доме. Внизу под матрацем. Представьте себе, где мы их сразу же стали искать?

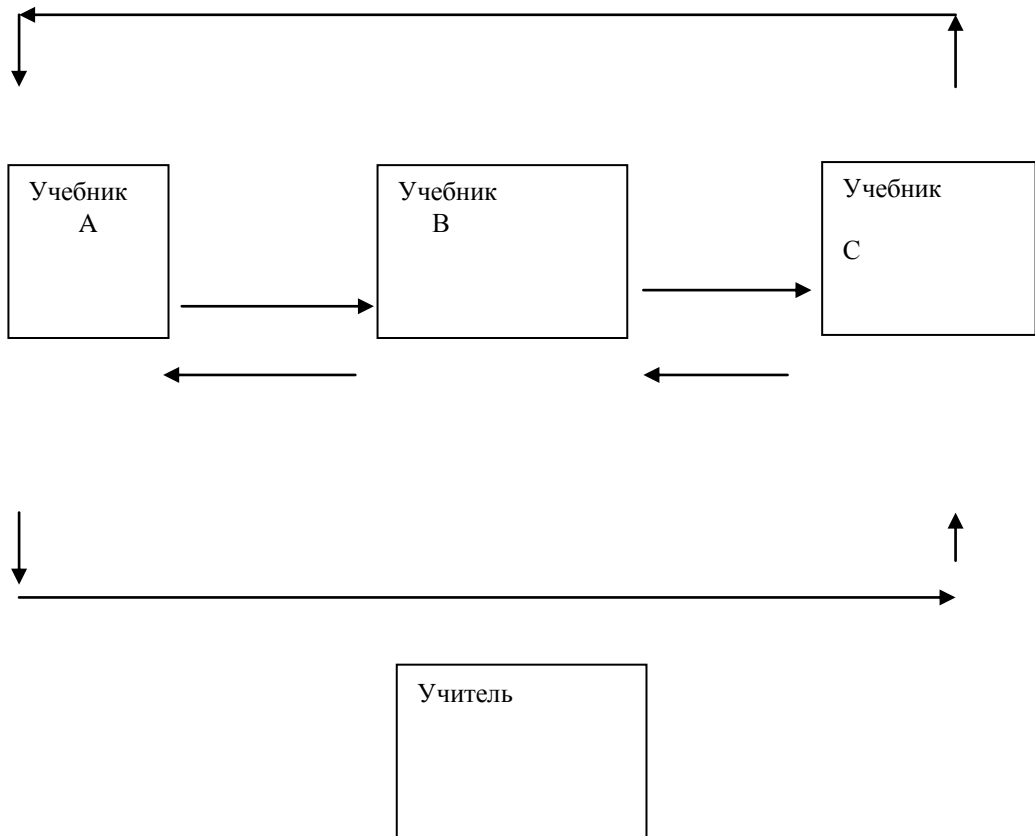
Игорь :Господи! Больше ни слова не скажу без присутствия моего адвоката...

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye kurulunun hazırlamış olduğu Rusça öğretimi programında Konuşma Becerisinin Ölçülmesi aşağıdaki şekilde yer almıştır:

...Bu beceri söyleşi, rol yapma, grup tartışmaları, benzetim, doğaçlama gibi etkinliklerle ölçülebilir. Bir resmi tasvir ya da resme ilişkin soruları cevaplama en yaygın kullanılan tekniklerdir.

Konuşma Testi (10. SINIF)

Hedef : Çevre bilincinin geliştirilmesine ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmesi

Her öğrenciye bir soru verilir. Öğrenci bu soruyu sınava girdiği arkadaşlarına yöneltir. Cevapları dinler. İsterse küçük notlar alabilir. Kendi görüşlerini de açıklar. Sonuçta kararlaştırılan cevabı öğretmene rapor eder. Öğretmen değerlendirmede herbir öğrenci için ekteki formdan bir tane doldurur. 3 öğrenci için önerilen sınav süresi 10 – 15 dakikadır.

Вопрос 1.

Какой мусор вы чаще всего видите в своем городе? - И где?

Вопрос 2.

Что мы можем сделать, чтобы люди не бросали мусор на улице?

Вопрос 3.

Как мы должны наказывать людей, которые бросают

*мусор на улице? Как нужно
воспитывать людей?*

Ученические тетради

<u>Организация и Содержание</u>	<u>Сумма</u>	<u>Оценка</u>
<i>Общие положения оценки</i>	<i>15 баллов</i>	.....
<i>Особенности работы</i>	<i>15 баллов</i>	
<i>Результат</i>	<i>5 баллов</i>	.....

ПРЕПОДАВАНИЕ ЯЗЫКОВ

<i>Правильная грамматика</i>	<i>15 баллов</i>	
<i>Лексика работы</i>	<i>10 баллов</i>	.....
<i>Навыки разговорной</i>	<i>10 баллов</i>	.....
<i>Произношение</i>	<i>10 баллов</i>	.....
<i>Правильная интонация</i>	<i>10 баллов</i>	
<i>Навыки аудирования</i>		
<i>Результат</i>	<i>10 баллов</i>	

+

+

---

100 баллов ..... баллов...

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye kurulunun hazırlamış olduğu Rusça öğretimi programında Okuma Becerisinin Ölçülmesi aşağıdaki şekilde yer almıştır:

...Okuma becerisini ölçen sorular iki tipte hazırlanabilir.

1- *Bir metnin genel hatlarıyla anlaşılıp anlaşılmadığını ölçen kısa cevaplı sorular.*

2- *Bir metnin içeriğindeki ayrıntıların anlaşılıp anlaşılmadığını ölçen sorular.*

Okuma Testi (11. SINIF)

Hedef : Okuduğu metni anladığını çizelge doldurma etkinliğiyle gösterebilmesi

Прочитайте текст и запомните его.

Параграф 1 :

«Температура у вас понижается, так что не нужно долго лежать в постели, можете кушать, что хотите, но спиртное исключено категорически из-за того, что вы принимаете таблетки. Побудьте дома дня три. После этого можно ехать путешествовать, но постарайтесь поберечь себя.»

Параграф 2 :

«Нам нельзя приглашать к себе гостей после 9 часов вечера и устраивать вечеринки. Нам не позволяют после 7 вечера громко включать радио. Комнаты нам убирает уборщица, но если мы спим дольше, чем 9 часов утра, то приходится все делать самим.»...

	Позволительные действия и запреты		Разрешение	
	<i>Нужно</i>	<i>Не нужно</i>	<i>Нужно</i>	<i>Не нужно</i>
<i>Больной</i>			<i>Кушает, что хочет</i>	<i>Долго лежит в постели</i>
<i>Ученик</i>				

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye kurulunun hazırlamış olduğu Rusça öğretimi programında Yazma Becerisinin Ölçülmesi aşağıdaki şekilde yer almıştır:

...Bu beceri; kelime, cümle, paragraf veya kompozisyon yazma düzeyinde ölçülebilir. Örneğin karışık kelimelerden verilip kurallı cümle yapma, ön ekleri uygun kelimelerle eşleştirme, kelimeleri doğru yazma, anlamını bozmadan, belli yapılar kullanarak cümleyi yeniden yazma, duyduğunu yazma, karışık cümlelerden anlamlı paragraf oluşturma, eksik bir metni tamamlama, bir konu hakkında kompozisyon yazma. Serbest yazma, tamamen öznel bir değerlendirmeye dayandığı için, kontrollü yazma soru tipleri tercih edilmelidir. Örneğin öğrenciye bir resim, tablo, harita, grafik verilerek ondan tasvir, yol tarifi, yorumlama yapması istenebilir.

Yazma Testi (12. SINIF)

Hedef : Bir kompozisyonun eksik kalan sonuç bölümünü tamamlayabilmesi

Прочитайте рассказ, который не закончен. Придумайте свое окончание этой истории.

Это было днем в январе в 3 часа, Олег Киров собирался обратно в Москву. Он много путешествовал и любил дороги, потому что обожал видеть над головой яркие звезды в черном ночном небе. Олег всегда ездил на машине и включал радио в салоне, потому что любил слушать музыку.

Вдруг радио замолчало. Он включал его много раз подряд, но ничего не слышал, радио не работало. Вдруг ему стало страшно. Через 2 километра везде погас свет. Машина тоже заглохла. Олег со страхом взял фонарик и пошел на улицу к капоту. Он открыл капот, и вдруг кто-то тихо позвал его: «Олег, Олег!» ...

.....

.....

.....

.....

.....

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye kurulunun hazırlamış olduğu Rusça öğretimi programında Farklı dil öğretiminde görsel işitsel araçlar aşağıdaki şekilde yer almıştır:

...Hazırlanacak Kitaplar

Bu programa göre düzenlenecek 9. sınıf öğrenci kitabının tek kitap hâlinde hazırlanması ve kitabın A₄ boyutunda 8-10 forma olması; 9. sınıf öğrenci alıştıırma kitabının tek kitap hâlinde hazırlanması ve kitabın öğrenci kitabı forma sayısının yarısından fazla olmaması gerekmektedir.

10, 11 ve 12. sınıflar için öğrenci kitaplarının her birinin tek kitap hâlinde A₄ boyutunda 10-12 forma olması ve bu sınıflar için hazırlanacak alıştıırma kitabının, öğrenci kitabı forma sayısının yarısından fazla olmaması gerekmektedir.

Genel Hedefler

Bu programı tamamlayan öğrencilerden;

- 1. Normal hızla konuşulanı anlayabilmesi,*
- 2. Dinlediğini anlayabilmesi,*
- 3. Rusçayı doğal hız, tonlama, vurgu ve doğru söyleyiş ile konuşabilmesi,*
- 4. Rusça bir parçayı doğru olarak okuyup anlayabilmesi,*
- 5. Rusça konuşulan ülkelerin kültür değerlerini ayırt edebilmesi,*
- 6. Duygu, düşünce ve izlenimlerini Rusça olarak açık ve anlaşılır bir biçimde yazıyla anlatabilmesi,*
- 7. Kendi kültürünün bilincinde olması ve kültür değerlerini yabancılara aktarabilmesi,*

8. *Yabancı dil öğrenmede kendine uygun öğrenme yöntem, teknik ve çalışma becerileri geliştirebilmesi,*

9. *Rusça basılmış yayınları izleyebilmesi,*

10. *Atatürk'ün düşüncelerini ve inkılâplarını anlatabilmesi,*

11. *Dil ve kültürler arasındaki farklılıkları anlayış ve hoşgörü ile karşılaması,*

Yabancı dil öğrenmenin gereğine inanarak bir yabancı dili kullanmada kararlı olması beklenmektedir.

DİNLEME BECERİSİ

Hedefler

Hazırlık sınıfını tamamlayan öğrencilerden Rusça dinleme becerisini geliştirirken;

1. *Dinlediği metinde geçen kişilerin ad, soyad, milliyet, ülke, dil ile ilgili bilgilerini anlayabilmesi,*

2. *Dinlediği sözle yapılması istenen eylemleri yerine getirebilmesi,*

3. *Dinlediği sesleri ayırt edebilmesi,*

4. *Dinlediği metni anladığını hareketlerle tepki vererek gösterebilmesi,*

5. *Dinlediği metnin ana temasını bulabilmesi,*

6. *Dinlediği metinde anlatılanların sebep ve sonuçlarını bulabilmesi,*

7. *Benzer ve farklı ses ile kelimeleri ayırt edebilmesi,*

8. *Başkalarının hayatı ile ilgili metinleri dinlediğinde anlayabilmesi,*

9. *İki insan ya da herhangi bir nesneyle ilgili bir metni dinledikten sonra bu metinleri karşılaştırabilmesi,*

10. *Dinlediği yaşanan olayları anlayabilmesi,*

11. Okulda, trafikte, hava alanında, bankada vb. farklı ortamlarda uyulması gereken kuralları dinlediğinde anlayabilmesi,
  12. Dinlediği şarkı ve şiir gibi metin türlerinde anlatılanı tasvir edebilmesi,
  13. Dinlediği metni anladığını çizelge doldurma, boşluk tamamlama, harita tamamlama, yanlış bilgiyi düzeltme, not alma, eşleştirme ve başlık bulma gibi istenen etkinliklerle gösterebilmesi,
  14. Dinlediği metinde anlatılanlarla ilgili tahminde bulunabilmesi,
  15. Dinlediği metne yönelik soru-cevap, doğru-yanlış, çoktan seçmeli ve benzeri alıştırmalar yapabilmesi,
  16. Dinlediği metindeki resim ve olayları sıraya koyabilmesi,
  17. Görüntülü basında yer alan basit başlık ve konuları dinlediğinde anlayabilmesi,
- Seviyesine uygun eserleri dinlemekten zevk alması beklenmektedir.
- 18.

KONUŞMA BECERİSİ

Hedefler

Hazırlık sınıfını tamamlayan öğrencilerden Rusça konuşma becerisini geliştirirken;

1. Dili sınıf içinde beklenen düzeyde uygun biçimde kullanabilmesi,
2. Temel cümle yapılarını kullanarak soru sorup cevap verebilmesi,
3. Duygu ve düşüncelerini temel cümle yapılarını kullanarak anlatabilmesi,
4. Kendisinin ve bir başkasının günlük hayatına ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmesi,

5. Kısa konuşma metinlerini diyalog şeklinde sözle aktarabilmesi,
  6. Resimleri kullanarak sözlü öykü oluşturabilmesi,
  7. İp uçları ya da anahtar kelimeleri kullanarak tahminde bulunabilmesi,
  8. Jest ve mimiklerle anlatılanları tahmin edebilmesi,
  9. Bir yere ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmesi,
  10. Geleceğe yönelik işlere ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmesi,
  11. Farklı ortamlara uygun davranış kurallarını anlatabilmesi,
  12. Kişileri özelliklerine göre karşılaştırabilmesi,
  13. Çevredeki olay, durum ve koşullara ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmesi,
  14. Geçmiş olaylara ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmesi,
  15. Yakın çevresiyle doğru ve yerinde sözlü iletişim kurabilmesi,
  16. Zaman bildiren anlatımları doğru ve yerinde kullanabilmesi,
- Farklı kültürlerden insanlarla iletişim kurmaya istekli olması beklenmektedir.*

OKUMA BECERİSİ

Hedefler

Hazırlık sınıfını tamamlayan öğrencilerden Rusça okuma becerisini geliştirirken;

1. Okuduğu metinde istenen kelime ve yapılarını bulabilmesi,
2. Okuduğu metinde geçen cümlelerle resimler arasında ilişki kurabilmesi,
3. Okuduğu metni genel anlamda anlayabilmesi,
4. Okuduğu metni ayrıntılı olarak anlayabilmesi,
5. Başkalarının yaşamı ile ilgili metinleri anlayabilmesi,
6. İki insan ya da herhangi bir nesneyle ilgili bir metni okuduktan sonra bu metinleri karşılaştırabilmesi,

7. Yaşanan olayları ilgili metinleri okuduğunda anlayabilmesi,
8. Okulda, trafikte, hava alanında ve banka gibi farklı ortamlarda uyulması gereken kuralları okuduğunda anlayabilmesi,
9. Okuduğu metni anladığını, çizelge doldurma, boşluk tamamlama, harita tamamlama ve yanlış bilgiyi düzeltme gibi istenen etkinliklerle gösterebilmesi,
10. Okuduğu metne yönelik soru-cevap, doğru-yanlış, çoktan seçmeli ve benzeri alıştırmaları yapabilmesi,
11. Okuduğu metinde geçen bilinmeyen kelimelerin anlamını tahmin edebilmesi,
12. Okuduğu metinde anlatılanlarla ilgili tahminde bulunabilmesi,
13. Okuduğu metindeki resim ve olayları sıraya koyup eşleştirebilmesi,
14. Dergi ve broşürlerde yer alan güncel başlık ve olayları okuduğunda anlayabilmesi,
15. Yazılı basında yer alan yayınların basit başlık ve konularını okuduğunda anlayabilmesi,
16. Seviyesine uygun okuduğu metinlerle ilgili tartışma yapabilmek için bilgi toplayabilmesi,
17. Seviyesine uygun kitapları okumaktan zevk alması beklenmektedir.

YAZMA BECERİSİ

Hedefler

Hazırlık sınıfını tamamlayan öğrencilerden Rusça yazma becerisini geliştirirken;

1. Seviyesine uygun konularda ilgi alanlarına yönelik yazılar yazabilmesi,
2. Edindiği bilgiyi anlamlı bir bütün hâlinde yazılı olarak aktarabilmesi,
3. Seviyesine uygun kısa konuşma metinleri hazırlayabilmesi,

4. *Temel cümle yapılarını kullanarak yazılı iletişim kurabilmesi,*
5. *Geçmişteki olaylar ve geleceğe ait plânlar hakkında düşüncelerini yazabilmesi,*
6. *İpuçları ya da anahtar kelimeleri kullanarak paragraf yazabilmesi,*
7. *Metinle ilgili istenen bilgileri kendi kelimeleriyle yeniden anlatabilmesi,*
8. *Bir yer ya da kişiye ilişkin yazılı olarak bilgi alışverişinde bulunabilmesi,*
9. *Mektup, öykü ve şiir gibi farklı metin türlerini dil yapısı ve kelimeleri kullanarak yazı ile anlatabilmesi,*
10. *Bilgileri ya da verileri not alma, boşluk tamamlama ve çizelge doldurma gibi farklı formlara dönüştürebilmesi,*
11. *Düzeyine uygun yazılı iletişim kurmaya kararlı olması beklenmektedir.*

Dokuzuncu sınıflarda okutulan Rusça dersinin yıllık programı aşağıdaki gibidir.

Aşağıda 9. Sınıflar için örnek bir ders planı yapılmıştır.

9.SINIF ÖRNEK DERS İŞLENİŞİ

Konu Adı: *Личность (1.konu)*

Süre : 2 iş günü (9 ders saati)

Hedefler

Личность başlıklı 1. konuyu tamamlayan öğrencilerden;

1. *Dinlediği sözle yapılması istenen eylemleri yerine getirebilmesi,*
2. *Dinlediği sese uygun sembolü seçebilmesi,*
3. *Dinlediği metni anladığını hareketlerle tepki vererek gösterebilmesi,*
4. *Sınıf içinde uyulması gereken kuralları dinlediğinde anlayabilmesi,*

5. Dinlediği metni anladığını çizelge doldurma, boşluk tamamlama ve eşleştirme etkinlikleriyle gösterebilmesi,
6. Kendisinin ve bir başkasının kimlik bilgilerine ait bilgi alışverişinde bulunabilmesi,
7. Yakın çevresiyle doğru ve yerinde sözlü iletişim kurabilmesi,
8. Okuduğu metni anladığını çizelge doldurma, boşluk tamamlama ve eşleştirme etkinlikleriyle gösterebilmesi,
9. Kimlik bilgilerini anlamlı bir bütün hâlinde yazılı olarak aktarabilmesi,
10. Temel cümle yapılarını kullanarak kimlik bilgilerini yazabilmesi,
11. Metinle ilgili istenilen bilgileri kendi kelimeleriyle tamamlayarak yeniden anlatabilmesi,
12. Bilgileri ya da verileri not alma, boşluk tamamlama ve çizelge doldurma formlarına yazılı olarak dönüştürebilmesi,

beklenmektedir.

A. Bu konuda kazandırılması hedeflenen yapılar:

- 1) *Кто это? Это Ахмет.*
- 2) *Что это? Это ручка.*
- 3) *Как тебя (вас) зовут?*
- 4) *Меня зовут .....*
- 5) *Я.....*
- 6) *Сколько вам лет?*
- 7) *Откуда вы?*
- 8) *Кто вы по национальности?*
- 9) *Какой у вас домашний адрес?*

10) *Какой у вас номер телефона?*

11) *Это.....*

12) *Как это.....по-русски?*

13) *Как это написать?*

14) *Как сказать по-русски?*

15) *Нужно сделать .....*

16) *Это мой (моя, мое).....*

B. Bu konuda kazandırılması hedeflenen kelimeler:

1. *Цифры (0-100)*

2. *Национальности (7-10)*

3. *Страны (7-10)*

4. *Информация о классной комнате (7-10)*

5. *Глаголы, которые употребляются на уроке*

6. *Имена нарицательные, связанные с обществом, в котором живет человек (друг, одноклассник, мать, и.т.д.)*

C. Bu konuda kazandırılması hedeflenen dil ve çalışma alt becerileri:

1. *Bireysel ve grup içi çalışma yapma*

2. *Diller arası farklılıkların bilincine varma*

3. *İstenilen bilgiyi elde etmek için belirli hususları dinleme*

4. *Tahminde bulunma*

5. *Transfer yapma (bir biçimde verilmiş bilgiyi başka bir biçime aktarma)*

D. Araç ve Gereçler

1. *Çalışma kâğıdı*
2. *Poster*
3. *Resim*
4. *Boya Kalemleri*
5. *Kasetçalar/Kaset*
6. *Parmak Kuklası*
7. *Harita*
8. *Kimlik kartı*
9. *Kelime kartları*

E. Alıştırma ve Teknikler

1. *Bireysel ve grup çalışması*
2. *Eşleştirme*
3. *Canlandırma*
4. *Dinleme, eksik bilgiyi tamamlama*
5. *Rol yapma*
6. *Bulmaca çözme*
7. *Dinleme ve işaretleme*
8. *Dinleme ve tablo tamamlama*
9. *Diyalog tamamlama*
10. *Cümle tamamlama*
11. *Oyun oynama*
12. *Okuma ve boşlukları tamamlama*

DİL BECERİLERİNİN ÖLÇÜLMESİ**Örnek Ölçme Soruları****Dinleme Becerisinin Ölçülmesi****ЧАСТЬ I: Dinleme ve Boşluk Tamamlama**

Kazanım: Dinlediği düzeyine uygun metni anladığını boşluk tamamlama vb. etkinliklerle gösterir.

Прослушайте текст (ДИАЛОГ) и заполните таблицу

фотография
ТЕННИСНЫЙ КЛУБ
Имя .....
Возраст .....
Национальность .....
Домашний адрес .....
Телефон .....

ЧАСТЬ II: Yapısal Ağıştırma-Çizelge Doldurma

Заполните таблицу

Страна	Национальность
Турция	.....
Китай	.....
Россия	.....
.....	француз
.....	итальянец
Мексика	.....
.....	немец

ЧАСТЬ III: Eşleştirme. Sayı Bilgisi Ölçme

Соедините вместе номера и слова. Один номер здесь лишний

A

1. тридцать
2. восемь
3. тринадцать

B

- a.8
- b.19
- c.30

4. шестьдесят
5. девятнадцать

d.90
e.13
f.60

1	2	3	4	5

Okuma Becerisinin Ölçülmesi

ЧАСТЬ IV: Okuma ve Soruları Cevaplama

Kazanım: Okuduğu metne yönelik soruları cevaplar.

Прочитайте диалоги и ответьте на вопросы.

Вопросы:

1. *Кто хочет быть членом клуба?*
2. *Как фамилия Тани?*
3. *Сколько лет Тане?*
4. *Какой адрес у Тани?*
5. *Какой номер телефона у Тани?*

Yazma Becerisinin Ölçülmesi

ЧАСТЬ V: Paragraf Yazma

Kazanım: İpuçları ve anahtar kelimeleri kullanarak düzeyine uygun paragraf yazar.

Напишите о себе. Представьте себя. (напишите имя, возраст, национальность, страну, адрес и телефон.)

* ХОРОШАЯ СУДЬБА!

Not: Bu test süreli olduğundan ve sınıf ortamında yapılacağından konuşma becerisiyle ilgili ölçme-değerlendirme örnekleri yer almamaktadır. Bu becerinin değerlendirilmesinde sene sonunda ulaşılması istenen başarıdan çok yıl içindeki dil gelişimi üzerinde durulmalıdır. Bu sebeple öğretmenin her derste öğrenci performansını doğal iletişim ortamında dikkatle izlemesi ve değerlendirmede bunun göz önünde bulundurulması gerekir. Ayrıca proje çalışmaları da değerlendirmeye dâhil edilmelidir.

ЧАСТЬ I и ЧАСТЬ IV: ДИАЛОГ:

Наташа: -Доброе утро.

Таня: - Доброе утро.

Н: - Чем могу помочь?

Т. - Я хочу быть членом этого клуба.

Н: - Конечно! Мне нужна информация.

Как вас зовут?

Т. Таня Иванова.

Н: Как писать "Иванова"?

Т: И-В-А-Н-О-В-А

Н: Сколько вам лет, Таня?

Т: 18

Н: Откуда вы?

Т: Из России.

- H: Какой у вас домашний адрес?*
- T: Москва, площадь Победы, дом 32,
квартира 10.*
- H, Площадь Победы, Москва. Это правильно?*
- T: Да, правильно.*
- H: Какой у вас номер телефона?*
- T: 531-98- 65*
- H: Пожалуйста, повторите.*
- T: 5,3,1,9,8,6,5*
- H: Большое спасибо.
Мы позвоним вам через 3 или 4 дня.*
- T: Спасибо! До свидания!*

10. SINIF

DİNLEME BECERİSİ

Hedefler

10. sınıfı tamamlayan öğrencilerden Rusça dinleme becerisini geliştirirken;
1. Dinlediği bir olayın ayrıntılarını anlayabilmesi,
  2. Kısa metinlerin iletmediği mesajı bulabilmesi,
  3. Sınıf içinde dinlediği metinlerin ana düşünce, tema ve benzerini bulabilmesi,
  4. Dinlediği konuşmadan gerekli bilgiyi alabilmesi,
  5. Dinlediği metni anladığını çizelge doldurma, boşluk tamamlama, harita tamamlama, yanlış bilgiyi düzeltme, not alma, eşleştirme ve başlık bulma gibi istenen etkinliklerle gösterebilmesi,

6. Dinlediği metne yönelik soru-cevap, doğru-yanlış, çoktan seçmeli ve benzeri alıştırmaları yapabilmesi,
7. Dinlediği metinde geçen kişilerin fiziksel ve kişilik özelliklerini anlayabilmesi,
8. Dinlediği metindeki resim ve olayları sıraya koyabilmesi,
9. Görsel ve işitsel iletişim araçlarında yer alan yayınları dinlediğinde genel olarak anlayabilmesi,
10. Düzeyine uygun yayınları dinleyerek bunları izlemeye özen göstermesi beklenmektedir.

KONUŞMA BECERİŐİ

Hedefler

10. sınıfı tamamlayan öğrencilerden Rusça konuşma becerisini geliştirirken;
  1. Kendisi ve başkası hakkında bilgi alışverişinde bulunabilmesi,
  2. Kendisi ve bir başkasının sağlık durumuyla ilgili bilgi alışverişinde bulunabilmesi,
  3. Kendisi ve bir başkasının günlük hayatına ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmesi,
  4. Kişileri ya da nesnelere özelliklerine göre karşılaştırabilmesi,
  5. Geleceğe yönelik işlere ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmesi,
  6. Geçmiş olaylara ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmesi,
  7. Çevre bilincinin geliştirilmesine ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmesi,
  8. Farklı kültürlerin yaşam biçimlerine ilişkin karşılaştırma yapabilmesi,
  9. Bir yer hakkında bilgi alışverişinde bulunabilmesi,
  10. Konuşma metinlerini diyalog şeklinde sözle anlatabilmesi,

11. Görsel, sözel ve yazılı ipuçlarını kullanarak tahminde bulunabilmesi,
12. Farklı durumlarla ilgili tartışma yapabilmesi,
13. Farklı durumlarla ilgili verilen istatistikleri yorumlayabilmesi,
14. Buldukları duruma uygun, doğru iletişim kurma yöntemleri geliştirebilmesi,
15. Temel tümce yapılarını kullanarak soru sorup cevap verebilmesi,
16. Yabancı dil konuşmaktan zevk alması beklenmektedir.

OKUMA BECERİSİ

Hedefler

10. sınıfı tamamlayan öğrencilerden Rusça okuma becerisini geliştirirken;
  1. Okuduğu bir olayın ayrıntılarını anlayabilmesi,
  2. Belli bir bilgiyi bulmak için metni kısa sürede okuyabilmesi,
  3. Okuduğu metinde geçen bilinmeyen sözcüklerin anlamını tahmin edebilmesi,
  4. Okuduğu metnin ana düşüncesini bulabilmesi,
  5. Okuduğu metinde istenen farklı dil yapılarını ayırt edebilmesi,
  6. Yazılı basında yer alan yayınları okuduğunda genel olarak anlayabilmesi,
  7. Okuduğu bir metinden gerekli bilgiyi alabilmesi,
  8. Metinle ilgili ipuçlarını kullanarak içeriğe ait tahminde bulunabilmesi,
  9. Okuduğu metni anladığını çizelge doldurma, boşluk tamamlama, harita tamamlama, yanlış bilgiyi düzeltme, not alma, eşleştirme ve başlık bulma gibi istenen etkinliklerle gösterebilmesi,
  10. Okuduğu metne yönelik soru-cevap, doğru-yanlış, çoktan seçmeli ve benzeri alıştırmalar yapabilmesi,
  11. Okuduğu metinden edindiği bilgileri yorumlayabilmesi,

12. Öğrendiği yabancı dil ile yazılmış düzeyine uygun yayınları okuyarak bunları izlemeye özen göstermesi beklenmektedir.

YAZMA BECERİSİ

Hedefler

10. sınıfı tamamlayan öğrencilerden Rusça yazma becerisini geliştirirken;
1. Farklı dil yapılarını doğru ve yerinde kullanabilmesi,
  2. İlgi alanlarına yönelik konularda yazılı iletişim kurabilmesi,
  3. Okuduğunu, dinlediğini ve izlediğini yazılı olarak anlatabilmesi,
  4. Doğru ve yerinde yazılı iletişim kurabilmesi,
  5. Geçmişteki olaylar ve geleceğe ait plânlar hakkında düşüncelerini genel olarak yazabilmesi,
  6. Bir yer ya da kişiye ilişkin yazılı olarak bilgi alışverişinde bulunabilmesi,
  7. Metinle ilgili özet, ana düşünce ve tema gibi istenen bilgileri yazılı olarak anlatabilmesi,
  8. Mektup ve hikaye gibi farklı metin türlerini dil yapı ve sözcüklerini kullanarak yazı ile anlatabilmesi,
  9. Bilgileri veya verileri not alma, boşluk tamamlama, çizelge doldurma ve anket doldurma gibi istenen forma dönüştürebilmesi,
  10. Mektup ve öykü gibi farklı metin türlerinin analizini yazılı olarak yapabilmesi,
  11. İstatistiksel bilgilerin analizini yazılı olarak yapabilmesi,
  12. İstenilen konuda anket hazırlayıp bu anketin sonuçlarını yazılı olarak değerlendirebilmesi,
  13. Yaptığı araştırmalara dayalı olarak rapor yazabilmesi,

14. Kısa konuşma metinlerini yazı ile diyalog şeklinde anlatabilmesi,

15. Farklı ülkelerden insanlarla yazılı iletişim kurmaktan zevk alması beklenmektedir.

Onuncu sınıfların yıllık ders programı aşağıdaki gibidir.

10. SINIF ÖRNEK DERS İŞLENİŞİ

Konu Adı: *Характер и внешность человека*

Süre : 5 iş günü (8 saat)

Hedefler

“Характер и внешность человека” başlıklı 1. konuyu tamamlayan öğrencilerden;

1. Dinlediği konuşmadan gerekli bilgiyi alabilmesi,
2. Dinlediği metni anladığını çizelge doldurma, boşluk tamamlama, yanlış bilgiyi düzeltme ve eşleştirme etkinlikleriyle gösterebilmesi,
3. Dinlediği metne yönelik soru - cevap alıştırmaları yapabilmesi,
4. Kendisi ve başkası hakkında kişilikle ilgili bilgi alışverişinde bulunabilmesi,
5. Kendisi ve bir başkasının güncel yaşamına ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmesi,
6. Temel cümle yapılarını kullanarak soru sorup cevap verebilmesi,
7. Belli bir bilgiyi bulmak için metni kısa sürede okuyabilmesi,
8. Okuduğu metinde geçen bilinmeyen sözcüklerin anlamını tahmin edebilmesi,
9. Okuduğu metnin ana düşüncesini bulabilmesi,
10. Okuduğu bir metinden gerekli bilgiyi alabilmesi,

11. Okuduğu metni anladığını soru yanıtılama ve eşleştirme etkinlikleriyle gösterebilmesi,

12. Metinle ilgili ipuçlarını kullanarak içeriğe ait tahminde bulunabilmesi,

13. Bir kişiyi ve kişinin tercihlerini yazılı olarak betimleyebilmesi,

14. Bilgileri veya verileri anket doldurma ve not alma formlarına dönüştürebilmesi,

15. İstatistiksel bilgilerin analizini yazılı olarak yapabilmesi,
beklenmektedir.

A. Bu konuda kazandırılması hedeflenen yapılar:

1. Глагол+инфинитив

2. как,как бы,как будто...

3. Повторять настоящее время

4. Повторять наречие

5. Повтор надежей

6. Повтор родов

7. Придаточные предложения и знаки препинания при них

B. Bu konuda kazandırılması hedeflenen sözcükler:

1. Слова, связанные с хобби, досугом

2. Прилагательные, связанные с описанием внешности

3. Прилагательные, связанные с физическими характеристиками.

C. Bu konuda kazandırılması hedeflenen dil ve çalışma alt becerileri:

1. Bireysel ve ikili çalışmalar, grup çalışması

2. Seçici dinleme уарта ve okuma

3. Okuma ve ana düşünceyi bulma

4. Kelime anlamlarını bütünden çıkarma

5. *Anket doldurma*
6. *Anket sonuçlarını değerlendirme*
7. *İstatistiksel bilgileri anlama*
8. *İstatistiksel bilgi verme*
9. *Dil bilgisiyle ilgili ipuçlarını kullanarak tahminde bulunma*
10. *Soru sorma ve cevaplama*
11. *Sözlü tartışma yapma*

D. Araç ve Gereçler:

1. *Resim ve fotoğraflar*
2. *Kaset ve kasetçalar*
3. *Anket*
4. *Rapor*
5. *İstatistiksel Bilgiler ve Grafikler*

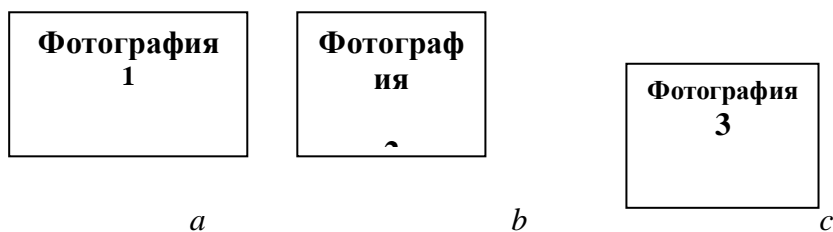
E. Alıştırma ve Teknikler:

1. *Eşleştirme*
2. *Tablo doldurma*
3. *Paragraf yazma*
4. *Dinleme ve boşluk tamamlama*
5. *Oyun*
6. *Soru-cevap*
7. *Doğru-yanlış*
8. *Çoktan seçmeli*
9. *Tartışma*

Örnek Ölçme Soruları

ЧАСТЬ I: Dinleme ve Tahminde Bulunma

Прслушайте текст и определите, к какому человеку он относится (кто в нем описан).

ЧАСТЬ II: Okuma ve Doğru-Yanlış Bulma

Прочитайте текст и затем запишите, что в нем правильно, а что – нет.

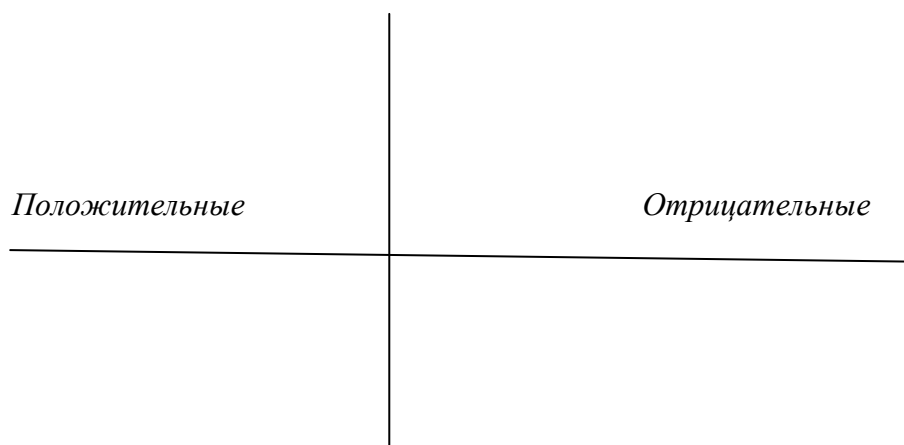
Согласно последней статистике, в течение прошлого года самым популярным видом спорта была ходьба. Из 60 миллионов британцев, 35 миллионов регулярно проходили три мили или больше. Восемь миллионов человек постоянно ездили на велосипеде и семь миллионов играли в футбол. Другими популярными спортивными состязания были гольф (четыре миллиона), боулинг (три миллиона), теннис (два миллиона), и плавание (один миллион). Британцы – настоящие болельщики. Они часто проводят свободное от работы время на матчах..

- 1) Около 58% англичанин иногда отдыхают.
- 2) Больше 10% плавали.
- 3) Больше 10% играли в футбол.
- 4) Меньше 10% играли в теннис.
- 5) Около 25% ездили на велосипеде.

Not: Kitap yazma ve etkinlik hazırlama çalışmalarında olaylarla ilgili sosyo kültürel öğelerin (özel isimler, yer adları vb.) hem ana dile hem de hedef dile ait olmasına dikkat edilmelidir.

ЧАСТЬ III: Gruplama

Классифицируйте прилагательные по значению:

Список: щедрый, торопливый, сердобольный, эгоистичный, надёжный, оптимистичный, строптивый, стеснительный, приятный, грубый, испорченный, разумный, чувствительный, пробивной, умный, смелый, плохой, ревнивый, откровенный.

Part IV: Betimleme Paragrafi Yazma

Опишите своего друга, расскажите о его внешности и характере.

Текст на магнитофоне

Мы прерываем эту программу, чтобы сообщить вам сенсацию. Опасный вооруженный преступник только что ограбил городской торговый центр.

Несколько человек были ранены. Полиция пытается найти этого человека. Его описание: маленького роста, мускулистый, молодой, с загорелой кожей, имеет круглое лицо и очень густые, вьющиеся черные волосы, у него карие глаза с густыми бровями. У него нос с горбинкой и полные губы. Если вы видели этого человека, пожалуйста, немедленно позвоните в полицию.

***Not:** Bu test süreli olduğundan ve sınıf ortamında yapılacağından konuşma becerisiyle ilgili ölçme-değerlendirme örnekleri yer almamaktadır. Bu becerinin değerlendirilmesinde sene sonunda ulaşılması istenen başarıdan çok yıl içindeki dil gelişimi üzerinde durulmalıdır. Bu sebeple öğretmenin her derste öğrenci performansını doğal iletişim ortamında dikkatle izlemesi ve değerlendirmede bunun göz önünde bulundurulması gerekir. Ayrıca proje çalışmaları da değerlendirmeye dâhil edilmelidir.*

11.SINIF

DİNLEME BECERİSİ

Hedefler

11. sınıfı tamamlayan öğrencilerden Rusça dinleme becerisini geliştirirken;
- 1. İlgi alanına giren konferans ve konuşmaları izleyebilmesi,*
  - 2. Dinlediği karmaşık konuşmalardan ayrıntıyı anlayabilmesi,*
  - 3. Dinlediği metinden benzerlik, farklılık ve karşıtlık gibi genel ve ayrıntılı bilgileri bulabilmesi,*
  - 4. Dinlediği metinle ilgili ana düşüncüyü belirleyebilmesi,*
  - 5. Dinlediği metindeki karakterlerin analizini yapabilmesi,*
  - 6. Dinlediği metinden çıkarımlarda bulunabilmesi,*

7. Dinlediği metni anladığını çizelge doldurma, boşluk tamamlama, harita tamamlama, yanlış bilgiyi düzeltme, not alma, eşleştirme ve başlık bulma gibi istenen etkinliklerle gösterebilmesi,
8. Dinlediği metinde geçen bilinmeyen kelime ya da kelime gruplarının anlamını tahmin edebilmesi,
9. Dinlediği metindeki görsel, sözel ve yazılı ipuçlarını kullanarak tahminde bulunabilmesi,
10. Dinlediği konuşmaları başkalarına aktarabilecek düzeyde anlayabilmesi,
11. Görsel ve işitsel iletişim araçlarında yer alan programları dinlediğinde dinlediğiyle ilgili ayrıntıları anlayabilmesi,
12. Farklı kültür ve yaşam biçimlerini dinlemeye istekli olması, beklenmektedir.

KONUŞMA BECERİSİ

Hedefler

11. sınıfı tamamlayan öğrencilerden Rusça konuşma becerisini geliştirirken;
  1. Kendisi ve yakın çevresi hakkında bilgi alışverişinde bulunabilmesi,
  2. Sosyal hayata ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmesi,
  3. Günlük hayatta sıkça bulunulan ortamlarda yapılacak işlere ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmesi,
  4. Eğitim sistemlerine ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmesi,
  5. Kültürel etkinliklere ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmesi,
  6. İletişim araçlarına ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmesi,
  7. Gezip görülecek yerlere ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmesi,

8. *Yakın ve uzak çevresindeki iklim koşulları ve doğa olaylarına ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmesi,*
9. *Bilimsel ve teknolojik gelişmelere ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmesi,*
10. *İletişimde bulunabilmesi için gerekli davranışları gösterebilmesi,*
11. *Çevresindeki olay, durum ve koşullara ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmesi,*
12. *Bildiği ya da ilgilendiği konularda düşüncelerini savunup tartışmalara katılabilmesi,*
13. *Belli bir konuda ilgili kişiyle söyleşi yapabilmesi,*
14. *Geçmiş olaylara ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmesi,*
15. *Görsel, sözel ve yazılı ipuçlarını kullanarak tahminde bulunabilmesi,*
16. *Yabancı dil ve kültürlerin farklılıklarını tanımaya istekli olması beklenmektedir.*

OKUMA BECERİSİ

Hedefler

11. sınıfı tamamlayan öğrencilerden Rusça okuma becerisini geliştirirken;
  1. *Okuduğu metindeki bilgileri kullanarak bilinmeyen sözcüklerin anlamını tahmin edebilmesi,*
  2. *Okuduğu metin hakkındaki görüş ve düşüncelerini genel olarak anlatabilmesi,*
  3. *Okuduğu metinle ilgili ana düşünceyi belirleyebilmesi,*
  4. *Okuduğu metinle ilgili çıkarımlarda bulunabilmesi,*

5. Okuduğu metni anladığını çizelge doldurma, boşluk tamamlama, harita tamamlama, yanlış bilgiyi düzeltme, not alma, eşleştirme ve başlık bulma gibi istenen etkinliklerle gösterebilmesi,
6. Okuduğu metne yönelik soru-cevap, doğru-yanlış, çoktan seçmeli ve benzeri alıştırmalar yapabilmesi,
7. Okuduğundan edindiğı bilgileri yorumlayıp değerlendirebilmesi,
8. Aynı konuda yazılmış farklı iki metnin ortak noktalarını okuduğunda bulabilmesi,
9. Grafik, çizelge ve benzerlerini okuduğunda sonuçlarını yorumlayabilmesi,
10. Yazılı basında yer alan yayınları okuduğunda ayrıntılı olarak anlayabilmesi,
11. Farklı kültür ve yaşam biçimlerini okumaya istekli olması beklenmektedir.

YAZMA BECERİSİ

Hedefler

11. sınıfı tamamlayan öğrencilerden Rusça yazma becerisini geliştirirken;
  1. Başlık, giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin herhangi birinde eksik verilen öge ya da ögeleri düzenleyerek kompozisyon yazabilmesi,
  2. Kişisel yazılarında duygu ve düşüncelerini ayrıntılı bir şekilde yazılı olarak anlatabilmesi,
  3. Kişi, nesne ya da yer betimlemesini yazılı olarak yapabilmesi,
  4. Kişi ya da nesnelere ayrıntılı olarak karşılaştırıp yazıyla anlatabilmesi,
  5. Okuduğundan, dinlediğinden ve gördüğünden edindiğı bilgiyi, kendi kelimelerini kullanarak yazı ile anlatabilmesi,
  6. Mektup ve hikaye gibi farklı metin türlerini yazıyla anlatabilmesi,

7. *Birleşik cümleler kullanarak ayrıntıları yazıyla anlatabilmesi,*
8. *Bir yer ve kişiye ilişkin yazılı olarak bilgi alışverişinde bulunabilmesi,*
9. *Not alma, boşluk tamamlama, çizelge doldurma, anket doldurma ve form doldurma gibi bilgileri ya da verileri istenen forma ayrıntılı olarak dönüştürebilmesi,*
10. *Cümlelerin anlamını değiştirmeden farklı kelime ve yapılar kullanarak yeniden yazabilmesi,*
11. *Geçmişteki olaylar ve geleceğe ait plânları hakkındaki düşüncelerini genel olarak yazabilmesi,*
12. *Öğrendiği yabancı dilde yazdığı yazılardan zevk alması beklenmektedir.*

12.SINIF

DİNLEME BECERİSİ

Hedefler

12. sınıfı tamamlayan öğrencilerin Rusça dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerileri hedefleri 11. sınıfta okuyan öğrencilerle aynıdır.

EK-2: Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma İzni Belgesi

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

Sayı : B.08.0.YET.00.20.00.0 / 2070
Konu : Araştırma İzni.

28.../02/2012

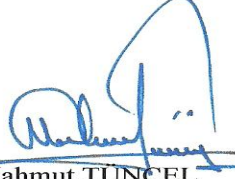
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : a) 29.12.2011 tarih ve B.30.02.ANK.0.72.00.00-302.08.01/5828/50487 sayılı yazı,

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü, Batı Dilleri ve Edebiyatı (Rus Dili ve Edebiyatı) Anabilim Dalı Doktora programı öğrencisi Hasan KARACAN'ın "Türkiye'de Rusça Öğretiminin Yeri ve Önemi" isimli araştırmasında kullanılacak veri toplama araçlarını ekli listede sunulan Bakanlığımıza bağlı orta öğretim kurumlarında uygulama izni talebi incelenmiştir.

Üniversiteniz tarafından kabul edilerek onaylı bir örneği Bakanlığımızda muhafaza edilen 1 sayfa 16 sorudan oluşan veri toplama araçlarının, gönüllülük esas olmak kaydıyla, uygulanmasında bir sakınca görülmemektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Mahmut TUNCEL
Bakan a.
Genel Müdür

EK :
1-Veri Toplama Aracı (1 Adet- 1 Sayfa)
2-Okul Listesi (1 Adet-1 Sayfa)

Tel : (0 312) 296 96 95
Faks : (0 312) 213 67 18
İnt. adresi : http://egitek.meb.gov.tr
Eğitim Portalı : http://www.egitim.gov.tr
06500 Teknikokullar ANKARA

Fide Fide alkan

EK-3: Tez Anketi

Araştırma Konusu: *Türkiye'de Rusçanın Eğitimdeki Yeri ve Önemi*

Sayın İlgili;

Bu anket yukarıda yazılı araştırma konusunda görüşlerinin belirlenmesi amacıyla tasarlanmıştır.

Toplanan verilerin amacı dışında kullanılması söz konusu değildir.

Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Araş. Gör. Hasan KARACAN
Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Doktora Öğrencisi

I. Kişisel Bilgiler

1.Cinsiyet	1. ...Bay	2. ...Bayan
2.Hizmet Yılı	1. ...	

II. ANKET İÇERİĞİ

Sıra No		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
	*Aşağıdaki her önerme için paralel seçimlerden bir tanesi işaretlenecektir. ** Aşağıdaki önermeler araştırma konusuna ilişkin katılımcı görüşlerinin betimlenmesine yöneliktir. *** Çoktan seçmeli olarak cevaplanacak görüşlerin karşısındaki kutucuklara X işareti koyunuz. Her bir görüşe tek bir cevap veriniz.					
1	Okulda öğretilen Rusça mesleki yeterlilikte amacına ulaşmaktadır.					
2	Türkiye'de Rusça öğretilen okulların sayısı artmalıdır.					
3	Öğrencilere tanınan staj süresi yeterli düzeydedir.					
4	Rusça öğretimde okullardaki öğretmen sayısı yeterli düzeydedir.					
5	Rusça öğrenen öğrenciler mezuniyetten sonra kolayca iş bulabilmektedir.					
6	Öğrencilerin Rusça öğrenme becerilerini ölçme ve değerlendirmede imkan sağlanmaktadır.					
7	Öğrencilerin Rusça bilmesi öğrencilere kültürel düzeyde zenginlik katmaktadır.					
8	Rusça teorik olarak tatmin edici düzeyde öğretilmektedir.					
9	Rusça Pratik olarak tatmin edici düzeyde öğretilmektedir.					
10	Hazırlanan yıllık planlar Rusça öğrenme hedefine ulaşmaktadır.					
11	Rusça, Okuma, Yazma, Dinleme ve Konuşma becerileri göz önünde bulundurularak öğretilmektedir.					
12	Haftalık ders saatleri Rusça öğretimde yeterlidir.					
13	Rusça öğretici kitap ve materyalleri yeterlidir.					
14	Dört yıllık Rusça öğretiminden sonra, öğrenciler sosyal hayatta Rusça gazeteleri okuyabilmekte, Rusça TV izleyebilmekte, Rusça internet kullanabilecek düzeye erişebilmektedir.					

İlginize teşekkür ederim.

EK-4: Anket Uygulaması Yapılan Okullar Listesi

Sıra No	İl	İlçe	Okul Türü
1	Ankara	Yenimahalle	OTML
2	Ankara	Çankaya	OTML
3	Antalya	Muratpaşa	OTML
4	Antalya	Alanya	OTML
5	Aydın	Kuşadası	OTML
6	Bursa	Merkez	OTML
7	Erzurum	Palandöken	OTML
8	İstanbul	Beşiktaş	OTML
9	Muğla	Ortaca	OTML
10	Samsun	Merkez	OTML
11	Tekirdağ	Merkez	OTML
12	Trabzon	Akçaabat	OTML
13	Adana	Merkez	OTML
14	Kayseri	Melikgazi	OTML

EK 5: M.E.Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Bilgi Talebine Cevap Belgesi**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı****Sayı :** B.08.0.SGB.0.05.00.00/6123
Konu : Bilgi Talebi

23/08/2011

**Sayın Hasan KARACAN
Ankara Üniversitesi
D.T.C.F. Batı Dilleri ve Edb.Bölümü
Rus Dili ve Edb. ABD Ek Bina Kat 3 No:302
Sıhhiye-ANKARA****İlgi :** 15/08/2011 tarihli dilekçe.

“Türkiye’de Rusça Öğretiminin Yeri ve Önemi” adlı doktora tezinde kullanılmak üzere Bakanlığımıza bağlı eğitim kurumlarındaki Rusça öğretmeni sayısı ile görev yaptığı eğitim kurumlarının talep edildiği ilgi dilekçeniz incelenmiştir.

Başta Ankara, Antalya, İstanbul, Muğla illeri olmak üzere Türkiye genelinde 32 Rusça öğretmeni (çoğunluğu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde) görev yapmaktadır. Bilgilerinizi rica ederim.

**Ahmet ER
Bakan a.
Daire Başkanı V.****EĞİTİMDE
%100
DESTEK****ÜCRETSİZ
444 0 632
DANIŞMA HATTI****EĞİTİMDE REFORM
İstediğinizi yapın
gelecek!**MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı Bakanlıklar / ANKARA
Tel : 413 14 80- Fax : 418 64 01
e-posta : sgb@meb.gov.tr Int.adresi : www.meb.gov.tr

**EK 6: Kara Kuvvetleri Komutanlığı Eğitim ve Doktrin Komutanlığı Bilgi Edinme
Belgesi**

TASNİF DIŞI

TASNİF DIŞI

T.C.
KARA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI
EĞİTİM VE DOKTRİN KOMUTANLIĞI
ANKARA

GENSEK : 5010-134-10/BHİ.Ő.

28 Ekim 2011

KONU : Hasan KARACAN'ın Ait Bilgi
Edinme Başvurusu.

Sayın Hasan KARACAN'a

1. Konuya ilişkin olarak yapılan araştırma ve inceleme neticesinde;
  - a. K.K.Lisan Okulu Komutanlığında Rusça Eğitim ve Öğretimi 1989 yılından itibaren verildiği,
  - b. Söz konusu dilde 2011-2012 Eğitim Öğretim yılında da öğretimin sürdürölmekte olduğu,
  - c. Anılan kursta ZLATOUST/MOSKOVA Yayın Evinde basılmış olan "ДОРОГА В РОССИЮ" (Rusya'ya Giden Yol) serisi kitaplar okutulduğu, ayrıca yardımcı ders dokümanı olarak "РУССКИЙ ЯЗЫК В ИЛЛЮСТРАЦИЯХ" (Resimlerle Rusça) adlı kitap kullanıldığı, sözlük olarak ise "ОЖЕГОВ" (OJEGOV) Rusça-Rusça Sözlüğü kullanıldığı tespit edilmiştir.
2. Başvurunuzda "Rusça ile ilgili diğer bilgiler" konulu isteğinizi detaylandırılmadığınız ve ne tür bilgilere ihtiyaç duyduğunuzu belirtilmediğinizden nedeniyle 4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu ve Yönetmeliği Esaslarında göre diğer hususlar cevaplandırılmamıştır.

Bilgilerinize rica ederim.

934-17
Yüksel ÖZTEKİN
Tümgeneral
Kurmaya Başkanı

NOT: 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ile Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik gereğince; bilgi edinme talebinize verilen yukarıda yazılı cevabın, Kanunun 29 ncu maddesinde yer alan "Bu kanunla erişilen bilgi ve belgeler ticari amaçla çoğaltılamaz ve kullanılamaz" hükmü ile yönetmeliğin 42 nci maddesinde yer alan " Kanunda ve bu yönetmelikte belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde erişilen bilgi ve belgeler ticari amaçla çoğaltılamaz, erişimi sağlayan kurum ve kuruluştan izin almaksızın yayımlanamaz. Bu madde hükmüne aykırı olarak erişilen bilgi ve belgeleri ticari amaçlı çoğaltanlar, kullananlar veya yayımlayanlar hakkında kanunların ceza ve hukuki sorumluluğu ilişkin hükümleri uygulanır." hükmü doğrultusunda gerektiğine bilgilerinize rica ederim.

TASNİF DIŞI

TASNİF DIŞI

EK 7: Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü**Araştırma İzni**

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

Sayı : B.08.0.YET.0.00.00.00.605.99-715/2695
Konu : Araştırma İzni

19/10/2011

ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

- İlgi : a) 30.09.2011 tarih ve B.30.2.ANK.0.72.00.00-302.08.01/4262-36514 sayılı yazı,
b) 17.10.2011 tarihli Araştırma Değerlendirme Komisyon Kararı,
c) 28.02.2007 tarih ve B.08.0.EGD.0.33.05.311-311/1084 sayılı Makam Onayı ile Uygulamaya Konulan "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Batı Dilleri ve Edebiyatı (Rus Dili ve Edebiyatı) Anabilim Dalı Doktora öğrencisi Hasan KARACAN'ın "Türkiye'de Rusça Eğitiminin Yeri ve Önemi" konulu araştırmasını Bakanlığımıza bağlı eğitim kurumlarında uygulama izin talebi incelenmiştir.

Üniversiteniz tarafından kabul edilen ve program değerlendirmeye yönelik gerçekleştirilmesi planlanan bu betimsel araştırmanın gerçekleştirilmesinde herhangi bir sakınca görülmemektedir. Ancak herhangi bir veri toplama aracı sunulmadığı için Bakanlığımıza bağlı okul ve kurumlarda nicel veya nitel bir veri temini planlanması halinde veri toplama araçları için yeniden izin alınması gerekmektedir.

İlgi (c) Yönergenin 5. Maddesinin (o) bendi uyarınca teslim tutanağının imzalanarak araştırmanın bitiminde sonuç raporunun iki örneğinin Bakanlığımıza gönderilmesi gerekmektedir.

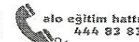
Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Mahmut TUNCEL
Bakan a.
Genel Müdür

ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI	
Tarih	31.10.2011
Sayı	11070
Dosya No	302.08

Tel : (0 312) 230 36 44
Faks : (0 312) 231 6205
E-posta : earged@meb.gov.tr
İnt.adresi : http://earged.meb.gov.tr
Eğitim Portalı : http://www.egitim.gov.tr
GMK. Bulvarı No:109
06570 Maltepe – ANKARA .Ayrıntılı bilgi için :

ÖZET

TÜRKİYE’DE RUSÇA EĞİTİMİNİN YERİ VE ÖNEMİ

Türkiye’de Rusça öğretimi son yıllarda eğitim kurumlarında hızla yer bulmaktadır. Bunun başlıca sebepleri arasında Türkiye ile Rusya Federasyonu’nun her alanda gelişen ilişkileri bulunmaktadır. Bugüne kadar Rusça’nın Türkiye’deki tarihsel ve güncel durumunu ortaya çıkaran bir çalışma tez olarak ele alınmamıştır. Diğer farklı dillerde çalışmalar yapılmış ancak Türkiye’de Rusça’nın durumu kapsamlı ele alınmamıştır. Bunun yanı sıra Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda Rusça öğretmenlerine ve Rusça öğretimine yönelik bir araştırma yapılmaması bizi bu tezi yazmaya motive etmiştir.

Tezin birinci bölümünde dilin tanımı ve görevi, dil ve eğitim ilişkisi, farklı dillerin önemi ve görevi, farklı dillerin Türkiye’deki tarihsel gelişimi, bu tarihsel gelişimin devlet kurumları ile özel kurumlardaki durumları gibi konulara değinilmektedir.

Tezin ikinci bölümünde Cumhuriyet öncesi ve sonrası Rusça’nın Türkiye’deki tarihsel gelişimi konusuna değinilmektedir. Cumhuriyet öncesi Türkiye’de açılan Rus okulları ile birlikte Cumhuriyet dönemi Türkiye’si ile Sovyet Rusya’sı arasındaki Eğitim İlişkileri de tarihsel olarak bu teze yansıtılmaktadır.

Tezin üçüncü bölümünde Türk Yüksek Öğretiminde (Üniversiteler, Meslek Yüksek Okulları, Enstitüler) Rusça’nın yeri ve önemi nedir; hangi üniversitelerde Rusça bölüm ve anabilim dalları mevcuttur, Rusça bölümlerin tarihsel süreci,

hedefleri, vizyonları, tercih edilme durumu ve sebepleri, akademisyen sayısı, Yüksek Lisans ve Doktora durumları, , öğretim elemanı ve öğrenci değişimleri gibi parametreler etraflıca değerlendirilmektedir.

Tezin dördüncü bölümünde Türkiye, Temel Eğitimde Rusça'ya nasıl bir yer ayırmıştır; zorunlu mu yoksa seçmeli midir; Temel Eğitim ve Öğretim müfredatında Rusça'nın vizyon ve misyonu nasıl yer almaktadır; Rusça öğretim kitapları nasıl temin edilmektedir; Kaç okulda ve ne tür okullarda Rusça dersi verilmektedir; Hem özel sektörde hem de resmi okullarımızda Rusça'dan ne kadar öğrenci yararlanmaktadır, kaç Rusça öğretmenimiz hizmet vermektedir, hangi okullarımızda Rusça birinci farklı dildir; gibi konuların istatistikli değerlendirmeleri ele alınmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda Rusça eğitimi ile ilgili yapılan anketin sonuçları değerlendirilmektedir.

Tezin sonuç bölümünde ise sonuçlara ilişkin tartışma ve öneriler yer almaktadır. Tartışma konusu olan konular tespit edilmiştir. Bu tartışma konularına karşın öneriler sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Rusça, Türkiye'de Rusça Öğretimi, Milli Eğitimde Rusça, Türkiye'de Rus Okulları, Farklı Dil, Dil

ABSTRACT

THE PLACE AND IMPORTANCE OF RUSSIAN LANGUAGE IN

TURKEY

Russian teaching has got a place at educational institutions in recent years. The main reasons for this are developing relations in all areas between Turkey and Russian Federation. The historical and current status of Russian language has not been dealt with as a dissertation in a study reveals so far. Other different languages have been studied but Russian language status has not been studied comprehensively in Turkey. In addition, due to the fact that there is not any survey on Russian language teachers who are working in schools affiliated to the Ministry of Education and Russian teaching, we have decided to focus on this thesis.

In the first part of the thesis the definition and role of language, language and education relationship, the importance and role of different language, the historical development of different language in Turkey, the historical development of state institutions and private institutions on issues such as situations are discussed.

In the second part of the thesis pre-Turkish Republic and post-Turkish Republic the historical development of Russian language in Turkey is given. Educational relations between Turkey and Soviet Russia, the Russian schools which were opened pre-Turkish Republic and post-Turkish Republic will be reflected historically in the thesis.

In the third part of the thesis the role and importance of Russian language in Turkish Higher Education (Universities, Vocational Schools, Institutes), the availability of Russian language in Universities, Faculties, Departments and Divisions, the historical process, vision, goals, the reasons to prefer status, number of Academics, MA and Ph.D situations and parameters such as academic staff and student exchanges are evaluated thoroughly.

In the fourth part of the thesis the place of Russian language in basic education the statistical reviews of issues such as, whether it is compulsory or elective, how the vision and mission of Russian language in Basic education and training curriculum is how the books of Russian languages are provided, in how many schools and what kind of schools Russian language is taught; how many students benefit from state and private schools; how many teachers of Russian language work; in which schools Russian language is the first foreign language, such as reviews statistical issues are discussed. The results of the survey which are applied on teaching the Russian language in schools of affiliated Ministry of Education are evaluated.

In the conclusion, the discussion of the results and proposals are given. Discussion of the subjects was determined. The suggestions are presented for these arguments.

Keywords: Russian, Russian Teaching in Turkey, Russian Language in National Education, Russian Schools in Turkey, Foreign Language, Language

KAYNAKÇA

- AKSAN, Doğan, “**Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dilbilim**”, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 3. Baskı, , 1990.
- AKYÜZ, Yahya, “**Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000 – M.S. 2004**”, 9. Baskı, Pegem Yayıncılık, Ankara, s. 345, 2004
- BENHÜR, Çağatay, “**Stalin Dönemi Türk-Rus İlişkileri (1924-1953)**”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2008.
- CHARLESWORTH, Rosalind, “**Understanding Child Development**”, NewYork, Delmar Publishers Inc Albany, s.293-322,1993.
- CRYSTAL, David, “**The Cambridge Encyclopedia of Language**”, Cambridge, s. 35, 1987
- DEMİR, Hilal, “**Özel Okullarda Yabancı Dil Öğretiminin Tarihi ve Günümüzdeki Yeri**”, www.ingilish.com/hd6.htm
- DEMİRCAN, Ömer, “**Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri**”, İstanbul, Ekin Eğitim-Yayıncılık, 1990
- DEMİRCAN, Ömer, “**Dünden bugüne Türkiye’de Yabancı Dil**”, İstanbul, Remzi Kitapevi,1988
- DEMİREL, Özcan, “**Yabancı Dil Öğretimi**”, s.9, Ankara, 1993
- DEMİREL, Özcan, “**İlköğretim Okullarında Yabancı Dil Öğretimi**”, s.26, İstanbul, 1999
- DIETRICH, Ayşe, “**Eski Rusça Dilbilgisi**”, İstanbul, Multilingual Yabancı Dil Yayınları, s. 26, 2001
- DÜNYA TURİZM ÖRGÜTÜ, Tourism Highlights 2010 Edition

- ERGİN, Osman, “**Türkiye Maarif Tarihi**”, Cilt I, s.533-534, İstanbul, Osmanbey Matbaası , 1939
- ERGİN, Osman, “**Türkiye Maarif Tarihi**”, Cilt II, s.533-534, İstanbul, Osmanbey Matbaası , 1939
- ERGİN, Osman, “**Türkiye Maarif Tarihi**”, Cilt III, s.742-743, İstanbul, Osmanbey Matbaası, 1941
- ERKANI HARBİYEİ UMUMİYE RİYASETİ TEKNİK TALİMNAMESİ,
“**Türkçe-Rusça Askeri Terimler Sözlüğü**”, Ankara, E.U.Basımevi, 1953
- EYÜPOĞLU, Sebahattin. “ **Yabancı Dil ve Kültür**”. Anadilinde Çocuk Olmak
Yabancı Dilde Eğitim. İstanbul: Eğitim Dizisi. Papirüs Yayınevi, s. 170–
173, Temmuz 1998
- GARİPER, Cafer, “ **Rusça’dan Türkçe’ye Yapılan İlk Edebî Tercüme-
ler Üzerinde Bir Araştırma: Manzum Tercüme-
ler.**” İstanbul: *İlmî
Araştırmalar*. № 7, 1999.
- GÖMLEKSİZ, Mehmet Nuri, “**Yükseköğretimde Yabancı Dil ve Sorunları
(Fırat Üniversitesi Örneği)**”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat
Üniversitesi, Elazığ, s. 14, 1993
- GÜL YAZICI, Zeliha, “**Birinci ve ikinci Dili Türkçe olan İki Dilli Çocukların
Türkçeyi kazanımlarına Dil Merkezli okul öncesi Eğitim programının
Etkisi**”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi üniversitesi, Eğitim Bilimleri
Enstitüsü, Ankara, 2007.
- GÜLER, Ali, AKGÜL, Suat, “ **Türk Tarihinde Harbiye**”, Ankara, Kara Harp
okulu Basımevi, s. 46-55, 1999.
- KANSU, Nafi Atuf, “**Pedagoji Tarihi**”, Milli Eğitim Bakanlığı Yay., İstanbul
1952.

- KARA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI, Eğitim ve Doktrin Komutanlığı,
Ankara, 2011
- KARAL, Enver Ziya, “**Osmanlı Tarihi**”, V. Cilt, Ankara, s. 161, 1988
- KOCAMAN, Ahmet. “**Yabancı Dil Öğretiminde Yeni Yönetimler**” Anadilinde
Çocuk Olmak Yabancı Dilde Eğitim. İstanbul: Eğitim Dizisi. Papirüs
Yayınevi, s. 138–144,138, Temmuz1998.
- LEONTEV, A.A., “**Proishojdenie yazıka**” Lingvitiçeskiy Ensiklopediçeskiy
Slovar, s. 400-401, 1990, philology.ru.
- MEVSİM, Hüseyin, “**Slavic philology in Turkish republic**”, Plovdiv University
Bulgaria Scientific Papers, vol.41, Book 1, Bulgaria, 2003
- MOİSSEYEV, V. P. ROZALİYEV, Y., **K istorii sovyetsko-turetskih otnoşeniı**,
Gospolitizdat, Moskva, 1958
- ORHONLU, Cengiz, “**Edebiyat Fakültesinin Kuruluşu ve Gelişmesi (1901–
1933) Hakkında Bazı Düşünceler. Cumhuriyetin 50. Yılına Armağan**”,
Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul,1973.
- ÖZDEMİR, Orhan, “**Dilbilimin Belirginleşme Süreci**”, Yayınlanmamış Yüksek
Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin, 1990.
- ÖZKAN, Selim Hilmi, “**Osmanlı Devletinde Yabancı Dil Eğitimi**”, Turkish
Studies Academical Journal, Volume: 5/3, s. 1794, Summer 2010
- ÖZTÜRK, Cemil, “**Çağdaş Eğitim ve Bilim**”, Türk İnkılap Tarihi, İstanbul, s.
254-255, 2005
- PARLAK, Bahadır, “**Türkiye’de Orta Öğretimde Yabancı Dille Eğitim
Uygulamasının Tarihsel Süreci (1955-2004)**”, Yayınlanmamış Yüksek
Lisans Tezi, s.10, Marmara üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü,
İstanbul, 2008

- POLAT HAYDAROĞLU, İlknur, “**Osmanlı İmparatorluğu’nda Yabancı Okullar**”, Ocak yayınları, Ankara, s.154-156, 1993
- SAKAOĞLU, Necdet, “**Osmanlı Eğitim Tarihi**”, s. 106, İstanbul, 1991
- SARITOSUN, Nadiye. “ **Türkiye Türkçe’ sinde Bilim Dili ve Terim Sorunu**”
Bilim ve Öğretim dili olarak Türkçe. İstanbul: İTÜ İnşaat Fakültesi Matbaası, s. 12-30, s. 12, 1995.
- SARPKAYA, Ruhi, “**Atatürk’ün Eğitim Politikasında Tevhid-i Tedrisatın Yeri ve 1950 Sonrası Uygulamaların Sonuçları**”, adlı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, s.75, 1998
- SAVAŞ, Bekir., “**Okuma Eğitimi ve Çocuklarda Dil Gelişimi**”, İstanbul, Alfa Basım Yayım Dağıtım, I. Basım, s.31, 2006
- SEVER, Sedat. **Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme.** Ankara: Anı Yayıncılık, s. xiii, 1997.
- SUNEL, A.Hamit. (). **Yabancı Dil Öğretimi ve Yabancı Dille Öğretim,** Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Ankara. s. 121-127, 1994
- SÜSLÜ, Azmi, “**Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin 50 Yıllık Tarihi.**”, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, s. 38-39, 1986.
- ŞİMŞEK BEKİR, Hatice, “**Almanya’da Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 5-6 Yas Grubu Türk Çocuklarına Uygulanan Dil Eğitim Programının Dil Gelişim Düzeyine Etkisi**”, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2004.
- TALİM VE TERBİYE KURULU Rusça Ders Programı 2011
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Turizm İstatistikleri, Ankara, 2010

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Turizm İstatistikleri, T.C. Merkez Bankası, Ankara, 2010.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü İstatistik Verileri, Ankara, 2011.

TDK, Büyük Türkçe Sözlük

TOPÇU, Filiz, “**Türk Eğitim Sisteminin Tarihsel Gelişimi ile Yabancı Okulların Bu Sistem Üzerindeki Etkileri**”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s. 155-157, 2007

VAHAPOğLU, M. Hidayet, “Osmanlı’dan Günümüze Azınlık ve Yabancı Okulları (Yönetimleri Açısından)”, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Büro-Tek Ofset Matbaacılık, Ankara, s. 184, 1990

YAMANOğLU, Bayram, “**Dünyada ve Türkiye’de Turizm Eğitimi**”, Milli Eğitim Bakanlığı Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü Daire Başkanlığı, Ankara, 2010.

YAşAR, Şefik, “**Yabancı Dil Öğretiminde Programlı Eğitim Uygulaması**”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, s. 4, 1988

YAZOğLU, Ruhattin, “**Dil Kültür İlişkisi**”, Muhafazakâr Düşünce Dergisi: Dil ve Kültür sayı: 5, s. 141, 2005

YÜCEL, Hasan Ali, “**Türkiye’de Orta Öğretim**”, Ankara, s.171, 1994

YARARLANILAN WEB SİTELERİ

<http://www.word-origins.com/definition/foreign.html>

<http://sozluk.yenimakale.com/yaban.html>

www.istanbullisesi.k12.tr , (25.05.2008)

<http://tomer.ankara.edu.tr>

www.meb.gov.tr/Stats/Арк2002/65.htm

<http://ttkb.meb.gov.tr/suralar>

<http://slovari.yandex.ru/книгиТолковый%20словарь20УшаковаИностранный>

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Terkos>

<http://www.rusokulu.ru/home/about-school>

[www.osym.gov.tr/2011 YGS Tercih Klavuzu](http://www.osym.gov.tr/2011_YGS_Tercih_Klavuzu)

www.osym.gov.tr/belge/1-12652/2011-osys-yuksekogretimprogramlarinin-merkezi-yerlesti-html

http://www.dtcf.ankara.edu.tr/akademik_birim.php?rus-dili-ve-edebiyati-anabilim-dali&icerik=bolum_hakkinda&bid=19#breadcrumb

http://www.istanbul.edu.tr/edebiyat/anabilim_dallari/slavdiliABD/rus_dili_bilimdali.htm

http://www.istanbul.edu.tr/edebiyat/anabilim_dallari/slavdiliABD/rus_dili_guz_final_programi_lis.html

http://www.edebiyat.selcuk.edu.tr/rusdili/index.php?option=com_joomgallery&view=category&catid=1&Itemid=15

www.erciyes.edu.tr

<http://edebiyat.erciyes.edu.tr/tr/node/311>

[18http://www.edebiyat.gazi.edu.tr/index.php?duyuruId=165&bolumid=17&lang=tr](http://www.edebiyat.gazi.edu.tr/index.php?duyuruId=165&bolumid=17&lang=tr)

http://fef.kafkas.edu.tr/sosyb/slav_dil/ders_programi.htm

http://fef.kafkas.edu.tr/sosyb/slav_dil/genel.htm